

**SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

Godište LXIV. 2013. broj 2.

Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ

Uredio:
Sergije Jelenić,
kancelar

tel.: +385 (052) 432 064
faks: +385 (052) 451 785
e-mail: biskupija@ppb.hr
kancelar@ppb.hr

ISSN 1331 – 761X

KAZALO

IMAMO BLAŽENIKA.....	3
I. SVETA STOLICA	
Duh Sveti je duša misije	6
Poruka Pape Franje za Svjetski misijski dan 2013.	7
Poruka Pape Franje za 100. Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2014.	10
Motu proprio Pape Franje	12
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 12. lipnja 2013.	13
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 19. lipnja 2013.	15
Papin nagovor uz molitvu Anđeo Gospodnji na svetkovinu sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 2013.	16
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 11. rujna 2013.	17
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 18. rujna 2013.	19
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 25. rujna 2013.	20
Papin nagovor uz molitvu Anđeo Gospodnji u nedjelju 29. rujna 2013.	22
II. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
Priopćenje s izvanrednoga plenarnog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije	24
Poruka HBK povodom odluke Ustavnoga suda o Kurikulumu zdravstvenoga odgoja	25
Priopćenje sa sjednice Stalnoga vijeća HBK-a	26
Poziv HBK vjernicima u RH podrijetlom iz BiH na popis stanovništva	27
Izjava Komisije HBK »Iustitia et pax« o nepravomoćnim presudama Haškoga tribunala	28
Izjava Komisije HBK «Iustitia et pax» o pravosudnoj suradnji sa zemljama članicama EU... ..	30
Izjava Komisije HBK „Iustitia et pax“ o poštivanju savjesti pri sudjelovanju u pobačaju	31
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK za život i obitelj	32
Poruka mons. Đure Hranića, predsjednika Vijeća HBK za katehizaciju, na početku šk. i kat. g. 2013./2014.	33
Priopćenja na završetku plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE).....	35
Psihološko-duhovni pristup karizmatskim seminarima	38
Psihologija sugestije.....	42
Papa: današnja kriza je kriza čovjeka	43
III. POREČKA I PULSKA BISKUPIJA	
Blaženi Miroslav Bulešić	50
Postupak za proglašenje Blaženikom	56
Blaženi Miroslav Bulešić, svećenik i mučenik	59
Dekret o beatifikaciji	60
Svećenicima, redovnicima, redovnicama, vjeroučiteljima i svim župnim suradnicima, katoličkim udrugama i pokretima te svim vjernicima Porečke i Pulske biskupije.	62
Predstavljanje Sluge Božjeg Miroslava na beatifikaciji	63
Zahvala biskupa Kutleše izaslaniku Svetog Oca kard. Angelu Amatu	63
Blaženi Miroslav Bulešić (1920. – 1947.) Svećenik i mučenik	67
Sluga Božji Miroslav Bulešić proglašen blaženim	69
Mons. Dražen Kutleša, biskup o beatifikaciji Sl. B. Miroslava Bulešića	70
Papa priznao Bulešićevo mučeništvo	72
Molitva - izvor života blaženog Mire	75
Sjedinjen s Kristom, ljubio je svoj narod!	75
Sjećanje	76
Okružnica zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića	77
Premještaji svećenika u Porečkoj i Pulskoj biskupiji	80
Za rekolekciju, 7. listopada 2013.	80
IV. RAZNI ČLANCI	
Otvoren put Koncila	84
Neka konkretna pitanja svećeničke ispovjedničke prakse	88
Tko može u ime Crkve prisustvovati ženidbi?	91

IMAMO BLAŽENIKA

Poštovani čitatelji Službenog vjesnika!

Živimo u ozračju veličanstvenog događaja koji se dogodio u našoj sredini, Porečkoj i Pulskoj biskupiji, 28. rujna 2013. godine u Areni, u Puli. Izaslanik Svetog Oca, uzoriti kardinal Angelo Amato, prefekt Kongregacije za kauze svetih, po odobrenju i nalogu Svetog Oca Pape Franje, ubrojio je među blaženike Katoličke crkve i sina ove naše Istre, svećenika i mučenika Miroslava Bulešića.

Za sve nas vjernike proglašenje blaženim Miroslava Bulešića je jedan povijesni događaj koji je razlog naše velike radosti i utjehe. Beatifikacija sluge Božjega Bulešića ima za nas posebno značenje jer nas podsjeća na ispravljanje nepravdi počinjenih od totalitarističkih ideologija i režima, čiji su spomenici koncentracijski logori smrti, neobilježene grobnice nasilno ubijenih u jamama i šumama, lažni sudski postupci protiv istine i slobode savjesti. U osobi se novoga blaženika spaja cjelokupna tragedija koja je pogodila pučanstvo Istre, Hrvatske i Europe tijekom prošlog stoljeća obilježena trima velikim neljudskim sustavima: fašizmom, nacizmom i komunizmom.

Ovom beatifikacijom odaje se priznanje istini i njegovoj žrtvi pred poviješću ali i sadašnjošću. Uzdizanjem svećenika Katoličke Crkve u Hrvatskoj u razdoblju za vrijeme i nakon II. svjetskog rata na čast Oltara, znači ujedno priznanje svim

žrtvama i mučenicima iz fašističkog, nacističkog i komunističkog režima u Istri.

U beatifikaciji don Miroslava univerzalna Crkva će dobiti kao i cijeli svijet novog blaženika i mučenika „Crkve šutnje“. U kršćanskoj Europi, u kojoj su znakovi vjere sve manje vidljivi, a u kojoj napreduju praktični materijalizam i sekularizam, veoma je važno za Crkvu da se pokažu i vrednuju uvijek prisutni plodovi svetosti. Stoga je beatifikacija don Miroslava za nas znak nade i optimizma te potvrda crkvene plodnosti.

U proglašenju blaženim Miroslava Bulešića prepoznamo pobjedu Kristova Evandjelja nad totalitarnim ideologijama; pobjedu Božjih prava i savjesti nad nasiljem i ugnjetavanjem; pobjedu praštanja i pomirbe nad mržnjom i osvetom. Budući blaženik, kako reče bl. Ivan Pavao II. na beatifikaciji bl. Alojzija Stepinca, „na taj način predstavlja Hrvatsku koja želi oprostiti i pomiriti se, očistivši sjećanje od mržnje i pobjeđujući zlo dobrim“.

Neka Vas prati Božji blagoslov i zagovor blaženog Miroslava Bulešića!

✠Dražen Kutleša,
biskup

I.
SVETA STOLICA

DUH SVETI JE DUŠA MISIJE

Homilija pape Franje na misi za članove laičkih pokreta, novih zajednica, udruženja i udruga, svetkovina Duhova, 19. svibnja 2013.

Draga braćo i sestre, na ovaj dan razmatramo i ponovno doživljavamo u liturgiji izlivanje Duha Svetoga kojeg je Krist poslao svojoj Crkvi; milosni je to događaj koji je ispunio dvoranu Posljednje večere u Jeruzalemu a zatim se proširio po čitavom svijetu.

Ali što se dogodilo toga dana nama tako dalekog, a ipak tako bliskog da može doprijeti do dubine našeg srca? Sveti Luka nam daje odgovor na to pitanje u ulomku iz *Djela apostolskih* kojeg smo slušali (2, 1-11). Evangelist nas ponovno vodi u Jeruzalem, na gornji kat kuće u kojoj su se okupili apostoli. Prvo što privlači našu pozornost je buka koja je iznenada došla s neba, »kao kad se digne silan vjetar« koji je ispunio kuću; zatim »kao neki ognjeni razdijeljeni jezici« koji su se spustili na svakog od apostola. Buka i ognjeni jezici su jasni i konkretni znakovi koji zahvaćaju apostole ne samo izvana, već također iznutra: duboko u njihovim umovima i srcima. Kao posljedica toga »napuniše se Duha Svetoga«, koji oslobađa svoju neodoljivu snagu, sa zadivljujućim ishodom: »počeše govoriti drugim jezicima, kako im već Duh davaše zboriti«. Pred našim se očima otvara posve neočekivan prizor: veliko mnoštvo se okupilo i u silno se začudilo jer je svatko čuo apostole zboriti na vlastitom jeziku. Svi su iskusili nešto novo, što se nikada prije nije dogodilo: »svatko od nas [ih] čuje na svojem materinskom jeziku«. A o čemu to oni govore? O »veličanstvenim djelima Božjim«.

U svjetlu ovoga ulomka iz *Djela* želim razmišljati o tri riječi vezane uz djelovanje Duha Svetoga: novost, sklad, poslanje.

1. Novost nas uvijek pomalo plaši, jer se osjećamo sigurnijima ako imamo sve pod kontrolom, ako smo mi ti koji grade, planiraju svoj život prema vlastitim shemama, sigurnostima, ukusima. A to je također slučaj kada je riječ o Bogu: često ga slijedimo, prihvaćamo, ali do određene mjere; teško nam je prepustiti mu se s punim povjerenjem, pustiti da Duh Sveti bude duša, vođa našega života, u svim našim odlukama. Strah nas je da će nas Bog povesti novim putovima, da će nas izvesti ih našeg, često skučenog, zatvorenog, sebičnog svijeta i otvoriti nas svojim obzorima. A ipak, kroz čitavu povijest spasenja, kada se Bog objavljuje on donosi novost – Bog donosi uvijek novost –, preobražava i traži da se potpuno pouzdamo u njega: Noa, izrugivan od svih, gradi lađu i spašava se; Abraham ostavlja svoju zemlju samo s obećanjem u rukama; Mojsije ustaje protiv moćnog faraona i vodi narod prema slobodi; apostoli, prestrašeni i zatvoreni u dvorani Posljednje večere, hrabro izlaze van i naviještaju evanđelje. Ta novost nije samoj sebi svrha, traženje nečeg novoga zato da se razbije dosadu, kao što se često događa u našem dobu. Novost koju Bog unosi u naš život je nešto što se stvarno ostvaruje i ispunjava, nešto što nam daje pravu radost, pravu vedrinu, jer nas Bog ljubi i želi samo naše dobro. Zapitajmo se danas: jesmo li otvoreni »Božjim obećanjima«? Ili se, u strahu, zatvaramo novosti Duha Svetoga? Imamo li hrabrosti krenuti novim putovima koje nam Božja novost nudi ili se tome odupiremo, zatvoreni u prolazne strukture koje su izgubile sposobnost otvaranja onome što je novo? Dobro bi bilo da si čitavoga dana postavljamo ta pitanja.

2. Druga misao: Duh Sveti, naizgled, kao da unosi nered u Crkvu, jer donosi različitost karizmi, darova; međutim sve ono što se događa pod njegovim djelovanjem je veliko bogatstvo, jer je Duh Sveti Duh jedinstva, što ne znači istovjetnost, već dovođenje svega u sklad. U Crkvi sklad stvara Duh Sveti. Jedan od crkvenih otaca ima izraz koji mi se jako sviđa: Duh Sveti »*ipse harmonia est*«. On je sam sklad. Jedino Duh može pobuditi različitost, pluralnost, raznolikost i, istodobno, stvoriti jedinstvo. Ovdje također vrijedi da kada smo mi ti koji žele stvarati različitost i zatvaramo se u naše partikularizme, u naše isključivosti, unosimo podjele i razdor; a kada želimo stvarati jedinstvo prema našim ljudskim planovima, to završava tako da uvodimo jednoličnost, standardizaciju. Ako se naprotiv prepustimo Duhu da nas vodi, tada bogatstvo,

raznolikost, različitost ne postaju nikada izvor sukoba, jer nas on potiče da iskusimo različitost u zajednici Crkve. Hoditi zajedno u Crkvi, pod vodstvom pastirâ, koji imaju posebnu karizmu i službu, jer znak djelovanja Duha Svetoga; crkvenost je temeljna karakteristika za svakog kršćanina, za svaku zajednicu, za svaki pokret. Crkva je ta koja mi nosi Krista i dovodi me Kristu; paralelni putovi su veoma opasni! Kada se čovjek izloži opasnosti da se udalji (*proagon*) od crkvenog učenja i zajednice – kaže apostol Ivan u svojoj Drugoj poslanici – i ne ostaje u njoj, tada nije u jedinstvu s Bogom Isusa Krista (usp. 2 *Iv* 1, 9). Zapitajmo se dakle: jesam li otvoren skladu Duha Svetoga, prevladavajući svaku isključivost? Dajem li da me on vodi živeći u Crkvi i sa Crkvom?

3. Posljednja točka. Stari teolozi su govorili: duša je neka vrsta lađe na jedra, Duh Sveti je vjetar koji nadima jedra da ova može ploviti, udari i naleti vjetra su darovi Duha Svetoga. Bez njegova poticaja, bez njegova jamstva, mi ne idemo naprijed. Duh Sveti nas uvodi u otajstvo Boga živoga i spašava nas od opasnosti jedne gnostičke Crkve i jedne autoreferentne (okrenute samoj sebi, samodostatne, *pr.*) Crkve, zatvorene u sebe; on nas potiče da otvorimo vrata i izađemo, naviještamo i svjedočimo dobar život evanđelja, da prenosimo radost vjere, susreta s Kristom. Duh Sveti je duša *misije*. Ono što se gotovo prije dvije tisuće godina zbilo u Jeruzalemu nije neki nama daleki događaj, već se tiče i nas i postaje živo iskustvo u svakom od nas. Dvorana Posljednje večere u Jeruzalemu je početak, početak koji traje i dalje. Duh Sveti je najveći dar uskrslog Krista njegovim apostolima, ali on želi da taj dar dođe do svih. Isus, kao što smo čuli u Evanđelju, kaže: »I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek« (*Iv* 14, 16). Duh Paraklit, »Tješitelj«, daje hrabrost svijetom pronositi evanđelje! Duh Sveti proširuje naš vidokrug i potiče nas da pođemo onima koji žive na rubu egzistencije i naviještamo im život Isusa Krista. Zapitajmo se jesmo li skloni tome da se zatvaramo u same sebe, u našu grupu, ili pak dopuštamo Duhu Svetom da nas otvara poslanju? Sjetimo se danas tih triju riječi: novost, sklad, misija.

Današnja liturgija je velika molitva koju Crkva zajedno sa Isusom uzdiže Ocu, moleći ga da ponovno izlije Duha Svetoga. Neka se svaki od nas, svaka skupina, svaki pokret, u skladu Crkve, obrati Ocu i zamoli ga taj dar. I danas, kao i u njezinim počecima, Crkva zajedno s Marijom zaziva: »*Veni Sancte Spiritus!* – Dođi, Duše Presveti, ispuni srca svojih vjernika i u njima užezi oganj svoje ljubavi!«. Amen.

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN 2013.

Naviještanje Evanđelja je trajna zadaća Crkve

Draga braćo i sestre, ove godine slavimo Svjetski misijski dan na samom završetku *Godine vjere*, koja predstavlja važnu prigodu za jačanje našeg prijateljstva s Gospodinom i našega hoda kao Crkve koja hrabro naviješta evanđelje. U vezi s tim želim predložiti neka razmišljanja.

1. Vjera je dragocjeni dar Boga, koji otvara naša srca da ga možemo upoznati i ljubiti. On želi ući u odnos s nama da nas učini dionicima samog svog života i naš život učiniti smislenijim, boljim, ljepšim. Bog nas ljubi! Vjera, međutim, treba biti prihvaćena, a to znači da traži naš osobni odgovor, hrabrost da se uzdamo u Boga, da živimo njegovu ljubav i budemo zahvalni za njegovo beskrajno milosrđe. To je,

nadalje, dar koji nije pridržan malobrojnim, već se nudi obilno. Svi bi morali uzmoći iskusiti radost da ih Bog ljubi, radost spasenja! I to je dar koji se ne može zadržati samo za sebe, već ga treba dijeliti s drugima. Ako ga želimo zadržati samo za sebe, postat ćemo izolirani, бесплодни i bolesni kršćani. Naviještanje evanđelja je sastavni dio Kristova učenja i trajna zadaća koja pokreće čitav život Crkve. »Misionarski polet jasan je znak zrelosti crkvene zajednice« (Benedikt XVI, Apost. pobud. *Verbum Domini*, 95). Svaka je zajednica »odrasla« kada ispovijeda vjeru, slavi je s radošću u liturgiji, živi ljubav i neprestano naviješta Božju riječ, izlazi iz vlastitih okvira da Radosnu vijest donese i na »periferije«, prije svega onima koji još

uvijek nisu imali priliku upoznati Krista. Snaga naše vjere, na osobnoj i zajedničkoj razini, mjeri se također sposobnošću njezina prenošenja drugima, njezina širenja i življenja u ljubavi, svjedočenja onima s kojima se susrećemo i koji dijele s nama životni put.

2. *Godina vjere*, pedeset godina od početka Drugog vatikanskog koncila, predstavlja poticaj čitavoj Crkvi na novu svijest o njezinoj prisutnosti u suvremenom svijetu i njezinu poslanju među narodima i nacijama. Misionarstvo nije nešto što bi se ticalo samo zemljopisnih područja, već se ono tiče i narodâ, kulturâ i pojedinih osoba, upravo zato što se »granice« vjere ne protežu samo kroz mjesta i ljudske tradicije, već i kroz srce svakog muškarca i svake žene. Drugi vatikanski koncil je na poseban način istaknuo kako misionarska zadaća, zadaća širenja granica vjere, pripada svakom kršteniku i svim kršćanskim zajednicama: »Budući da Božji narod živi u zajednicama, osobito u biskupijskim i župnima, te se u njima na neki način pokazuje kao vidljiv, to i njima pripada da pred narodima svjedoče za Krista« (Dekr. *Ad gentes*, 37). Svaka je zajednica zato pozvana i poslana prigrliti poslanje koje je Isus povjerio apostolima da budu »svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (*Dj* 1, 8), ne kao neki sporedni aspekt kršćanskog života, već kao njegov bitni aspekt: svi smo pozvani prolaziti putovima svijeta zajedno s našom braćom i sestrama, ispovijedati i svjedočiti svoju vjeru u Krista i postati navjestitelji njegova evanđelja. Pozivam biskupe, prezbitere, prezbiterstva i pastoralna vijeća, sve odgovorne osobe i skupine u Crkvi da u pastoralnim i odgojno-obrazovnim planovima i programima dadnu istaknuto mjesto misijskom vidiku, svjesni da vlastito apostolsko zauzimanje nije potpuno ako ne teži za tim da pruža svjedočanstvo za Krista pred svim narodima i nacijama. Misionarstvo nije samo neka programska dimenzija u kršćanskom životu, nego također paradigmatska dimenzija koja se tiče svih aspekata kršćanskog života.

3. Često djelo evangelizacije nailazi na prepreke, i to ne samo izvanjske, već i unutar same crkvene zajednice. Katkad u naviještanju Kristove poruke svima i pomaganju ljudima našeg doba da ga susretnu nedostaje žara, radosti, hrabrosti, nade. Još ima onih koji smatraju da naviještanje istine evanđelja predstavlja napad na slobodu. Pavao VI. u vezi s tim jasno kaže: »Sigurno da bi pogrešno bilo kada bi nešto naturalistički savjesti svoje braće. Ali je sasvim nešto drugo ako se toj savjesti, u punoj jasnoći i posvemašnjem poštivanju slobode izbora, ponudi evanđeoska istina i spasenje u Isusu Kristu... Daleko od toga da

je to napad na vjersku slobodu: to je poštivanje te slobode« (Apost. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 80). Moramo uvijek imati hrabrosti i radosti predlagati, uz uvažavanje i poštivanje drugoga, susret s Kristom, i biti blagovjesnici. Isus je došao među nas da nam pokaže put spasenja i povjerio nam je poslanje da to spasenje obznanimo svima, sve do nakraj zemlje. Često imamo priliku vidjeti kako se nudi i ističe u prvi plan nasilje, laž, zabludu. Prijeko je potrebno da u našem dobu kroz naviještanje i svjedočenje zasja pred svima dobar život evanđelja, i to iz same Crkve. Važno je u vezi s tim ne zaboraviti temeljno načelo koje vrijedi za svakog vjerovjesnika: ne može se naviještati Krista bez Crkve. Evangelizacija nije nikada neki izolirani, pojedinačni, privatni čin, nego je uvijek crkveni. Pavao VI. je pisao da »dok neki neznatni propovjednik, kateheta ili Pastir u nekom najudaljenijem kraju propovijeda Evanđelje, okuplja svoju malu zajednicu ili podjeljuje neki sakrament, čak i osamljen on čini djelo Crkve«. On to djelo »obavlja u jedinstvu s poslanjem Crkve i u njeno ime, a ne poslanjem koje bi sam sebi pripisivao ili po svom osobnom nadahnuću« (isto, 60). A to daje snagu poslanju i pomaže svakom misionaru i vjerovjesniku osjetiti da nikada nije sam, već da je dio jednog Tijela oživljenog Duhom Svetim.

4. U našem dobu, uslijed rastuće seljivosti i lakoće komunikacije putem novih medija došlo je do miješanja narodâ i razmjene znanjâ i iskustva. U potrazi za poslom čitave se obitelji sele s jednog kontinenta na drugi; profesionalne i kulturne razmjene, turizam i slične pojave potaknuli su velika seljenja ljudi. Zbog toga je ponekad teško, čak i za župne zajednice, znati tko živi stalno a tko privremeno na pojedinom području. Nadalje, u sve većem broju tradicionalno kršćanskih krajeva povećava se broj onih koji ništa ne znaju o vjeri, koji su ravnodušni prema vjeri ili se priklanjaju drugim vjerovanjima. Nerijetko se događa da su se neki kršćani svojim načinom života udaljili od vjere, zbog čega su potrebiti »nove evangelizacije«. Tome se pridodaje činjenica da radosna vijest Isusa Krista nije još uvijek doprla do velikog dijela čovječanstva. Živimo, usto, u krizi kojom su pogođena razna područja života, ne samo ekonomija, financije, prehrambena sigurnost i okoliš, već i duboki smisao života i temeljne vrijednosti koje pokreću čovjeka. I ljudski je suživot označen napetostima i sukobima koji izazivaju nesigurnost i teškoću da se pronađe put koji vodi prema trajnom miru. U tim složenim prilikama, gdje se čini kao da su se nad obzorom sadašnjosti i budućnosti nadvili prijeteći

oblaci, još je urgentnije hrabro nositi u svaku stvarnost Kristovo evanđelje, koje je navještaj nade, pomirenja, zajedništva, navještaj Božje blizine, njegova milosrđa, njegova spasenja; navještaj da je snaga Božje ljubavi kadra pobijediti tmine zla i voditi nas putom dobra. Muškarci i žene našeg doba trebaju sigurno svjetlo koje rasvjetljuje njihov put i koje jedino susret s Kristom može dati. Donesimo ovome svijetu, svojim svjedočanstvom i ljubavlju, nadu što je daje vjera! Misionarstvo Crkve nije prozelitizam, već svjedočanstvo života koje rasvjetljuje put, koje donosi nadu i ljubav. Crkva – ponavljam to još jednom – nije neka karitativna udruga, poduzeće ili nevladina organizacija, već je zajednica osoba, nadahnutih Duhom Svetim, koji su živjeli i žive čudesni susret s Isusom Kristom i žele s drugima podijeliti to iskustvo duboke radosti, poruku spasenja koju nam je Gospodin donio. Duh Sveti je taj koji vodi Crkvu na tome putu.

5. Želim sve potaknuti da postanu nositelji Kristove vijesti i na poseban sam način zahvalan misionarima i misionarkama, prezbiterima *fidei donum*, redovnicima i redovnicama i sve brojnijim vjernicima laicima koji, prihvaćajući Gospodinov poziv, napuštaju svoju zemlju da pronose evanđelje u druge krajeve i kulture. Ali želim također istaknuti kako su same mlade Crkve velikodušno uključene u slanje misionarâ Crkvama koje se nalaze u teškoćama – nerijetko su to Crkve drevnih kršćanskih korijena – donoseći tako svježinu i zanos kojim one žive vjeru koja obnavlja život i daje nadu. Živjeti u toj univerzalnoj dimenziji, odgovarajući na Isusov nalog: »Pođite i učinite mojim učenicima sve narode« (Mt 28, 19), je bogatstvo za svaku krajevnu Crkvu, svaku zajednicu jer davati misionare i misionarke nije nikada gubitak, već dobitak. Pozivam sve one koji osjećaju taj poziv da odgovore velikodušno na glas Duha Svetoga, već prema vlastitom životnom stanju, i da se ne plaše biti velikodušni s Gospodinom. Pozivam i biskupe, redovničke obitelji, zajednice i sve kršćanske udruge da, dalekovidno i uz pažljivo razlučivanje, pružaju potporu misijskom pozivu *ad gentes* i pomažu Crkvama koje trebaju svećenike, redovnike i redovnice i vjernike laike, jačajući tako kršćansku zajednicu. A ta bi pozornost trebala biti prisutna također među Crkvama koje se nalaze u sastavu iste biskupske konferencije ili regije: važno je da Crkve koje su bogatije zvanjima velikodušno pomažu one koje trpe zbog pomanjkanja istih.

Ujedno pozivam misionare i misionarke, napose prezbitere *fidei donum* i vjernike laike da s radošću žive svoju dragocjenu službu u Crkvi na

koju su pozvani i da donose svoju radost i iskustvo Crkvama iz kojih dolaze, spominjući se kako Pavao i Barnaba na završetku svog prvog misijskog putovanja »pripovjediše što sve učini Bog po njima: da i poganima otvori vrata vjere« (Dj 14, 27). Oni mogu postati svojevrsno sredstvo »povratka« vjere, donoseći svježinu mladih Crkava, kako bi Crkve drevnog kršćanstva ponovno pronašle oduševljenje i radost dijeljenja vjere u jednoj razmjeni koja je uzajamno obogaćivanje u nasljedovanju Gospodina.

Briga za sve Crkve, koju rimski biskup dijeli sa subraćom biskupima, nalazi svoj važni izraz u radu Papinskih misijskih djela, koja imaju za cilj buditi i produbljivati misijsku svijest svakog krštenika i svake zajednice, dozivajući u svijest potrebu dublje misijske izgradnje čitavog Božjeg naroda i jačajući osjetljivost kršćanskih zajednica za snažnije širenje evanđelja u svijetu.

U mislima sam, na kraju, s kršćanima koji, u raznim dijelovima svijeta, doživljavaju teškoće u otvorenom ispovijedanju vlastite vjere i priznavanju i uživanju prava da vjeru žive dostojanstveno. To su naša braća i sestre, hrabri svjedoci – još brojniji od mučenikâ u prvim stoljećima – koji apostolskom ustrajnošću podnose razne sadašnje oblike progona. Nerijetki riskiraju također vlastiti život da ostanu vjerni Kristovu Evanđelju. Želim zajamčiti svoju molitvenu blizinu osobama, obiteljima i zajednicama koje trpe nasilje i netrpeljivost i ponavljam im Isusove utješne riječi: »ja sam pobijedio svijet!« (Iv 16, 33).

Benedikt XVI. je pozvao: »Neka 'riječ Gospodnja trči i proslavlja se' (2 Sol 3, 1): neka ova *Godina vjere* učini sve čvršćim odnos s Kristom Gospodinom, jer je samo u njemu naša budućnost izvjesna i samo u njemu imamo jamstvo istinske i trajne ljubavi« (Apost. pismo *Porta fidei*, 15). To je ujedno i moja želja za ovogodišnji Svjetski misijski dan. Od srca blagoslivljam sve misionare i misionarke i sve one koji prate i podupiru tu temeljnu zadaću Crkve da naviješta evanđelje diljem svijeta, a da mi, služitelji evanđelja i misionari, uzmognemo doživjeti »slatku i okrepljujuću radost naviještanja« (Pavao VI., Apost. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 80).

Iz Vatikana, 19. svibnja 2013., svetkovina Duhova
Papa Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 100. SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA 2014.

Selioci i izbjeglice: prema boljem svijetu

Draga braćo i sestre!

Naša društva, kao nikada ranije u povijesti, prolaze kroz procese međuovisnosti i interakcije na globalnoj razini. Iako u njima ima problematičnih ili negativnih elemenata, ti procesi streme ka poboljšavanju uvjeta života ljudske obitelji, i to ne samo u ekonomskom, već i u političkom i kulturnom pogledu. Svaka je osoba dio čovječanstva i zajedno sa čitavom obitelji narodâ dijeli nadu u bolju budućnost. Na tim je promišljanjima nadahnuta tema koju sam izabrao za ovogodišnji Svjetski dan selilaca i izbjeglica: *Selioci i izbjeglice: prema boljem svijetu*.

U tom svijetu izloženom promjenama, sve raširenija pojava selilaštva javlja se, da se poslužimo riječima pape Benedikta XVI. (usp. *Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2006.*), kao »znak vremena«. Dok s jedne strane, migracije često ukazuju na manjkavosti i propuste država i međunarodne zajednice, s druge otkrivaju također težnju ljudskog roda da uživa jedinstvo označeno poštivanjem različitosti, prihvaćanjem i gostoljubivošću koji omogućuju pravednu raspodjelu zemaljskih dobara, promicanje i unaprjeđivanje dostojanstva svake ljudske osobe koja uvijek mora biti u središtu.

S kršćanskoga gledišta, u stvarnosti migracije, kao i u drugim ljudskim stvarnostima, zamjećuje se napetost između ljepote stvaranja, označene milošću i otkupljenjem, i misterija grijeha. Usporedo sa solidarnošću i prihvaćanjem, gestama bratstva i razumijevanja, tu se susreće također odbacivanje, diskriminacija, trgovina i izrabljivanje, bol i smrt. Posebnu zabrinutost pobuđuju situacije u kojima migracija nije samo prisilna, već je se čak provodi kroz razne oblike trgovine ljudima i porobljavanja. »Ropski rad« je danas posvuda u optjecaju! Ipak, usprkos, problemima, opasnostima i teškoćama s kojima se treba suočiti, veliki broj selilaca i izbjeglica i dalje pokreću povjerenje i nada; oni nose u srcu želju za boljom budućnošću

ne samo za sebe, već također za svoje obitelji i drage osobe.

Što u sebi uključuje stvaranje »boljeg svijeta«? Taj izraz ne aludira naivno na apstraktni pojam ili nedostižni ideal, već radije ima za cilj traženje istinskog i cjelovitog razvoja, ulaganje napora da se svima pruže dostojni uvjeti života, iznalazjenje pravih odgovora na potrebe osoba i obitelji i jamčenje da se stvoreni svijet kojeg nam je Bog dao poštuje, čuva i njeguje. Sluga Božji Pavao VI. ovim je riječima opisao težnje današnjih ljudi: »biti oslobođen bijede, imati sigurnije zajamčen vlastiti opstanak, zdravlje, stalno zaposlenje; imati puniji udio u odgovornostima, biti pošteđen od svakog tlačenja i situacija koje vrijeđaju ljudsko dostojanstvo; mogućnost većeg obrazovanja – u jednu riječ, činiti, upoznati i imati više da bi se bilo više« (Enc. *Populorum progressio*, 26. ožujka 1967., 6).

Naše srce želi »više« a to »više« nije jednostavno više znati ili više imati, već je prije svega više »biti«. Ne smije se razvoj svoditi na puki ekonomski rast, u čijem se postizanju često ne vodi računa o slabijim i nezaštićenim osobama. Svijet može postati bolji jedino ukoliko je pozornost u prvom redu posvećena osobi, ako je promicanje osobe cjelovito, vodeći računa u svim njezinim dimenzijama, uključujući duhovnu; ako se nikoga ne izostavlja, uključujući siromašne, bolesne, zatvorenike, potrebite, strance (usp. *Mt 25, 31-46*); ako se pokažemo sposobnima prijeći s kulture odbacivanja na kulturu susreta i prihvaćanja.

Selioci i izbjeglice nisu pijuni na šahovskoj ploči čovječanstva. Riječ je o djeci, ženama i muškarcima koji iz različitih razloga napuštaju ili su prisiljeni napustiti svoje domove, kojima je zajednička legitimna želje da prošire svoje spoznaje i više imaju, ali prije svega da budu više. Impresivan je broj osoba koje se sele s jednog kontinenta na drugi, kao i onih koje mijenjaju boravište unutar granica vlastitih

zemalja i vlastitih zemljopisnih područja. Današnji migracijski valovi predstavljaju najveće seljenje osobâ, ako ne i narodâ, u povijesti. Dok prati selioce i izbjeglice na njihovu putu, Crkva se trudi shvatiti uzroke migracije, ali također radi na tome da se prevladaju negativni učinci te pojave i prepozna vrijednost njezinih pozitivnih utjecaja na zajednice podrijetla, tranzita i odredišta migracijskih kretanja.

Nažalost, dok potičemo razvoj prema boljem svijetu, ne možemo prijeći šutke preko sablazni siromaštva u njegovim različitim oblicima. Nasilje, izrabljivanje, diskriminacija, marginalizacija, ograničavajući pristupi temeljnim slobodama, bilo pojedinaca ili skupina, samo su neki od glavnih elemenata siromaštva koji se moraju prevladati. Mnogo put upravo ti aspekti karakteriziraju migracijska kretanja, povezujući tako migraciju sa siromaštvom. Bježeći od bijede ili progona u nadi da ih drugdje čeka bolja budućnost ili jednostavno zato da spase goli život, milijuni osoba se odlučuju na emigraciju. No usuprot njihovim nadama i očekivanjima, često nailaze na nepovjerenje, zatvorenost i isključivost, da ne spominjemo druge nedaće, pa i tragedije koje vrijeđaju njihovo ljudsko dostojanstvo.

Stvarnosti selilaštva, s novim dimenzijama koje poprima u našem dobu globalizacije, treba pristupiti i njome upravljati na nov, pravičan i djelotvoran način, a to prije svega iziskuje međunarodnu suradnju i duh duboke solidarnosti i suosjećanja. U tome ključnu važnost ima suradnja na različitim razinama, uključujući složno usvajanje politikâ i pravilâ usmjerenih promicanju i zaštiti osobe. Papa Benedikt XVI. je zacrtao smjernice u vezi s tim rekavši kako »tu politiku valja razvijati počevši od uske suradnje između zemalja iz koje selioci potječu i zemalja u koje odlaze; nadalje, njoj su potrebne primjerene međunarodne norme koje su sposobne uskladiti razne zakonske okvire, u cilju zaštite potreba i prava iseljenih osoba i njihovih obitelji, a u isto vrijeme zemalja u koje se oni useljavaju« (Enc. *Caritas in veritate*, 29. lipnja 2009., 62). Zajedničko zauzimanje za bolji svijet zahtijeva da zemlje, spremno i s povjerenjem, jedne drugima pomažu, a ne da među sobom podižu nepremostive zidove. Dobra sinergija može djelovati poticajno na nositelje vlasti u njihovu suočavanju s društveno-ekonomskim neravnotežama i globalizacijom lišenom pravila, koji se ubrajaju među uzroke migracijâ u kojima su osobe više žrtve no protagonisti. Nijedna se zemlja ne može sama nositi s teškoćama vezanim uz tu pojavu, koja je danas uzela toliko maha da

pogađa sve kontinente u dvostrukom vidiku imigracije i emigracije.

Važno je nadalje istaknuti kako ta suradnja započinje naporom koji svaka zemlja mora poduzeti da stvori bolje ekonomske i društvene uvjete u domovini, tako da iseljavanje ne bude jedina mogućnost koja preostaje onima koji traži mir, pravdu, sigurnost i puno poštovanje ljudskog dostojanstva. Stvaranjem mogućnosti zapošljavanja u lokalnim ekonomijama izbjeci će se, nadalje, razdvajanje obitelji i osigurati da pojedinci i zajednice žive u uvjetima stabilnosti i mira.

Na posljertku, s obzirom na situaciju u kojoj se nalaze selioci i izbjeglice, želim ukazati na još jedan element u izgradnji boljeg svijeta: to je uklanjanje predrasuda i pretpostavki u pristupu migracijama. Nerijetko, naime, dolazak selilaca, prognanika, tražitelja azila i izbjeglica pobuđuje kod mjesnog stanovništva sumnje i neprijateljstvo. Javlja se strah da će to narušiti sigurnost u društvu, dovesti do opasnosti gubljenja vlastitog identiteta i kulture, da će se povećati konkurencija na tržištu rada ili čak da će doći do porasta kriminala. Sredstva društvene komunikacije imaju u tome pogledu veliku odgovornost: njihov je, naime, zadatak razbiti stereotipe i pružiti točnu informaciju u smislu da će prokazati zablude nekolicine, ali ujedno pisati o poštenju, čestitosti i dobroćudnosti većine. Svi trebaju promijeniti svoj stav prema seliocima i izbjeglicama, prijeći sa stavova obrane i straha, nezainteresiranosti ili marginalizacije – što, najposlije, odgovara upravo »kulturi odbacivanja« – na stav koji se temelji na »kulturi susreta«, koja je jedina kadra izgraditi pravedniji svijet, svijet u kojem će vladati veće bratstvo, riječju, bolji svijet. Komunikacijska su sredstva i sama pozvana pristupiti tom »zaokretu u stavovima« i potpomoći promjenu u načinu na koji se postupa sa seliocima i izbjeglicama.

Mislim na to kako je i Sveta nazaretska obitelj na početku doživjela iskustvo odbacivanja: Marija »porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jaslje jer za njih nije bilo mjesta u svratištu« (*Lk 2, 7*). Štoviše, Isus, Marija i Josip su na vlastitoj koži iskusili što znači napustiti svoju zemlju i biti selilac: pod prijetnjom Herodove žeđi za moći, bili su prisiljeni pobjeći i skloniti se u Egipat (usp. *Mt 2, 13-14*). Ali Marijino majčinsko srce i brižno srce Josipa, čuvara Svete obitelji nisu nikada posumnjali u to da će Bog uvijek biti s njima. Neka po njihovu zagovoru u srcu svih selilaca i izbjeglica uvijek prebiva ista ta čvrsta sigurnost.

Odgovarajući na Kristov nalog: »Pođite i učinite mojim učenicima sve narode«, Crkva je pozvana biti Božji narod koji prihvaća sve narode i svim narodima nosi navještaj evanđelja, jer je u licu svake osobe utisnuto Kristovo lice! Tu se krije najdublji korijen dostojanstva ljudskog bića, kojeg se mora uvijek poštivati i štiti. Dostojanstvo osobe se ne temelji toliko na kriterijima učinkovitosti, produktivnosti, pripadnosti određenom društvenom sloju, etničke ili vjerske pripadnosti, koliko na činjenici da smo stvoreni na Božju sliku i priliku (usp. *Post* 1, 26-27) i, još više, da smo djeca Božja. Svako je ljudsko biće Božje dijete! U njemu je utisnuta Kristova slika! Mi sami moramo prvi gledati i pomoći drugima vidjeti u seliocima i izbjeglicama ne samo problem koji treba riješiti, već brata i sestru koje treba prihvatiti, poštivati i ljubiti. Oni su prigoda koju nam pruža providnost da pridonosimo izgradnji pravednijeg društva, savršenije demokracije, solidarnije zemlje, svijeta

u kojem će vladati veće bratstvo kao i otvorenije i evanđeoske kršćanske zajednice. Migracija može pružiti mogućnost nove evangelizacije, stvoriti prostore za rast novog čovječanstva predoznačenog u vazmenom otajstvu: čovječanstva za koje je svaka strana zemlja domovina a svaka domovina tuđina.

Dragi selioci i izbjeglice! Nikada ne gubite nadu da i vas čeka sigurnija budućnost, da ćete na svojem putu susresti pruženu ruku i da ćete moći iskusiti bratsku solidarnost i toplinu prijateljstva! Svi- ma vama i svima onim koji svoj život i svoje snage posvećuju da vam pomognu, jamčim svoju molitvu i od srca udjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 5. kolovoza 2013.

Papa Franjo

***MOTU PROPRIO* PAPE FRANJE**

Promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja, materijalnog i moralnoga, zahtijeva duboko promišljanje o pozivu ekonomskih i novčarskih odjela i o njihovoj sukladnosti s ostvarenjem općega dobra. Iz toga razloga Sveta Stolica, sukladno sa svojom naravi i poslanjem, sudjeluje u naporima međunarodne zajednice usredotočenima na promidžbu cjelovitosti, stabilnosti i razvidnosti ekonomskih i novčarskih odjela i u prevenciji i borbi protiv kriminalnih radnji. U kontinuitetu s u tom okviru poduzetim radnjama mojega prethodnika Benedikta XVI., polazeći od *Motu proprio* od 30. prosinca 2010. za suzbijanje i borbu protiv nezakonitih radnji na financijskom i novčarskom području, želim obnoviti zauzimanje Svete Stolice u usvajanju načela i primjeni pravnih sredstava koja je razvila međunarodna zajednica, prilagođujući još više institucionalni ustroj u svrhu prevencije i borbe protiv pranja novca, financiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništavanje.

Ovim apostolskim pismom u obliku *motu propria* usvajam sljedeće odredbe.

Članak 1

Uredi Rimske kurije i druga tijela i ustanove ovisne o Svetoj Stolici, također i neprofitne organizacije koje su pravna kanonska osoba i imaju sjedište u Državi Gradu Vatikanu, dužni se poštivati zakone Države Grada Vatikana u predmetu koji se tiče:

- a) mjera za suzbijanje i borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma;
- b) mjera protiv subjekata koji prijete miru i međunarodnoj sigurnosti;
- c) mudrog nadzora tijela koja profesionalno obavljaju djelatnost financijske naravi.

Članak 2

Tijelo za financijsko informiranje nadležno je za mudro bdijenja nad tijelima koja profesionalno obavljaju djelatnost financijske prirode.

Članak 3

Nadležni pravni organi Države Grada Vatikana imaju jurisdikciju u navedenim područjima također i glede Ureda i drugih tijela i ustanova ovisnih o Svetoj Stolici, kao i neprofitnih organizacija, koje su priznate kanonskim pravnim osobama i imaju sjedište u Državi Grada Vatikana.

Članak 4

Ustanovljen je Odbor za financijsku sigurnost sa svrhom da usklađuje nadležna Tijela Svete Stolice i Države Grada Vatikana glede sprječavanja i borbe protiv pranja novca, financiranja terorizma i umnažanja oružja za masovno uništavanje. Odbor je ustrojen Statutom, priloženim ovom Apostolskom pismu. Određujem da se ovo Apostolsko pismo u obliku Motu proprio objavi u vatikanskom dnevniku Osservatore Romano. Nalažem da sve što je određeno ima punu i trajnu vrijednost, također ukidajući sve nespojive odredbe, polazeći od 10. kolovoza 2013. godine.

Papa Franjo

Objavljeno u Rimu, iz Apostolske palače, 8. kolovoza 2013. godine, prva pontifikata

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 12. LIPNJA 2013.

“Crkva je Božji narod”

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Danas se želim kratko zadržati na drugom od izraza kojim je Drugi vatikanski koncil definirao Crkvu: Božji narod (usp. Dogm. konst. Lumen gentium 9; Katekizam Katoličke Crkve, 782). I to činim s nekim pitanjima, o kojima će svatko moći razmišljati.

1. Što znači biti “Božji narod”? To prije svega znači da Bog nije svojina bilo kojeg naroda; jer On je taj koji zove nas, koji nas okuplja, poziva da budemo dio njegovog naroda i taj je poziv upućen svima, bez razlike, jer Bog u svojem milosrđu “hoće da se svi ljudi spase” (1 Tim 2, 4). Isus ne govori apostolima i nama da tvorimo neku isključivu grupu, elitu. Isus kaže: idite i učinite učenicima sve narode (usp. Mt 28, 19). Sveti Pavao kaže da u Božjem narodu, u Crkvi “nema više: Židov – Grk!... Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu” (Gal 3, 28). Htio bih poručiti i onima koji se osjećaju dalekima od Boga i Crkve, koji su bojažljivi ili ravnodušni, onima koji misle da se ne mogu više promijeniti: Gospodin zove i tebe da budeš dio njegova naroda i to čini s velikim poštivanjem i ljubavlju!

Bog nas zove da postanemo dio toga naroda, Božjeg naroda.

2. Kako se postaje članovima toga naroda? Ne postaje se tjelesnim rođenjem, već novim rođenjem. U Evanđelju Isus kaže Nikodemu da se treba roditi odozgo, iz vode i Duha da bi se ušlo u Božje kraljevstvo (usp. Iv 3, 3-5). Po krštenju bivamo uvedeni u taj narod, po vjeri u Krista, tom Božjem daru kojeg treba njegovati i sve više učvršćivati u čitavom svom životu. Zapitajmo se: što činim da vjera koju sam primio na krštenju sve više raste? Kako toj vjeri koju sam primio i koju Božji narod posjeduje pomažem rasti?

3. Drugo pitanje glasi: koji je zakon Božjeg naroda? To je zakon ljubavi, ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu, prema novoj zapovijedi koju nam je Gospodin ostavio (usp. Iv 13, 34). Ta ljubav, međutim, nije besplodna sentimentalnost ili nešto nejasno, već je prepoznavanje Boga kao jedinoga Gospodara života i, istodobno, prihvaćanje drugoga kao pravoga brata, prevladavajući podjele, rivalstva, nerazumijevanja, egoizme; to dvoje ide jedno s drugim ukorak. Koliki samo još put moramo prijeći da bismo živjeli na konkretan način taj novi zakon, zakon Duha Svetoga koji djeluje u nama, zakon milosrđa i

ljubavi! U novinama ili na televiziji gledamo tolike ratove među kršćanima, ali kako je to moguće? Unutar Božjeg naroda se vode toliki ratovi! U gradskim četvrtima, na radnim mjestima vode se toliki ratovi iz zavisti, ljubomore! I u samoj obitelji koliki se samo ratovi vode! Moramo moliti Gospodina da nam dadne shvatiti taj zakon ljubavi. Kako je lijepo međusobno se ljubiti kao prava braća. Kako je to lijepo! Učinimo nešto danas. Možda su nam svima neki ljudi dragi a drugi ne; možda se mnogi od nas malo ljute na nekoga; recimo tada Gospodinu: Gospodine srdim se na ovoga ili onu; molim te za njega ili za nju. Moliti za one na koje se ljutimo je lijep korak u tome zakonu ljubavi. Činimo li to? Učinimo to danas!

4. Koje poslanje ima taj narod? Odgovor glasi: nositi u svijetu Božju nadu i spasenje; biti znak ljubavi Boga koji poziva sve na prijateljstvo s Njim; biti kvasac koji uskvasa čitavo tijesto, sol koja daje okus i čuva od propadanja, svjetlo koje prosvjetljuje. Oko nas – dovoljno je otvoriti novine – vidimo da prisutnost zla postoji, đavao djeluje. Ali želim glasno reći: Bog je snažniji! Vjerujete li vi to: da je Bog snažniji? Ali recimo to zajedno, recimo to zajedno svi: Bog je snažniji! A znate li zašto je snažniji? Jer On je Gospodin, jedini Gospodin. I želim dodati da se stvarnost koja je katkad obavijena tamom, označena zlom, može promijeniti, ako mi prvi budemo ti koji će u nju, prije svega svojim životom, donijeti svjetlo evanđelja. Ako na nekom stadionu, poput Olimpijskog

stadiona u Rimu ili stadiona San Lorenzo u Buenos Airesu, u mrkloj noći, neka osoba upali svjetlo ono se jedva vidi, ali ako drugih sedamdeset tisuća gledatelja svaki upali svoje svjetlo, stadion postaje potpuno osvijetljen. Postupajmo tako da naš život bude Kristovo svjetlo. Zajedno ćemo nositi svjetlo evanđelja u čitavu stvarnost.

5. Koji je cilj toga naroda? Cilj je Božje kraljevstvo, koje je započeo ovdje na zemlji sam Bog i koje se mora širiti sve do ispunjenja, kada će se pojaviti Krist, život naš (usp. *Lumen gentium*, 9). Cilj je dakle puno zajedništvo s Gospodinom, ući u sam njegov božanski život, gdje ćemo živjeti radost njegove neizmjerne ljubavi.

Draga braćo i sestre, biti Crkva, biti Božji narod, prema velikom naumu Očeve ljubavi, znači biti Božji kvasac u ovom našem svijetu, to znači naviještati i nositi Božje spasenje u ovaj naš svijet, koji je često izgubljen i treba odgovore koji ohrabruju, koji daju nadu, koji daju novu snagu na putu. Neka Crkva bude mjesto Božjeg milosrđa i nade, gdje će svatko moći osjetiti da je prihvaćen, ljubljen, da mu je oprošteno i da je potaknut živjeti prema dobrom životu evanđelja. A da bi ljudima pomogla ljudima da se osjećaju prihvaćenima, ljubljenima, ohrabrenima i da iskuse milosrđe Crkva mora biti otvorenih vrata, da svi mogu ući. A mi moramo izaći iz tih vrata i naviještati evanđelje.

APEL

Danas se u čitavom svijetu slavi Svjetski dan borbe protiv rada maloljetnika, s posebnim naglaskom na izrabljivanje djece u kućanskim poslovima: to je žalosna pojava koja bilježi sve veći rast, osobito u najsiromašnijim zemljama. Milijuni maloljetnika, ponajviše djevojčica, su žrtve toga skrivenog oblika izrabljivanja koje često uključuje zloporabe, zlostavljanja i diskriminacije. Iskreno se nadam da će međunarodna zajednica poduzeti još djelotvornije mjere u borbi protiv te prave pošasti. Svoj se djeci treba omogućiti da se igraju, uče, mole i rastu u svojim obiteljima, u ozračju sklada, ljubavi i vedrine. To je njihovo pravo i naša obaveza. Vedro djetinjstvo omogućuje djeci da gledaju s povjerenjem prema životu i budućnosti. Jao onome koji u njima guši radosni polet nade!

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 19. LIPNJA 2013.

APELI SVETOG OCA

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Danas ću se zadržati na još jednom izrazu kojim Drugi vatikanski koncil opisuje narav Crkve: to je tijelo. Koncil, naime, kaže da je Crkva tijelo Kristovo (usp. *Lumen gentium*, 7).

Želim započeti jednim dobro nam poznatim tekstom iz Djela apostolskih: obraćenju Savla, koji će se kasnije zvati Pavao, jedan od najvećih vjerovjesnika (usp. Dj 9, 4-5). Savao je progonitelj kršćana, ali na putu za grad Damask iznenada ga je obasjala neka svjetlost te on pade na zemlju i začu jedan glas koji mu govori: "Savle, Savle, zašto me progoniš?" On upita: "Tko si, Gospodine?", a onaj glas odgovara: "Ja sam Isus kojega ti progoniš" (r. 3-5). To iskustvo svetoga Pavla nam govori koliko je duboko jedinstvo između nas kršćana i samoga Krista. Kada je Isus uzašao na nebo nije nas ostavio siročad, već je darom Duha Svetoga jedinstvo s njim postalo još snažnije i čvršće. U dogmatskoj konstituciji *Lumen gentium* Drugoga vatikanskog koncila kaže se da "dajući svoga Duha, On [Isus] od svoje braće, sazvane iz svih naroda, na mističan način uspostavlja kao svoje tijelo" (7).

Slika tijela nam pomaže shvatiti tu duboku povezanost između Crkve i Krista, koju je sveti Pavao na osobit način razložio u Prvoj poslanici Korinćanima (usp. pog. 12). Prije svega, tijelo nam doziva u pamet neku živu stvarnost. Crkva nije humanitarno, kulturno ili političko udruženje, već je živo tijelo, koje putuje kroz povijest i djeluje u njoj. A to tijelo ima jednu glavu, Isusa, koja ga vodi, jača i podupire. To je ono što želim istaknuti: ako se glavu odvoji od ostatka tijela, čitava osoba ne može preživjeti. Tako je i u Crkvi: moramo biti povezani na sve snažnji način s Isusom. No ne samo to: kao što je tijelu, da bi opstalo, važno da njegovim žilama teče krv, tako moramo dopustiti da Isus djeluje u nama, da nas njegova riječ vodi, da nas njegova euharistijska prisutnost hrani, oživljuje, da njegova ljubav daje snagu našoj ljubavi prema bližnjemu. I to uvijek! Uvijek, uvijek!

Draga braćo i sestre, ostanimo u jedinstvu s Isusom, uzdajmo se u Njega, usmjeravajmo svoj život prema njegovu evanđelju, krijepimo se svakodnevnim molitvom, slušanjem Božje riječi, sudjelovanjem, u sakramentima. I ovdje dolazim do drugog aspekta Crkve kao Tijela Kristova. Sveti Pavao kaže da kao što udovi ljudskoga tijela, premda različiti i brojni, čine jedno tijelo, tako smo svi mi kršteni po jednom Duhu u jedno tijelo (usp. 1 Kor 12, 12-13). U Crkvi, dakle, postoji neka raznolikost, različitost zadaća i službi; u njoj ne postoji bezizražajna jednoličnost, već bogatstvo darova što ih razdjeljuje Duh Sveti. Međutim postoji zajedništvo i jedinstvo: svi su jedni s drugima povezani i svi složno tvore jedno jedino živo tijelo, duboko povezano s Kristom. Upamtimo to dobro: biti dio Crkve znači biti sjedinjeni s Kristom i primati od Njega božanski život koji nam pomaže živjeti kao kršćani, to znači ostati u jedinstvu s papom i biskupima koji su oruđa jedinstva i zajedništva, to također znači naučiti prevladati personalizme i podjele, imati više razumijevanja jedni za druge, dovesti u sklad različitosti i bogatstva svakog pojedinog; riječju, više voljeti Boga i ljude koji su oko nas, u obitelji, u župi, u udrugama. Da bi živjeli, tijelo i udovi moraju biti ujedinjeni! Jedinstvo je nadmoćnije od sukoba, uvijek! Ako se ne uspiju riješiti, konflikti unose razdor među nama, odjeljuju nas od Boga. Konflikt nam može pomoći da rastemo, ali može također među nas unijeti razdor i podjelu. Ne idimo putem podjela i međusobnih borbi! Budimo svi ujedinjeni, s našim razlikama, ali ujedinjeni, uvijek: to je Isusov put. Jedinstvo je nadmoćnije od sukoba. Jedinstvo je jamstvo koje moramo moliti od Gospodina da nas oslobodi od napasti podjelâ, međusobnih borbi, egoizama, govorkanja. Koliko samo zla čine isprazni razgovori i govorkanja, koliko zla! Nikada ne govorimo o drugima, nikada! Koliko zla Crkvi nanose podjele među kršćanima, strančarenja, plitki interesi. Podjele među nama ali i podjele među zajednicama: kršćani evangelici, pravoslavni kršćani, katolički kršćani, ali

zašto podijeljeni? Moramo nastojati donositi jedinstvo. Ispričat ću vam nešto: danas, prije nego ću izaći iz kuće, proveo sam četrdesetak minuta, pola sata, s jednim evangeličkim pastorom i zajedno smo molili i tražili jedinstvo. Mi katolici moramo moliti, sami i zajedno s drugim kršćanima, da nam Gospodin dadne jedinstvo, jedinstvo među nama. Ali kako ćemo imati jedinstvo među kršćanima ako nismo kadri imati ga u vlastitim redovima? Ako nismo kadri imati ga u svojim obiteljima? U kolikim samo obiteljima vladaju borbe i podjele! Tražite jedinstvo, jedinstvo koje daje

Crkva. Jedinstvo dolazi od Isusa Krista. On nam šalje Duha Svetoga da stvara jedinstvo.

Draga braćo i sestre, molimo se Bogu ovako: pomozite nam da budemo udovi Tijela Crkve koji su sve dublje sjedinjeni s Kristom, pomozite nam da Tijelo Crkve ne trpi zbog naših sukoba, naših podjela, naših egoizama; pomozite nam da budemo živi udovi koji su međusobno povezani jednom snagom, snagom ljubavi, koju Duh Sveti izljujeva u naša srca (usp. Rim 5, 5).

APELI SVETOG OCA

Sutra se slavi Svjetski dan selilaca i izbjeglica. Ove smo godine pozvani posebno promišljati o situaciji u kojoj žive izbjegličke obitelji, koje su često prisiljene na brzinu napustiti svoj dom i domovinu i izgubiti sva svoja dobra i sigurnost da pobjegnu od nasilja, progona ili teških diskriminacija zbog svoje vjeroispovijesti, pripadnosti nekoj etničkoj skupini, svojih političkih ideja. Osim opasnosti s kojima se suočavaju na svom putovanju, često se te obitelji izložene opasnosti rasula i, u zemlji koja ih prima, moraju se suočiti s kulturama i društvom koji su različiti od njihovih. Ne smijemo biti neosjetljivi prema izbjegličkim obiteljima i prema svoj našoj braći i sestrama izbjeglicama: pozvani smo pomagati im, pokazati za njih razumijevanje i iskazati im gostoprimstvo. Neka u čitavom svijetu nikada ne ponestane osoba i institucija koje im pomažu: na njihovu licu utisnuto je Kristovo lice!

Prošlu smo nedjelju, u sklopu Godine vjere, slavili Boga koji je život i izvor života, Krista koji nam daje božanski život, Duha Svetog koji nas održava u živom odnosu prave djece Božje. Želim još jednom uputiti poziv svima da prihvate i svjedoče Evanđelje života, da promiču i brane život u svim njegovim dimenzijama i u svim njegovim dobima. Kršćanin je onaj koji kaže “da” životu, koji kaže “da” Bogu, Živome.

PAPIN NAGOVOR UZ MOLITVU ANĐEO GOSPODNJI NA SVETKOVINU SV. PETRA I PAVLA, 29. LIPNJA 2013.

Danas, 29. lipnja, je svetkovina sv. Petra i Pavla. To je na poseban način slavlje Crkve u Rimu, utemeljene na mučeništvu tih dvojice apostola. Ali je također veliko slavlje za opću Crkvu, jer je cio Božji narod dužnik prema njima zbog dara vjere. Petar je prvi ispovjedio da je Isus Krist, Sin Božji. Pavao je širio taj navještaj u grčkom i rimskom svijetu. Providnost je htjela da obojica dođu ovdje u Rim i tu proliju krv za vjeru. Zbog toga je Crkva u Rimu postala, odmah, spontano, referentna točka za sve Crkve diljem svijeta. Ne zbog moći Carstva, već zbog snage mučeništva, svjedočanstva danog za Krista! U konačnici, uvijek i jedino Kristova ljubav rađa vjeru

i pokreće Crkvu naprijed. Pomislimo na Petra. Kada je ispovjedio svoju vjeru u Isusa, nije to učinio zbog svojih ljudskih sposobnosti, već jer ga je osvojila milost koju je Isus oslobađao, ljubavlju koju je osjećao u njegovim riječima i vidio u njegovim djelima: Isus je bio Božja ljubav u osobi! Isto se dogodilo i Pavlu, premda na različit način. Pavao je u mladosti bio neprijatelj kršćana, a kada ga je Krist Uskrsli pozvao na putu za Damask njegov se život preobrazio: shvatio je da Isus nije bio mrtav, već živ, i da ljubi također njega, koji je bio njegov neprijatelj! Eto iskustva milosrđa, Božjeg oprostjenja u Isusu Kristu: to je Radosna vijest, evanđelje koje su Petar i Pavao doživjeli

u sebi samima i za koje su dali život. Draga braćo, koje li radosti vjerovati u Boga koji je sav ljubav, sav milost! To je vjera koju su Petar i Pavao primili od Krista i prenijeli Crkvi! Veličajmo Gospodina zbog te dvojice slavni svjedoka i poput njih dopustimo da nas Krist osvoji. Sjećamo se i da je sv. Petar imao brata, Andriju, koji je s njim dijelio iskustvo vjere u Isusa. Štoviše, Andrija je susreo Isusa prije Šimuna, i odmah je o njemu govorio bratu i poveo ga Isusu. Sviđa mi se podsjetiti na to također zato što se danas,

prema lijepoj tradiciji, u Rimu nalazi izaslanstvo Carigradskoga patrijarhata, koji ima za zaštitnika upravo apostola Andriju. Svi zajedno upućujemo svoj srdačan pozdrav patrijarhu Bartolomeju I. i molimo za njega i za tu Crkvu. Molimo i za nadbiskupe metropolitane raznih svjetskih Crkava kojima sam maločas predao palij, simbol zajedništva. Neka nas prati i podupire naša ljubljena Gospa, Presveta Marija.

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 11. RUJNA 2013.

Draga braćo i sestre, nastavljamo danas kateheze o Crkvi u ovoj Godini vjere. Među slikama koje je Drugi vatikanski koncil izabrao da nam pomogne bolje shvatiti narav Crkve je ona “majke”: Crkva je naša majka u vjeri, u nadnaravnom životu (usp. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 6.14.15.41.42). To je jedna od slika koji crkveni oci u prvim stoljećima najviše koriste i mislim da može biti korisna i za nas. Za mene osobno to je najljepša slika Crkve: Crkva je majka. U kojem smislu i na koji način je Crkva majka? Polazimo od ljudske stvarnosti majčinstva: što čini majka?

1. Prije svega majka rađa život, nosi dijete u svojoj utrobi devet mjeseci a zatim ga, rađajući, otvara životu. Tako i Crkva: rađa nas u vjeri, po Duhu Svetom koji je čini plodnom, poput Djevice Marije. I Crkva i Djevica Marija su majke, i ono što se može reći za Crkvu može se reći i za Gospu i, obratno, ono što se može reći za Gospu, može se reći i za Crkvu. Sigurno da je vjera osobni čin: “ja vjerujem”, ja osobno odgovaram Bogu koji se daje spoznati i želi ući u prijateljstvo sa mnom (usp. enc. *Lumen fidei*, 39). Ali vjeru primam od drugih, u jednoj obitelji, u jednoj zajednici koja me uči reći “ja vjerujem”, “mi vjerujemo”. Kršćanin nije otok! Ne postajemo kršćani u laboratoriju, ne postajemo kršćani sami od sebe i svojim silama, već je vjera dar, Božji dar koji nam je dan u Crkvi i po Crkvi. A Crkva nam daje život vjere u krštenju: to je trenutak u kojem nam daje roditi se kao djeca Božja, trenutak u kojem nam daje Božji život, rađa nas kao majka. Ako pođete do krstionice u Svetom Ivanu Lateranskom vidjet ćete da unutra ima jedan latinski natpis koji glasi otprilike ovako: “ovdje se rađa narod božanskog roda, rođen od Duha Svetoga koji daje plodnost ovoj vodi; Crkva Majka rađa svoju

djecu u ovim valovima”. Krasno, zar ne!? I to nam pomaže shvatiti jednu važnu stvar: naša pripadnost Crkvi nije neki izvanjski i formalni čin, nije to ispuniti jedan papir koji nam daju a zatim... ne, ne, to nije to; već je to nutarnji i životvorni čin; ne pripada se Crkvi kao što se pripada nekom društvu, nekoj stranci ili bilo kojoj organizaciji. Ta je veza životna, nalik povezanosti s vlastitom majkom, kao što kaže sveti Augustin: “Crkva je uistinu majka kršćana” (*De moribus Ecclesiae*, I,30,62-63: PL 32,1336). Zapitajmo se sada: kako vidim Crkvu? Jesam li zahvalan i mojim roditeljima što su mi dali život, jesam li zahvalan Crkvi što me rodila u vjeri po krštenju? Koliki se kršćani sjećaju datuma svoga krštenja? Želim to pitanje postaviti ovdje vama, ali neka svatko odgovori u svom srcu: koliko vas se sjeća datuma svoga krštenja? Diglo se nekoliko ruku, ali koliko je samo onih koji se ne sjećaju! Ali datum krštenja je datum našeg rođenja u Crkvi, datum u kojem nas je majka Crkva rodila. A sada vam dajem jednu zadaću da je napravite kada dođete svojoj kući. Kada se danas vratite kući pođite dobro potražiti koji je datum vašeg krštenja i to zato da ga slavite, da zahvalite Gospodinu za taj dar. Hoćete li to učiniti? Ljubimo li Crkvu kao što se ljubi vlastitu majku, znajući također razumjeti i njezine mane? Sve mame imaju mane, imamo ih svi. Ali kada se govori o majčinim manama, mi ih pokrивamo, volimo ih takve kakve jesu. I Crkva također ima svoje mane. Ljubim li je tako, kao majku? Pomažemo li joj da bude ljepša, autentičnija, više po Gospodinu? Ta vam pitanja ostavljam. Ali ne zaboravite zadaću: potražiti datum svog krštenja da bi ga upamtili i slavili.

2. Majčina se uloga ne ograničava samo na to da daje život, već ona s velikom pažnjom pomaže svojoj djeci rasti, doji ih, hrani, uči ih kročiti kroz

život, prati ih uvijek svojim pažnjama, svojom ljubavlju, i kada odrastu. I u tome zna također ispravljati, opraštati, razumjeti, zna biti blizu u bolesti, u trpljenju. Riječju, dobra mama pomaže djeci da izađu samih sebe, da ne ostanu uz majčine skute gdje im je ugodno, kao što tek izlegli pilići ostaju pod krilima kvočke. Crkva kao dobra majka čini isto to: prati nas u našem rastu prenoseći Božju riječ, koja je svjetlo koje nam pokazuje put kršćanskog života; dijeleći sakramente. Hrani nas euharistijom, donosi nam Božje oprostjenje sakramentom pomirenja, podupire nas u času bolesti bolesničkim pomazanjem. Crkva nas prati u čitavom našem vjerskom životu, u čitavom našem kršćanskom životu. Možemo si postaviti još nekoliko pitanja: kakav je moj odnos s Crkvom? Doživljam li je kao majku koja mi pomaže rasti kao kršćanin? Sudjelujem li u životu Crkve, osjećam li se njezinim dijelom? Je li moj odnos formalan ili životan?

3. Treća kratka misao. U prvim stoljećima Crkve, bila je vrlo jasna jedna stvarnost: Crkva, dok je majka kršćanâ, dok “čini” kršćane, također je od njih “sačinjena”. Crkva nije nešto različito od nas samih, već je treba promatrati kao vjernike u cjelini,

kao “mi” kršćanâ: ja, ti, mi smo dio Crkve. Sveti Jeronim je pisao: “Kristova Crkva nije ništa drugo do duše onih koji vjeruju u Krista” (Tract. Ps 86: PL 26,1084). Dakle, majčinstvo Crkve živimo svi, pastiri i vjernici. Katkad čujem neke da govore: “Vjerujem u Boga ali ne u Crkvu. Čuo sam da Crkva kaže... svećenici kažu...”. Ali jedno su svećenici, Crkva nisu samo svećenici: Crkva smo svi mi. I ako ti kažeš da vjeruješ u Boga a ne vjeruješ u Crkvu, zapravo kažeš da ne vjeruješ u samoga sebe, i to je jedno proturječje. Crkva – to smo svi mi: od netom krštenog djeteta do biskupa, pape: svi; svi smo Crkva i svi smo jednaki u Božjim očima. Svi smo pozvani surađivati u rađanju novih kršćana na vjeru, svi smo pozvani biti odgojitelji u vjeri, naviještati evanđelje. Neka se svatko od nas zapita: što ja činim da drugi mogu biti dionici kršćanske vjere? Jesam li plodan u svojoj vjeri ili sam pak zatvoren? Kada ponavljam da ljubim Crkvu koja nije zatvorena u svoje ograde, već kadra izaći, pokrenuti se, pa i uz poneki rizik, da bi donijela Krista svima, tu mislim na sve, na mene, na tebe, na svakog kršćanina! Svi sudjelujemo u majčinstvu Crkve, kako bi Kristovo svjetlo došlo do nakraj svijeta. Živjela sveta majka Crkva!

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 18. RUJNA 2013.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Danas se ponovno vraćam na sliku Crkve kao majke. Meni se veoma sviđa ta slika Crkve kao majke. Zato se želim još jednom na nju vratiti, jer mi se čini da ta slika kazuje ne samo kakva je Crkva, već također koje bi lice Crkva, ta naša majka Crkva, trebala sve više imati. Želim istaknuti tri stvari, uvijek gledajući naše mame, i sve ono što one čine, koje žive, koje trpe za svoju djecu, nastavlajući ono što sam rekao u prošlu srijedu. Postavljam si pitanje: što čini jedna mama?

1. Prije svega uči ići kroz život, uči dijete da bude dobro u životu, zna kako usmjeravati djecu, nastoji im uvijek pokazati pravi put u životu da rastu i postanu zreli ljudi. I to uvijek čini s nježnošću i ljubavlju, pa i onda kada nastoji ispraviti naš put jer smo malo zastranili u životu ili krenuli putem koji vodi u propast. Mama zna što je važno da bi joj dijete išlo pravim putem u životu i to nije naučila iz knjiga, već je naučila iz vlastitog srca. Mamino sveučilište je srce! Tamo ona uči kako da joj djeca sve bolje napreduju. Crkva čini isto: usmjerava nas u životu, uči nas kročiti putem dobra. Sjetimo se deset zapovijedi: one nam pokazuju put kojim trebamo kročiti da bi sazreli, da bi imali čvrste uporišne točke u svojem vladanju i postupanju. I one su plod nježnosti, same ljubavi Boga koji nam ih je dao. Možda ćete mi reći: ali to su zapovijedi! U cjelini gledano one su jedan "ne". Htio bih vas pozvati da ih čitate – možda ste ih malo zaboravili – a zatim da o njima razmišljate u pozitivnom svjetlu. Vidjet ćete da se tiču našeg ponašanja prema Bogu, prema nama samima i prema drugima, upravo ono što nas uči mama da bismo živjeli dobro. Pozivaju nas da si ne činimo materijalne idole koji nas kasnije porobljuju, da se spominjemo Boga, da poštujemo roditelje, da budemo poštteni i časni, da poštujemo drugoga... Pokušajte ih tako gledati i promatrati ih kao da su riječi, učenja koja mama daje djeci da bi dobro postupala u životu. Mama nikada ne uči djecu ono što je zlo, želi samo dobro djeci, a jednako tako čini i Crkva.

2. Želim vam reći još jednu stvar: kada dijete odraste i postane zrelo, krene svojim putem, preuzme na sebe vlastite odgovornosti, hoda vlastitim nogama, čini ono što hoće i, ponekad, dogodi mu se također da skrene s puta, dogodi se neka nedaća. Mama uvijek, u svakoj situaciji, strpljivo nastavlja pratiti svoju djecu. Ono što je na to potiče je snaga ljubavi; mama umije nezamjetljivo i nježno pratiti djecu na njihovu putu a kada pogriješe uvijek nađe načina da shvati, da bude blizu, da pomogne. Mi – u mojoj zemlji – kažemo da mama umije "dar la cara". Što to znači? To znači da mama zna "izložiti se" za svoju djecu, to jest spremna je uvijek ih braniti. Mislim na mame koje trpe zbog djece koja su u zatvoru ili u teškim situacijama: ne pitaju se jesu li kriva ili ne, već ih i dalje ljube i često trpe poniženja, ali nemaju straha, ne prestaju se darivati. I Crkva je takva, ona je milosrdna mama, koja razumije, koja nastoji uvijek pomoći, ohrabrivati, te ni djeci koja su pogriješila ili koja griješe, nikada ne zatvara vrata svog doma; ne sudi, već pruža Božje oprostjenje, pruža svoju ljubav koja i onu djecu koja su pala u duboki ponor poziva da ponovno ustanu i vrate se na pravi put, Crkva se ne boji ući u njihovu tamu da im dadne nadu; Crkva se ne boji ući u našu tminu kada u našoj duši i savjesti vlada tama da nam dadne nadu. Jer Crkva je Majka!

3. Posljednja misao. Mama zna također tražiti, moliti, kucati na sva vrata za vlastitu djecu, bez nekih posebnih računica, i ona to čini s ljubavlju. Mislim na to kako mame znaju kucati također i nadasve na vrata Božjeg srca! Mame mnogo mole za svoju djecu, posebno za najslabije, za one kojima je najpotrebnija pomoć, za one koji su na stranputicama ili su krenuli opasnim putem u životu. Prije nekoliko tjedana sam slavio misu u crkvi sv. Augustina, ovdje u Rimu, gdje se čuvaju moći njegove majke, sv. Monike. Kolike je samo molitve ta sveta majka uzdizala za svog sina, i koliko je samo suza prolila! Mislim na vas, drage mame: koliko samo molite za svoju djecu, neumorne ste u svojim molitvama! Nastavite moliti, povjeravati svoju djecu Bogu; on ima veliko srce. Kucajte na vrata Božjeg srca molitvom za djecu.

Tako čini i Crkva: u molitvi povjerava Gospodinu sve situacije u kojima se nalaze njezina djeca. Uzdamo se u snagu molitve Majke Crkve: Gospodin ne ostaje neosjetljiv. Zna nas uvijek iznenaditi kada to najmanje očekujemo. Majka Crkva to zna! Eto to su misli koje

sam vam danas htio uputiti: gledajmo u Crkvi dobru mamu koja nam pokazuje put kojim treba ići u životu, koja zna biti strpljiva, milosrdna, puna razumijevanja i koja nas zna staviti u Božje ruke.

APEL ZA MIR

Svake godine 21. rujna Ujedinjeni narodi slave Međunarodni dan mira i Ekumensko vijeće Crkava poziva svoje članove da toga dana mole za mir. Pozivam katolike iz cijeloga svijeta da se pridruže ostalim kršćanima da bi se nastavilo moliti od Boga dar mira u dijelovima našeg planeta koji su pogođeni najvećim nevoljama. Neka mir, Isusov dar, uvijek prebiva u našim srcima i potpomogne nakane i djelovanja vođa naroda i svih ljudi dobre volje. Svi se zalažimo da potaknemo napore oko diplomatskog i političkog rješavanja žarišta ratova koji još uvijek bude zabrinutost. Posebno mi je u mislima dragi sirijski narod, čija se ljudska tragedija može riješiti jedino dijalogom i pregovorima, u poštivanju pravde i dostojanstva svake osobe, poglavito najslabijih i nezaštićenih.

PAPINA KATEHEZA NA OPĆOJ AUDIJENCIJI U SRIJEDU 25. RUJNA 2013.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Vjeronjumu molimo "Vjerujem... u jednu... Crkvu" čime ispovijedamo da je Crkva jedna i da je ta Crkva sama u sebi jedinstvo. Ali ako pogledamo Katoličku Crkvu u svijetu otkrivamo da ona obuhvaća gotovo tri tisuće biskupija rasutih po svim kontinentima: toliki jezici, tolike kulture! Tu su biskupi iz tolikih različitih kultura, iz tolikih zemalja... biskup iz Šri Lanke, biskup iz Južne Afrike, biskup iz Indije... Latinske Amerike. A ipak bezbroj katoličkih zajednica tvore jedinstvo. Kako je to moguće?

1. Sažet odgovor na to pitanje nalazimo u Katekizmu Katoličke Crkve gdje se kaže: Katolička Crkva rasuta u svijetu "ima jednu vjeru, jedan sakramentalni život, jedno apostolsko nasljeđe, jednu zajedničku nadu, istu ljubav" (br. 161). To je lijepa definicija, zar ne!? Jasna! Dobro nas usmjerava. Jedinstvo u vjeri, nadi, ljubavi, jedinstvo u sakramentima, u otajstvu: to su kao stupovi na kojima leži i koji drže zajedno jedno velike zdanje Crkve. Gdjegod da pošli, i u najmanju župu, u najzabačeniji dio ovog svijeta, tamo je jedna Crkva; tu smo u svojoj kući, u obitelji, među braćom i sestrama. I to je veliki Božji dar! Crkva je jedna za sve. Ne postoji jedna Crkva za Europljane, jedna za

Afrikance, jedna za Amerikance, jedna za Azije, jedna za one koji žive u Oceaniji, ne, ona je posvuda ista. To je isto kao u obitelji: mogu članovi obitelji biti daleko, rasuti po svijetu, ali duboke veze koje povezuju sve članove ostaju uvijek čvrste bez obzira na udaljenost. Tu mislim na iskustvo Svjetskog dana mladih u Rio de Janeiru: u tome nepreglednom mnoštvu mladih na plaži Copacabana moglo se čuti mnoge jezike, vidjeti međusobno vrlo različite osobe, susresti razne kulture, a ipak je postojalo duboko jedinstvo, tvorilo se jednu Crkvu, vladalo je jedinstvo i to se osjećalo. Zapitajmo se svi: ja, kao katolik, osjećam li to jedinstvo? Živim li to jedinstvo? Ili me to ne zanima, jer sam zatvoren u svoju malu skupinu ili u sebe samog? Jesam li od onih koji "privatiziraju" Crkvu za vlastitu skupinu, vlastiti narod, vlastite prijatelje? Žalosno je vidjeti jednu privatiziranu Crkvu zbog tog egoizma i tog pomanjkanja vjere, zar ne!? Žalosno! Kada čujem da toliki kršćani u svijetu trpe, jesam li ravnodušan ili mi je kao da trpi netko iz obitelji? Kada razmišljam ili doznam da su toliki kršćani progonjeni ili daju život za svoju vjeru, dirne li me to u srce ili to ne dopire do mene? Jesam li otvoren onom bratu ili onoj sestri iz obitelji, koji polažu život za Isusa Krista? Molimo li jedni za druge? Koliki od vas mole za kršćane koji su progonjeni? Koliki? Neka svatko odgovori u svom

srcu: "Molim li za tog brata, za tu sestru, koji su u nevolji samo zato jer ispovijedaju i brane svoju vjeru?". Važno je izdići pogled iznad vlastite ograde, osjećati se Crkvom, jednom Božjom obitelji!

2. Učinimo drugi korak i zapitajmo se: postoje li rane koje se nanose tome jedinstvu? Možemo li povrijediti to jedinstvo? Nažalost vidimo da na povijesnom putu, također danas, ne živimo uvijek jedinstvo. Ponekad se javljaju nerazumijevanja, sukobi, napetosti, podjele, koje ranjavaju to jedinstvo, i tada Crkva nema lice koje bismo htjeli, ne očituje ljubav, ono što želi Bog. Mi smo ti koji stvaraju razdor! I ako pogledamo podjele koje još uvijek vladaju među kršćanina, katolicima, pravoslavcima, protestantima... osjećamo koliko je teško to jedinstvo učiniti vidljivim. Bog nam daje jedinstvo, ali je nama često teško živjeti to jedinstvo. Treba se truditi, graditi zajedništvo, učiti se zajedništvu, nadići nerazumijevanja i podjele, polazeći od obitelji, od crkvenih stvarnosti, u ekumenskom dijalogu. Naš svijet treba jedinstvo. Ovo je doba u kojem svi trebamo jedinstvo, u kojem svi trebamo pomirenje, zajedništvo a Crkva je dom zajedništva. Sveti je Pavao govorio kršćanima u Efezu: "Zaklinjem vas dakle ja, sužanj u Gospodinu: sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću živite dostojno poziva kojim ste pozvani! Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira!" (4, 1-3). Poniznost, blagost, velikodušnost, ljubav radi očuvanja jedinstva! To, to su putovi, to su pravi putovi Crkve. Čujmo ih još jednom. Poniznost – protiv ispraznosti, protiv oholosti – poniznost, blagost, velikodušnost, ljubav radi očuvanja jedinstva. I nastavlja Pavao: jedno tijelo, Kristovo koje primamo u euharistiji; i jedan Duh, Duh Sveti koji oživljava i uvijek iznova stvara Crkvu; jedna nada – vječni život, jedan krst, jedan

Bog i Otac sviju (usp. rr. 4-6). Bogatstvo onoga što nas ujedinjuje! I to je pravo bogatstvo: ono što nas ujedinjuje, a ne ono što nas dijeli. To je bogatstvo Crkve. Neka se svatko danas preispita: pomažem li da raste jedinstvo u obitelji, župi, zajednici, ili pak klevećem i ogovaram, ili sam uzrok podjele, nevolje? Ali vi ni ne znate koje zlo Crkvi, župama, zajednicama nanosi ogovaranje! To je zlo. Ogovaranja ranjavaju. Prije nego počne drugoga ogovarati, kršćanin se mora ugristi za jezik! Da ili ne? Mora se ugristi za jezik! To će nam pomoći, jer tada jezik otekne i ne može više govoriti, ne može više ogovarati i blebetati. Imam li poniznosti strpljivo, požrtvovno cijeliti rane nanesene zajedništvu?

3. Na kraju posljednji, dublji korak: tko je pokretač toga jedinstva Crkve? To je Duh Sveti, kojeg smo svi primili na krštenju kao i u sakramentu potvrde. To je Duh Sveti. Naše jedinstvo nije u prvom redu plod našeg dogovora, demokracije unutar Crkve ili naših napora oko sloge i jedinstvu, već dolazi od njega koji čini jedinstvo u različitosti, jer Duh Sveti je sklad, on uvijek stvara sklad u Crkvi: on je skladno jedinstvo u tolikim različitim kulturama, jezicima i mislima. Duh Sveti je pokretač. Zbog toga je važna molitva, koja je duša zauzimanja nas muškaraca i žena za zajedništvo, za jedinstvo. Molitva Duhu Svetom, da dođe i stvori jedinstvo u Crkvi.

Molimo Gospodina da nam dadne da budemo sve više ujedinjeni, da ne budemo nikada oruđe podjele; daj da se trudimo, kao što kaže jedna lijepa franjevačka molitva, da nosimo ljubav tamo gdje je mržnja, da nosimo oprostjenje tamo gdje je uvreda, da nosimo jedinstvo tamo gdje vlada nesklad. Tako neka bude.

PAPIN NAGOVOR UZ MOLITVU ANĐEO GOSPODNJI U NEDJELJU 29. RUJNA 2013.

Draga braćo i sestre, prije zaključenja ovog slavlja želim vas sve pozdraviti i zahvaliti na vašem sudjelovanju, posebno vjeroučiteljima koji su došli iz raznih krajeva svijeta. Poseban pozdrav upućujem mom bratu Njegovu Blaženstvu Youhannu X., grčko-pravoslavnom patrijarhu Antiohije i čitavog Istoka. Njegova nas prisutnost poziva još jednom moliti za mir u Siriji i na Bliskom istoku.

Pozdravljam hodočasnike koji su iz Asiza došli na konjima, kao i članove Talijanskog alpinističkog kluba povodom 150. obljetnice njihova utemeljenja.

Od srca pozdravljam hodočasnike iz Nikaragve, podsjećajući kako pastiri i vjernici te drage nacije radosno slave stogodišnjicu kanonskog osnutka crkvene pokrajine.

S radošću podsjećam da je jučer u Hrvatskoj blaženim proglašen Miroslav Bulešić, dijecezanski svećenik, koji je umro mučeničkom smrću 1947. godine. Slavimo Gospodina, koji nedužnima daje snagu za najviše svjedočanstvo.

Obratimo se sada Mariji molitvom Anđeo Gospodnji.

II.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PRIOPĆENJE S IZVANREDNOGA PLENARNOG ZASJEDANJA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Redoviti godišnji susret biskupa s redovničkim provincijalima održan je 5. lipnja 2013. godine u Zagrebu, u sjedištu HBK-a (Ksaverska cesta 12a). Nazočne su pozdravili predsjednik HBK-a mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup, i predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica o. Vinko Mamić. U radnom dijelu susreta biskupi i redovnički poglavari razgovarali su o zajednicama i pokretima u Crkvi, naglasili pozitivne strane i otvorena pitanja glede njihova djelovanja unutar pastorala Crkve. Razgovor je bio usredotočen na liturgijska i druga slavlja karizmatskih skupina, kao i na potrebu kanonskoga poslanja.

Primijećeno je da, nažalost, ima predstavnika katoličkih pokreta koji smatraju da njihovo poslanje dolazi »izravno od Duha Svetoga«, pa im nije potrebno kanonsko dopuštenje zakonitih poglavara. »Kako propovijedati bez poslanja«, pitao se davno apostol Pavao (Rim 10, 15). Dok se s jedne strane zamjećuje pasivnost velikoga broja vjernika laika u Crkvi, s druge strane nameće se potreba i pitanje kako pomoći onima koji se žele više posvetiti evangelizaciji i apostolatu, ali to čine bez poslanja, bez povezanosti sa službenom Crkvom. Istina, dekret o Apostolatu laika (AA 3) veli da »laici stječu dužnost i pravo na apostolat iz samog sjedinjenja s Kristom glavom«, no, isti dekret naglašava da je »bitni element kršćanskog apostolata povezanost s onima koje je Duh Sveti postavio da vode Crkvu Božju« (AA 23). Kad te povezanosti nema, pojavljuju se teškoće koje su teološke i psihološke naravi. Prof. dr. Nikola Vranješ iz Rijeke u svom intervjuu podsjetio je na pet kriterija crkvenosti koje je istaknuo svojedobno kao pomoć laicima i laičkim vjerničkim društvima blaženi Ivan Pavao II. u apostolskoj pobudnici »Christifideles laici« (br. 30).

U raspravu je uveo interventom dr. o. Mijo Nikić koji je, uz pozitivne elemente takvih susreta, istaknuo i opasnosti koje treba imati u vidu. Između ostalog naveo je nekoliko praktičnih uputa kojih bi se trebali držati svi koji se time bave. Također, istaknuto

je da se nerijetko na tim susretima naglašava »potraga za izvanrednim i neobičnim pojavama« koje se »proizvodi ritualima, polaganjem ruku, pjesmom i poklicima nabijenih emocija«. Gotovo da nema mjesta za šutnju. Nedostaje cjelovita slika Krista »koji zahtijeva i traži žrtvu i odricanje, sve do mučeništva« (sv. Toma Akvinski). »Tražite najprije kraljevstvo Božje, govorio je Isus, a sve ostalo će vam se dodati.« Naglašeno je da postoji ozbiljan rizik da se religiju svede na paramedicinu. Zbog toga je Kongregacija za nauk vjere objavila »Naputak o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje« (14. rujna 2000) u kojem »upozorava vođe molitvenih susreta neka izbjegavaju svaki oblik hysterije, teatralnosti i senzacionalizma«. U tom vidu rečeno je neka biskupi bdiju nad onim što se u pokretima i na seminarima zbiva. Ali, neka i odlučno reagiraju kad su posrijedi zloporabe i odstupanja od liturgijskih i drugih crkvenih norma i propisa.

U vidu pastoralnoga rada i služenja zaključeno je kako se čini nužnim i potrebnim iznova usredotočiti »novu evangelizaciju« na osobu Isusa Krista, pa u susretima, seminarima i duhovnim obnovama nuditi Isusa, a ne zdravlje, nuditi njegov »poraz« na Kalvariji, a ne uspjeh, Kristovu muku i patnju, a ne miran i spokojan život. Dobar i odgojan primjer u tom pogledu pruža nam blažena Chiara Badano, koja je na prijedlog da moli za čudo ozdravljenja odgovorila: »Ne tražim čudo ozdravljenja, jer osjećam da to nije u Božjem planu. Gospodin će znati kad će staviti kraj mojim patnjama.« Ljudi suočeni trpljenjem imaju svoga uzora i u liku blaženog Ivana Pavla II. koji se sa svojom bolešću postojano i hrabro nosio do zadnjega dana svoga ovozemaljskog života. A njegovu desetu obljetnicu trećega apostolskog pohoda našoj domovini upravo ovih dana slavimo.

Novoj evangelizaciji potrebna je ponizna duhovnost koja prihvaća volju Božju i uzda se u njegovu Providnost. Prava sakramentalna pobožnost po kojoj dobivamo milost je put koji nas usklađuje s voljom Božjom. Ne tražimo »duhovne gurue koji

vežu duše na sebe i praktički ih zarobljavaju«, nego nam trebaju »istinski pastiri koji su vjerni Crkvi i koji hoće dijeliti sudbinu siromaha«, jer »traže izgubljene, tješe uciviljene i s Bogom pomiruju grešnike«.

U poslijepodnevnom radu, na kojem je svoj pozdrav uputio i apostolski nuncij u RH mons. Alessandro D'Errico, biskupi su, prema uputama Kongregacije za nauk vjere od 3. svibnja 2011, raspravljali i usvojili Smjernice za postupanje u slučajevima spolnoga zlostavljanja maloljetnika. Smjernice su predviđene kao pomoć biskupima u traženju istine i pravde, kažnjavanju počinitelja te liječenju nanesenih rana. One su također vidljiv znak brige koju Crkva pokazuje prema žrtvama spolnog zlostavljanja i prema svakom drugom obliku nasilja i iskorištavanja. Smjernice će biti poslone mjerodavnoj kongregaciji na odobrenje.

Vijeće HBK-a za život i obitelj pripremiло je osvrt na teze za nacrt prijedloga iskaza za Obiteljski zakon koji će se uputiti kao doprinos javnoj raspravi. S ovoga zasjedanja biskupi su uputili poruku povodom odluke Ustavnoga suda o Kurikulumu zdravstvenoga odgoja. Poruka je u prvome redu upućena roditeljima i poziva ih da se uključe u javnu raspravu o predloženim sadržajima Kurikuluma zdravstvenog, a posebice spolnog odgoja. Biskupi se nadaju da će i predstavnici vijeća roditelja u školama iskoristiti svoje pravo te sukladno vjerskom opredjeljenju kritički vrednovati one dijelove sadržaja koji ugrožavaju integritet djeteta i njegov kršćanski identitet.

Tajništvo HBK

PORUKA HBK POVODOM ODLUKE USTAVNOGA SUDA O KURIKULUMU ZDRAVSTVENOGA ODGOJA

1. Odluka Ustavnoga suda Republike Hrvatske

Roditeljima i javnosti u Republici Hrvatskoj poznato je da je Ustavni sud Republike Hrvatske donio odluku kojom se »ukida Odluka o uvođenju, praćenju i vrednovanju provedbe Kurikuluma zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama... te njezin sastavni dio: Kurikulum zdravstvenog odgoja« (*Priopćenje sa sjednice Ustavnog suda, 22. svibnja 2013, 1, I*). Premda predmet Ustavnog suda Republike Hrvatske nije bio »sadržaj, a ni navodno vrijednosno opredjeljenje« (*Odluka Ustavnog suda, III. 8*), ipak on, pozivajući se na Ustav Republike Hrvatske (čl. 63, st. 1. i 2), naglašava obvezu države »da pri oblikovanju nastavnih programa uvažavaju različita uvjerenja roditelja te njihovo ustavno pravo i slobodu da samostalno odlučuju o odgoju vlastite djece. Tu ustavnu obvezu država može provesti samo tako da u proces oblikovanja nastavnih sadržaja uključi roditelje« (*Odluka, 12. 2*). Ustavni sud osobito poziva državu da omogući roditeljima sudjelovanje u procesu oblikovanja nastavnih sadržaja te da školski sustav »bude neutralan i da u uravnoteženom nastavnom programu u suradnji s roditeljima, omogući djeci temeljne informacije koje moraju biti prenesene na objektivan, kritički i pluralistički način« (*Odluka, 12. 2*). Premda se u javnosti može steći dojam da će biti dovoljna

»pravna« revizija cjelokupnoga Kurikuluma, jasno je da se – kada je riječ o spornome četvrtome modulu – upravo zbog nepoštivanja demokratske i ustavom zajamčene slobode roditelja pri odgoju njihove djece, mora pristupiti i reviziji sadržaja spornoga modula u suradnji s roditeljima te drugim mjerodavnim institucijama.

2. Upozorenje roditeljima

Hrvatskoj biskupskoj konferenciji naročito je važno upozoriti roditelje na činjenicu da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, zajedno s Agencijom za odgoj i obrazovanje, otvoreno ustvrdilo kako u svome pristupu o spolnome odgoju slijedi priručnik »Standardi spolnog odgoja u Europi«. Nažalost, moramo konstatirati da su prijedlozi za pristup odgoju i razvoju spolnosti djeteta, kako su ponuđeni u tom priručniku, ideološki obojeni te da spolnost žele prikazati kao tjelesni užitak i zadovoljstvo čovjeka, bez ikakvoga odnosa prema općim etičkim ili moralnim načelima. Necjelovitost znanstvenih sadržaja koji ljudsku spolnost već u najranijemu djetinjstvu prikazuju prenaplašeno u dimenziji erotskoga pristupa tijelu s temeljnim ciljem traženja i postizanja vlastitoga spolnog užitka, diskriminiraju čovjeka, njegov rast i razvoj kao i njegovu slobodu izbora shvaćanja i življenja spolnosti. Napominjemo da Svjetska zdra-

vstvena organizacija u navedenom priručniku tek predlaže određena polazišta i standarde za dijalog o spolnom odgoju s interesnim skupinama i osobama koje donose političke odluke. Ta polazišta i standardi nisu nikakva obveza za kurikulum spolnog odgoja ni u jednoj zemlji.

3. Poziv na uključivanje u javnu raspravu o Kurikulumu zdravstvenoga odgoja

Polazeći od iznesenog, upućujemo svoj poziv najprije vama, dragi roditelji, da pratite daljnji razvoj događaja i da se – kad bude ponuđeno – uključite u javnu raspravu o nacrtu odluka i o predloženim sadržajima Kurikuluma zdravstvenog, odnosno spolnog odgoja. Iskoristite svoje pravo i zauzmite se za cjelovitu sliku čovjeka, utemeljenu na vrijednostima koje ga štite i pružaju mu daleko više od bilo kojega trenutnog užitka. Četvrti modul Kurikuluma zdravstvenoga odgoja, utemeljen na »Standardima spolnog odgoja u Europi« ne uvodi dijete u slobodu rasta i razvoja, u otkrivanje ljepote tijela sukladno njegovoj dobi i kršćanskim vrijednostima. Pristup spolnosti kakav se promovira u spornome modulu, prikriven ideologijom individualnosti, očit je korak prema osporavanju i dokidanju svega svetoga: najprije bračnoga zajedništva muškarca i žene kao vitalne stanice i prirodne kolijevke svakoga naroda. Osobito

pozivamo članove i predstavnike vijeća roditelja u školama da iskoriste svoje pravo te sukladno vjerskom i kršćanskom opredjeljenju kritički vrednuju one dijelove sadržaja koji ugrožavaju integritet djeteta i njegov kršćanski identitet.

Upućujemo svoj poziv svim akademskim građanima i ustanovama, osobito onima koji mogu pripomoći stručnijemu i kvalitetnijemu razmišljanju o toj temi. Uistinu je činjenica da su, kako četvrti modul tako i »Standardi spolnog odgoja u Europi«, istrgnuti iz širega znanstvenog konteksta razvoja čovjeka te su pritom usredotočeni samo na obranu i služenje onim ideološkim i vrijednosnim smjernicama koje su ne samo protivne kršćanskoj viziji čovjeka nego i tako snažno naglašavanom »holističkom« pristupu spolnosti.

Očekujemo da će i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, zajedno s Agencijom za odgoj i obrazovanje – ako već žele slijediti takav europski priručnik – slijediti i upute koje on daje kad govori o potrebnoj suradnji s roditeljima i zajednicama, uključujući i promišljanja Crkve i njezina rada s mladima (str. 32).

Biskupi HBK

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE STALNOGA VIJEĆA HBK-a

Sjednica Stalnoga vijeća HBK-a održana je danas, 15. srpnja 2013., pod predsjedanjem zadarskoga nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mons. Želimira Puljića u sjedištu HBK u Zagrebu. Sjednici su bili nazočni i ostali članovi Stalnoga vijeća HBK-a: kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i potpredsjednik HBK-a, mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski, mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki, mons. Enco Rodinis, generalni tajnik HBK-a, i mons. Fabijan Svalina, zamjenik generalnoga tajnika.

Članovi Stalnoga vijeća osvrnuli su se na zaključke s 46. plenarnog zasjedanja koje je bilo u travnju 2013. godine. Tajništvo HBK-a podnijelo je izvješće o aktualnim stvarima s obzirom na ustrojstvo

ureda i ustanova HBK-a, kao i o delegatima koji će sudjelovati na predstojećim međunarodnim susretima.

Bilo je govora i o predstojećoj beatifikaciji sluga Božjega Miroslava Bulešića koja će biti u pulskoj Areni 28. rujna 2013. godine. Porečka i pulska biskupija za ovu prigodu otvorila je web-stranicu *miroslavbulesic.hr*. Miroslav Bulešić bio je uzoran svećenik, pun pastoralne revnosti, čovjek molitve i djelotvorne ljubavi, svećenik koji je imao veliko srce za siromahe i za sve potrebne, koji se u svojem djelovanju nadahnjivao samo vjerom, za koju je bio spreman položiti i život. Ubili su ga komunisti nakon krizme u Lanišću u nedjelju, na blagdan sv. Bartola apostola, 24. kolovoza 1947. godine.

Biskupi su informirani i o izjavi koju je predsjednik Vlade Republike Hrvatske dao na sjednici održanoj 26. lipnja 2013. godine, a koju su prenijeli mediji. Naime, u kontekstu rasprave o “Zakonu o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske Unije” predsjednik Vlade RH je izjavio da su “zločince ovih 20 godina štiti Crkva i HDZ”. Biskupi očekuju objašnjenje takvog istupa

i traže ispriku zbog uvrede, klevete i narušavanja ugleda.

Razmotrena su pitanja vezana uz promijenjene odnose Vojnog ordinarijata i MORH-a, kao i najavljen, a dijelom i provedena reforma na HRT-u. Članovi Stalnoga vijeća izrazili su zabrinutost zbog dokidanja autonomije Religijskog programa na HTV-u koja mu je zajamčena Sporazumom koji su potpisali HRT i HBK.

POZIV HBK VJERNICIMA U RH PODRIJETLOM IZ BIH NA POPIS STANOVNIŠTVA

Polovicom srpnja Tajništvo Biskupske Konferencije Bosne i Hercegovine (BK BiH) objavilo je kako će od 1. do 15. listopada 2013. biti proveden opći popis stanovništva u Bosni i Hercegovini. Budući da se radi o važnom događaju za Crkvu i hrvatski narod u toj zemlji, biskupi su pozvali vjernike da na vrijeme pripreme potrebne važeće osobne dokumente i da se odazovu na popis stanovništva. Jer, „moralna je obveza svakog katolika javno očitovati svoju vjersku pripadnost i uvijek se izjasniti katolikom. A časna je obveza čuvati i njegovati svoj narodni identitet“, stoji u priopćenju Tajništva BK BiH. Ovaj poziv upućen je prvenstveno žiteljima s područja Bosne i Hercegovine. Ali, tu mogućnost imaju i svi drugi katolici i drugi građani iz BiH koji trenutačno žive u Republici Hrvatskoj (RH) ili drugdje u inozemstvu. Budući da veliki broj Hrvata katolika boravi i živi diljem RH, ovim kratkim priopćenjem potičemo sve koji su prognani, raseljeni, privremeno iseljeni izvan BiH, neka sukladno zakonu, pođu u svoje mjesto rođenja i odgovorno pristupe popisu pučanstva. Time doprinose da BiH bude i ostane i zemlja Hrvata, jednoga od njezinih konstitutivnih naroda.

Popis stanovništva nije novost našega vremena. Sveto Pismo izvješćuje o sličnom popisu na koji su se odazivali nazaretski stanovnici Marija i njezin zaručnik Josip. Oni su, naime, pošli u Betlehem da se podvrgnu odredbi cara Augusta o „popisu svega svijeta“, kako piše sveti Luka (Lk 2,1). Potiču se, dakle, vjernici iz BiH koji su se privremeno ili trajno doselili na području RH, neka sukladno zakonu „pođu u svoj grad“ i odgovorno pristupe planiranom popisu stanovništva. Na to imaju pravo dok imaju državljanstvo BiH. Ali, moraju biti prijavljeni prije popisa. Neka se, dakle, na vrijeme prijave, do 1. listopada 2013., i neka se u svoje doba odgovorno odazovu i popune rubrike formulara za popis stanovništva. Time će pokazati ljubav prema vjerskim i nacionalnim korijenima, kao i dužnost kako čuvati očevinu i baštinu rodnoga kraja. U duhu one drevne mudrosti: „Tuđe poštuju, svojim se diči“.

Tajništvo HBK

IZJAVA KOMISIJE HBK »IUSTITIA ET PAX« O NEPRAVOMOĆNIM PRESUDAMA HAŠKOGA TRIBUNALA

1. Pozivamo na solidarnost hrvatski narod i političke vođe u Hrvatskoj kako svojim ishitrenim, paušalnim ili subjektivnim izjavama ne bi stvorili krivu sliku o ulozi hrvatskoga političkog vodstva iz vremena rata u Bosni i Hercegovini i samim tim utjecali na konačnu presudu u dijelu koji se odnosi na ujedinjeni zločinački pothvat, te da u pojedinačnim kaznenim djelima koja se Hrvatima iz BiH-a stavljaju na teret sudu – bez neizravnog utjecaja – omoguće da donese pravednu presudu. Izjave dijela političkog vodstva, poput »Hrvatska je u BiH-u imala ambivalentnu politiku« ili »Hrvatska je bila agresor u Bosni i Hercegovini«, ne odgovaraju stvarnom smjeru hrvatske državne politike iz toga vremena. Uz to, agresija nije dio optužnice protiv Jadranka Prlića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Brune Stojića, Valentina Čorića i Berislava Pušića, niti ICTY ima mandat za sporove među državama pa ni za kazneno djelo agresije. Pozivamo sve političke strukture da na tragu izjave predsjednika vlade Republike Hrvatske podrže uključenje države u ovaj postupak u dijelu opovrgavanja *udruženog zločinačkog pothvata* i međunarodnog sukoba i to sa svim legalnim sredstvima, te da se obranama okrivljenih olakša pristup arhivima i novim dokazima, ako će to biti potrebno.

2. Pozivamo bošnjačke političke vođe i stranke na razboritost. Kratkotrajni trijumfalizam može donijeti tek kratkotrajnu dobit dijelu političkih snaga u Bosni i Hercegovini, ali dugoročno neće moći sakriti povijesne činjenice prema kojima je predsjednik Franjo Tuđman pozvao Hrvate u Bosni i Hercegovini da na referendumu glasuju za neovisnu Bosnu i Hercegovinu kao za svoju državu, prema kojima je Hrvatsko vijeće obrane prvo bilo uključeno u obranu Bosne i Hercegovine, a Hrvatska poslije cijelo vrijeme armiju Bosne i Hercegovine opskrbljivala oružjem za vrijeme embarga te ponajprije i najvažnije zbrinula na desetke tisuća izbjeglica iz Bosne i Hercegovine. Duboko žalimo što se hrvatsko-bošnjački sukob ikad dogodio. Vodstva dviju vojskâ koje su svoju zajedničku

domovinu – Bosnu i Hercegovinu zajednički branile od velikosrpske agresije u tom času očito nisu dobro razumjele tendencije međunarodnog okruženja i stranih diplomacija koje su upravljale ratom u Bosni i Hercegovini. Ali tomu unatoč, za povijest ostaje činjenica da su te dvije vojske u Washingtonu ponovno sklopile savez kako bi se nakon operacije »Oluja« provela zajednička akcija oslobađanja zapadne Bosne, izazvao slom snaga generala Ratka Mladića, a Bihać poslije Srebrenice spasio od novog genocida. Nakon tisuću dvjesto i jednog dana potpune opsade tzv. »bihaćkog džepa« u operaciji »Oluja«, deblokirana je i najduže izolirana bosanska enklava. Pripadnici Hrvatske vojske i Petog korpusa Armije BiH-a spojili su se u predjelu Plitvičkih jezera. Bihać, baš kao i Srebrenica bio je zona zaštićena od UN-a. Bataljuni, uključujući nizozemski, koji su ondje bili nisu učinili ništa kako bi spasili živote tisuća civila. Učinile su to u savezu Hrvatska vojska i Armija Bosne i Hercegovine. To je povijesna činjenica koju nitko ne može opovrgnuti.

3. Pozivamo na jedinstvo Hrvate u Bosni i Hercegovini. Samo jedinstvo, koje nije jednogumlje nego svijest o važnosti zajedničkih nazivnika, a ne dosadašnja podijeljenost Hrvatima u Bosni i Hercegovini može osigurati sva prava koja im kao konstitutivnom narodu jamči tzv. »Dejtonski ustav«. S obzirom na to da Sud u Den Haagu svojom politikom optuživanja nije kaznio zločine nad Hrvatima u Bosni i Hercegovini, uz iskreno žaljenje za svakom bošnjačkom žrtvom stradalom u hrvatsko-bošnjačkom sukobu, pozivamo tijela kaznenog progona u Bosni i Hercegovini da istraže i kazne počinitelje zločina nad Hrvatima tijekom rata. U napadima bošnjačke vojske na Hrvate, na malom području ubijeno je 1150 Hrvata, od kojih više od stotinu djece. Procesuiranje počinitelja tih zločina je nužnost, a u cilju održanja trajnog mira i prosperitetne budućnosti triju konstitutivnih naroda u cjelovitoj Bosni i Hercegovini.

4. Nemalo smo iznenađeni oslobađajućom nepravomoćnom presudom Jovici Stanišiću i Franku Simatoviću, šefu »Službe državne bezbjednosti« Miloševićeva režima i njegovu prvom agentu zaduženom za posebne operacije, osobito s činjenicom da niti jedan visoki politički dužnosnik tadašnje Srbije, vrh JNA i vrh KOS-a ovim nisu proglašeni dijelom ujedinjenog zločinačkog pothvata za zločine planirane i počinjene u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Kada uzmemo u obzir da je Slobodan Milošević umro bez presude, da je Biljana Plavšić, um zločina u Bosni i Hercegovini, osuđena na 11 godina zatvora, kada iz presuda za Srebrenicu i presude za Ovčaru iščitamo izuzimanje vojno-obavještajnog i političkog vodstva tadašnje SR Jugoslavije i Srbije iz odgovornosti za planiranje i organiziranje zločina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ne možemo se oteti dojmu da je riječ o cjelovitoj amnestiji Srbije odnosno njezina vojnog, obavještajnog i političkog vodstva za rat u bivšoj Jugoslaviji. Nepravomoćno osloboditi Stanišića i Simatovića i njihove nadređene za zločine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini te istodobno osuditi Hrvate i vodstvo tadašnje Hrvatske za planiranje organiziranog zločina u Bosni i Hercegovini ostavlja nas iznenađenima. Sud u Hagu time govori da je dominantno u politici optuživanja te dijelom u politici osuđivanja vođen kriterijima politike, a ne prava. Sud time nije ispunio svoju funkciju jer kod napadnutih i žrtava izaziva frustraciju, a onima koji su izvršili agresiju ne daje priliku za suočavanje s istinom i vlastitom katarzom. Nakon ovih presuda neizbježno je pitanje: Kako to da je Herceg-Bosna, koja je formirana radi obrane a više ne postoji, proglašena

zločinačkim pothvatom upravljanim iz Zagreba, a Republika Srpska nastala na genocidu i etničkom čišćenju dobila legitimitet državnosti, i to suprotno svim načelima međunarodnog i humanitarnog prava? Nažalost, takve presude neće krvavi raspad bivše Jugoslavije tako skoro na primjeren način smjestiti u prošlost i u povijest.

5. Imajući u vidu rečeno, nedosljednost Haškog suda, pokušaj da se od toga suda napravi pravni eksperiment, a ne instrument pravde, pozivamo Republiku Hrvatsku da nikako ne odustane od optužbe za genocid. To je nužno zbog mira na ovim prostorima. Nužno je pred jednim ozbiljnim, neeksperimentalnim međunarodnim sudištem tražiti pravdu i ustanoviti pravilo za budućnost, a to je da se sukobi rješavaju sudom, a ne ratom. Također da oni koji započinju agresivni rat snose posljedice. U protivnom možemo očekivati nove ratove jer sve upućuje na to da se zločini isplate: što se osvoji ostaje agresoru, a žrtve odgovaraju zato što su se branile. Ako međunarodna zajednica nije spremna kroz *ad hoc* Sud u Hagu postaviti trajnije temelje mira na ovim prostorima, kako se to dade nazrijeti iz pojedinih optužnica i presuda, onda tu odgovornost na sebe mora preuzeti Republika Hrvatska, ako ni zbog čega drugoga, a onda zbog pijeteta prema žrtvama i sprečavanja ponavljanja djela.

U Zagrebu 10. lipnja 2013.

Vlado Košić, predsjednik
Komisije HBK "Iustitia et pax"

IZJAVA KOMISIJE HBK “IUSTITIA ET PAX” O ODLUCI VLADE RH DA REVIDIRA ZAKON O PRAVOSUDNOJ SURADNJI SA ZEMLJAMA ČLANICAMA EU NAKON ŠTO SU SVE ZEMLJE ČLANICE EU POTPISALE PRISTUPNI UGOVOR S RH

Građani Republike Hrvatske bili su prošlih dana obaviješteni o odluci Vlade Republike Hrvatske da krene u izmjenu zakona o pravosudnoj suradnji sa zemljama članicama Europske unije, osobito u dijelu gdje se predlaže ograničenje primjene jedinstvenog europskog uhidbenog naloga samo na kaznena djela počinjena nakon kolovoza 2002. godine. Valja se podsjetiti da je europski uhidbeni nalog mehanizam koji je preuzet pregovorima o „poglavlju 23”, koje nam je do posljednjeg trenutka bio najvažniji politički kriterij, štoviše poštivanje europskog uhidbenoga naloga nalaže i Ustav Republike Hrvatske (čl. 9.).

Ne možemo se oteti dojmu da se sve to radi poradi amnestije zločina počinjenih od strane jugoslavenske tajne policije u vremenu komunizma. Poznato je, naime, da je pred njemačkim sudom optužen visoki dužnosnik nekadašnje službe državne sigurnosti za ubojstvo Stjepana Đurekovića iz 1983. godine na tlu tadašnje Savezne Republike Njemačke, te da bi prvi trebao biti izručen njemačkom sudu nakon stupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Iznenadjeni smo činjenicom da se Republika Hrvatska u to upustila i bez konzultacija s EU. Apeliramo na Vladu Republike Hrvatske da sporni zakonski prijedlog povuče, kako Hrvatska ne bi u Europsku uniju ušla pod sumnjom i sa stigmom zaštitnika ideoloških zločina iz vremena komunizma već kao vjerodostojni partner. Ipak, iako se nadamo da će u Vladi Republike Hrvatske biti razboritosti i da će se povući sporni zakon, ostaje gorak okus spoznaje da su demokratske izabrane vlasti spremne štititi nedjela nedemokratskog totalitarnog sustava, koji je u Europi padom „zida” doživio svoj politički, moralni, ali i civilizacijski slom. Stoga i Europska unija kao zajednica antitotalitarnih zemalja promiče demokratske vrijednosti među kojima su i vladavina prava te pro-

cesuiranje svih koji su kažnjiva djela činili u sva tri totalitarna sustava u novijoj povijesti Europe: fašizmu, nacizmu i komunizmu.

Slučaj „Perković” stoga prelazi granice samog slučaja. Poštujući presumpciju nevinosti svakoga čovjeka, Komisija može samo konstatirati da je taj slučaj postao svojevrsna paradigma stanja u Hrvatskoj politici i društvu.

Mi smo se nadali i očekivali da će Vlada Republike Hrvatske s EU u ovoj finalnoj fazi pred pristupanje razgovarati o turističkim potencijalima, razvoju poljoprivrede koja prema procjenama Unije može hraniti 20 milijuna stanovnika u Europi, o novcu iz fondova koji će ojačati hrvatsku znanost i visoko obrazovanje, jedinu realnu snagu na kojoj se hrvatsko društvo može razvijati. Umjesto toga, Vlada Republike Hrvatske, se neposredno prije stupanja Hrvatske u Europsku uniju, mimo znanja EU, domišlja kako zaštititi zločine iz vremena komunizma.

Uistinu je tužna i spoznaja da hrvatska vlast po svom političkom mentalitetu nije spremna za ulazak u Europsku uniju. U pregovorima, koji su bili teški i zahtjevni, i u kojima je najvažnije bilo ostati vjerodostojan, nije sudjelovala. Štoviše u posljednjih godinu dana u više se navrata pokazalo da Vlada ne zna što je zaključeno hrvatskim Ugovorom o pristupanju Europskoj uniji. Derogiran je više puta s više naslova, od pokušaja izmjene zakona o policiji, nerazumijevanju posebnog legislativnog okvira kojim pristupni ugovor priječi političarima članstvo u nadzornim odborima, nespretnog ponovnog potenciranja pitanja „Ljubljanske banke”, ničim izazvanog otvaranja pitanja granica s Bosnom i Hercegovinom i dalje da ne nabrajamo. Uz to, svi potezi i izjave naših političara jasno pokazuju da ne razlikuju obvezu pomaganja susjedima kako bi se i oni što prije osposobili za Europsku uniju, sada

u okviru zajedničke vanjske politike Europske unije, od onoga što se naziva regionalna, u ovom slučaju neojugoslavenska politika, koja samo traži svoju novu formu i inačicu.

Šteta je već napravljena.

Hrvatska vlada ipak može, ako se koncentri- ra na Europsku uniju i na razvoj Hrvatske, popraviti sliku Hrvatske i legitimirati se kao demokratska vlada koja ne vara svoje partnere, ne prikriva zločine i ne štiti zločince, ma tko oni bili. Valja imati na umu da je zločin zločin i da ljudi pobijeni nakon II. svjetsko- ga rata od strane komunističkog režima nisu „manje mrtvi” od ljudi pobijenih tijekom II. svjetskog rata od

strane ustaškog režima. Taj antitotalitarni stav mora biti naša legitimacija u slobodnom svijetu.

Nadamo se da će ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju pomoći konačnom odbacivanju svih totalitarizama, posebno komunističkog zločinačkog nasljeđa u našem hrvatskom društvu.

Pozivamo sve naše građane koji su vjernici da se mole za našu Domovinu!

U Zagrebu, 26. lipnja 2013.

Mons. dr. Vlado Košić, predsjednik
Komisije HBK „Iustitia et pax”

IZJAVA KOMISIJE HBK „IUSTITIA ET PAX“ O POŠTIVANJU SAVJESTI PRI SUDJELOVANJU U POBAČAJU

Ovih dana hrvatsku je javnost zatekla vijest da je gospođa Jaga Stojak, primalja, dobila otkaz jer je odbila sudjelovati u pobačaju u kninskoj državnoj bolnici. Podržavajući nadležne u bolnici u povlačenju odluke o nepravедno danom otkazu, podsjećamo na bitne okolnosti koje treba uzeti u obzir obzirom na ovaj slučaj.

Ustav Republike Hrvatske jamči svakome slo- bodu savjesti i vjeroispovijesti. Odbijanje svakog, pa i medicinskog osoblja da sudjeluju u pobačaju, glas je savjesti, a u mnogim slučajevima i praktični odraz vjeroispovijesti osobe koja time odbija sudjelovati u ubojstvu nerođenog djeteta.

I Zakon o sestrinstvu daje medicinskim sestra- ma pravo na priziv savjesti te pravo odbiti zdravstvenu njegu, ako se to ne kosi s pravilima struke. Nigdje nije izneseno da je odbijanjem sudjelovanja primalje u prekidu trudnoće, koji je počela provoditi kninska bolnica, bilo ugroženo zdravlje ili život majke, a očito je da je ista osoba više puta ranije odbila sudjelovati u prekidima trudnoće.

Zakon o primaljstvu ne sadrži priziv savjesti, no nigdje u opisu djelatnosti primalje ne predviđa prekid trudnoće, već opisuje sadržaje zdravstvene skrbi o majci i djetetu.

Upozoravamo da je ustavno pravo pojedinca iznad zakona, te je otkaz dan na ovaj način, iako je povučen, ne samo protuzakonit nego i protuustavan.

I konačno, više smo puta isticali u svojim izja- vama da zakoni lišeni vrijednosnog sustava, a osobito oni koji promiču kulturu smrti, trebaju biti zamijenje- ni onima koji potiču na zaštitu čovjeka u cjelini, i to od rođenja do smrti. U ovom je slučaju hrabrim odbijanjem da sudjeluje u prekidu nerođenog života primalja, gospođa Jaga Stojak, pokazala svima kako pojedinac, kada skupi hrabrosti, može učiniti nešto dobro, usprkos sustavu koji zagovara pravo izbora pojedinca nasuprot prava djeteta na život. Nadamo se da je ovim hrabrim činom gospođa potaknula i svakog od nas na promišljanje o jednom od temeljnih pitanja o kojemu se kod nas šuti: kad počinje život, te što činimo da ga zaštitimo?

„Što god ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili“ (Mt 25,40), poručio nam je Isus, a na nama je da razmislimo o njegovim riječima i prepoznamo svoga brata, bez obzira kako malen i bespomoćan bio.

U Zagrebu, 16. kolovoza 2013.

✠Vlado Košić, predsjednik
Komisije HBK „Iustitia et pax”

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK ZA ŽIVOT I OBITELJ

Sjednica Vijeća HBK za život i obitelj održana je u petak 24. svibnja 2013. u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu pod predsjedanjem krčkog biskupa mons. Valtera Župana koji je sjednicu sazvaio slijedom objave Teza za nacrt prijedloga novog Obiteljskog zakona.

Na početku sjednice dr. Petar - Krešimir Hodžić, voditelj Ureda HBK za život i obitelj, izvijestio je vijećnike o aktualnim zbivanjima, a potom se razvila rasprava o spomenutim Tezama. Vijećnici su iznijeli svoje komentare i stručna mišljenja na temelju kojih su oblikovani zaključci.

Prije svega, uočeno je da i sami autori Teza priznaju kako ne postoji potrebna infrastruktura odnosno materijalni i ljudski resursi koji bi omogućili provedbu novog propisa što uvelike dovodi u pitanje i svrsishodnost njegova donošenja. Naime, to bi još više moglo otežati i usporiti funkcioniranje sustava u ova za brak i obitelj krizna vremena kada bi najviše napora i ulaganja trebalo uložiti u preventivno djelovanje te očuvanje braka i obitelji, a sve to, dakako, u interesu djece. Nažalost, to se iz teza ne može iščitati. Nadalje, prepoznati su propusti te sadržajne manjkavosti i nedorečenosti u Tezama, no o njima se teško očitovati bez uvida u cjeloviti tekst Nacrta prijedloga.

U drugom dijelu sjednice vijećnicima se obratio Marko Mišić iz Udruge „Franak“ koji je izložio svoju osobnu priču i situaciju u koju je dospio uzimajući kredit u švicarskim francima te u kakvu ga je zabludu dovela banka. Potvrdio je kako se oko 100.000 osoba nalazi u sličnoj ili još gorjoj situaciji koja razorno djeluje ne samo na njih osobno već i na

njihove obitelji što se očituje u bračnim i obiteljskim krizama te pobolijevanju pa čak i samoubojstvima.

Potom je prof. dr. Ivan Lovrinović, stručni suradnik Udruge „Franak“, zorno prikazao slijed događanja od 2006. do danas iz bankarske i pravne perspektive te ukazao na neopravdane postupke banaka koji bi se mogli nazvati „makrolihva“. Progovorio je o dužničkom ropstvu u koju upadaju pojedinci i obitelji zahvaćene takvim stanjem i koje posljedice ima odugovlačenje sudskog procesa. Povezao je nemogućnost otplaćivanja kredita s ovrhama i deložacijama o kojima je u svojoj izjavi od 6. svibnja svoj stav iznijela i Komisija HBK Iustitia et pax.

Vijećnici su nakon uvida u stvarno stanje iznijeli svoju zabrinutost razvojem situacije u kojima neetični bankari ciljanim i unaprijed isplaniranim potezima preuzimaju glavnu riječ nad sudbinom pojedinca, obitelji te naposljetku i čitavog društva. Osobito su željeli iskazati svoju moralnu potporu svima onima koji su se, uzimajući kredite u švicarskim francima s ciljem rješavanja svojih osnovnih egzistencijalnih pitanja, našli u teškoj i često bezizlaznoj situaciji. Vijećnici su izrazili svoje nadanje da će se sudski proces u što skorijem roku privesti kraju kako bi obitelji zahvaćene ovim problemom što prije izašle iz nametnute krizne situacije. Promišljajući o mogućim rješenjima došlo se do zaključka kako je potrebna uspostava etičkih banaka koje će raditi u prilog obitelji kako bi one, kao osnovne jedinice društva, mogle biti funkcionalnije i tako davati čim veći doprinos društvu, a prije svega u rađanju djece koja su najvitalniji i najvažniji resurs društva.

PORUKA MONS. ĐURE HRANIĆA, PREDsjedNIKA VIJEĆA HBK ZA KATEHIZACIJU, NA POČETKU ŠKOLSKE I KATEHETSKE GODINE 2013./2014.

Uklesan u povijest hrvatskoga naroda

Odvijeka se narod na ovim prostorima dičio svojom kršćanskom vjerom. Već prvi pisani redak "Az, v ime Otca i Sina i Svetago Duha" očituje da je kršćanska vjera u Trojedinoga Boga uklesana u same temelje hrvatskoga jezika i kulture te da ona od početka predstavlja životnu inspiraciju njegova religioznog, političkog i kulturnog života. I danas, stoljećima nakon tih prvih pisanih riječi, o kršćanskoj se vjeri u Hrvatskoj govori i piše. O njoj je riječ ne samo u crkvenim medijima. Ona nije predmet razmišljanja niti samo učenih teologa. Po vjeronauku u školi ponovno je, kroz posljednjih dvadesetak godina, prisutna i unutar hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava (unatoč tome što neki još danas drže da je taj sustav područje privilegiranog promišljanja i proizvoljnog utjecaja vladajućih na političkoj sceni). Uz izvorno mjesto svoga rasta, života i slavljenja, kao što je to župna zajednica, kršćanska vjera danas je česta tema svjetovnih vijesti i internetskih blogova, socioloških analiza i ekonomskih pitanja.

O kršćanskoj vjeri, posebno o Katoličkoj Crkvi, danas se doista mnogo govori. I različito se govori. No, unatoč tome, čini se da je govor o vjeri sveden na njezinu pojavnost, odnosno na očitovanje vjere u životu pojedinaca i društva, na govor o Crkvi i o njezinu djelovanju, ali da sama vjera ne uspijeva sići u riječ svakodnevnoga života, izreći svoj nutarnji sadržaj i artikulirati samu sebe. Drugim riječima, čini se da svi zajedno zaboravljamo govoriti o Bogu, a ono o čemu se govori i čega su usta mnogih puna ne hrani srce suvremenog čovjeka, temelj svakog pa i našeg društva. Kao da zaboravljamo pustiti Boga da on progovori: u ljudskoj riječi Crkve i kršćana. Kršćanstvo i Crkva kao da se nalaze na granici između dva svijeta: ili se samo u njima vidi spasenje i nada, ili ih se prokazuje kao nemoćne sukrievce za teško stanje čovjeka i društva. Kršćanstvo je ili duboko duhovna stvarnost pojedinca ili je vidljiva stvarnost u umjet-

nosti i kulturi, koje su ionako "ljubav" tek pojedinih skupina građana. O kršćanstvu govori vjeronauk u školi, ali se njega shvaća kao predmet izoliran unutar zidina jedne učionice. No, istodobno se u drugim prostorijama iste škole o kršćanstvu može govoriti kao o neznanstvenoj te nedostatnoj ponudi za osmišljanje ljudskoga života. Bog, čije je ime uklesano u povijest ovoga naroda, kao da je postao "stranac u ovoj zemlji" (usp. Jer 14, 8).

"Ta ti si među nama, Gospodine" (Jer 14, 9)

Kad su suša i glad zaprijetile Judeji, prorok Jeremija vapije i razgovara s Bogom: "Zašto si... kao junak koji ne može pomoći? Ta ti si među nama, o Gospodine, mi se tvojim zovemo imenom – nemoj nas ostaviti." U riječima proroka Jeremije susrećemo na prvi pogled nepokolebljivu sigurnost koja ne ostavlja prostora pitanjima. Tu se odavno spustio oblak religioznog osjećaja i iskristalizirao se u postojani credo: Ti si među nama, Gospodine! Bog s kojim prorok Jeremija razgovara osobni je Bog. Prorokove dramatične riječi nisu rutina, niti površni govor o Bogu. Nisu niti zaziv nekoj "višoj sili". Jeremijin Bog je osobni Bog koji se potvrđuje u času ljudske nedaće i sumnje mnogih. To nije Bog "wellness religioznosti". Bog proroka Jeremije misli ozbiljno!

Ono što su za judejski narod nekoć bile suša i glad, to su danas iznenadne i tragične prirodne nepogode. No, ne samo to. Mnogo je toga što suvremenog čovjeka tjera na rub njegove egzistencije i njegova identiteta. Mnogo je toga što se kao prosvijetljeno predstavlja, veličajući čovjeka i njegovu osobu. Zasljepljen tom veličinom, čovjek poseže za određivanjem granica Božjem djelovanju u svome životu. To nažalost pokazuju i mnogi zakoni u našoj zemlji.

U takvoj stvarnosti valja si posvijestiti da Bog koji je među nama i kojega možemo dotaknuti (usp. papa Franjo, "Svjetlo vjere", br. 31) poziva sve

nas kršćane, a na poseban način nas koje je najprije pozvao u živo zajedništvo sa sobom, da još više vjerujemo, poput proroka Jeremije; da vjerujemo i u ime onih koji u Boga sumnjaju. Jer "kada vjera slabi, prijete opasnost da oslabe i temelji čovječnosti" (isto, br. 55).

Kako, dakle, iznova "stranca u ovoj zemlji" spoznati kao živoga Boga među nama (usp. Jer 14, 8-9)?

Evangelje je Riječ života

Bog je u povijesti svoga prijateljstva s čovjekom na najljepši način progovorio u svome Sinu. O njemu, Isusu iz Nazareta, pripovijedaju evanđelja. Ta Radosna vijest nije samo poruka Isusa Krista nego je ona sama Isus Krist. Evanđelje je tako Riječ života.

Kako bi Radosnu vijest proširio po svem svijetu, Isus šalje svoje učenike ne samo "kao sluge, nego kao prijatelje" (usp. Iv 15, 15). Oni će biti poslani, ali mu se uvijek iznova vraćaju. Drugim riječima, Isus ne treba učenike samo radi toga da naviještaju evanđelje svim ljudima. On zapravo želi svoj život dijeliti s njima. Između Isusa i njegovih učenika nastaje životno unutarnje zajedništvo koje ribare čini apostolima, Isusovim učenicima. Upravo po tom životnom zajedništvu s Isusom učenici postaju svjedoci promjene vlastitoga života. U zajedništvu s njim postaju navjestitelji Istine, a nakon njegove smrti i uskrsnuća ostaju gorljivi zagovornici evanđelja – Riječi života.

U evanđelju se Sin Božji u potpunosti otkrio čovjeku. On više nije stranac ljudskoj spoznaji. On poziva svakog čovjeka u zajedništvo sa sobom. Želi život dijeliti s njim. Štoviše: život je svoj dao za čovjeka. "Kristov život, način na koji on poznaje Oca i njegova stalna i potpuna povezanost s Njim, otvara novi prostor ljudskom iskustvu, koji nam je svima pristupačan" (papa Franjo, "Svjetlo vjere", br. 18). Kršćanstvo, koje nam se čini kao stvarnost na granici dvaju svjetova, u Isusu Kristu gleda onoga u kojemu ta dva svijeta žive i postaju jedno: neprekinuto zajedništvo s Ocem i želja dijeliti zemaljski život s čovjekom. Ono naviješta utjelovljenoga Sina Božjega u kojemu su izbrisane granice između ovoga svijeta i Božjega kraljevstva. Doista, u Isusu – Riječi života, Bog je s nama.

Klesan u sadašnjost

Draga braćo i sestre u istoj vjeri u Trojedinoga Boga, koji i danas progovara u Isusu Kristu – Riječi života! Katehetsko nastojanje Crkve, i u tom okviru i vjeronauk u školi, otkriva i prepoznaje Boga koji snagom Duha svoga uskrsloga Sina trajno ulazi u našu ljudsku povijest, progovara kroz našu ljudsku riječ, kleše svoje ime u naša srca i uzima naše lice. Šalje nas u svijet i vraća nas sebi u zajednici Crkve.

Drage vjeroučiteljice i vjeroučitelji, vi hodate i djelujete na granici između osobnog, dubokog unutarnjeg odnosa s Bogom i svijeta mladih kojima drugi pokušavaju ponuditi istinu i puninu života. I mladi su, poput vas, putnici na granicama različitih svjetova. Istodobno se, uživajući svijet "playstationa" i računalnih igara, mnoštva reklama i različitih predstavljanja sreće, i oni otvaraju i Riječi koju im vi donosite. Vi ste zaslužni da se o Bogu govori na mjestu na kojemu se o njemu, prema mišljenju nekih, ne bi trebalo govoriti. Upravo vama, pionirima i prvim teolozima djece i mladih, biskupi naše domovine iskreno zahvaljuju. Vi brinete o tome da se riječ Bog ne tabuizira, niti da se zaboravi.

S dubokom vas sviješću pozivamo da i nadalje, iz perspektive kršćanske vjere u Boga, djeci i mladima nudite život u punini i izobilju (usp. Iv 10, 10). Time ćete ispuniti onaj misionarski nalog u svijetu koji vam Crkva svesrdno povjerava u obliku kanonskoga mandata dok vas šalje u svijet kao izabrane navjestitelje evanđelja, Riječi života. Idite na put s djecom i s mladima i ove školske i pastoralne godine. Na tom putu naviještajte Boga koji ima svoje ime, svoju povijest i svoje lice.

Dragi katehete i katehiste, vi se na temelju svoga kršćanskoga poziva odazivate želji Crkve te, zajedno sa svećenicima, izražavate spremnost rada u Božjem vinogradu. Kako smo vam zahvalni na svjedočanstvu kojega pružate! Vi, žene i muškarci, očevi i majke, unatoč svim nedaćama i strahovima, usred redovitih svakodnevnih obveza, pokazujete da je pitanje prijateljstva čovjeka i Boga itekako i danas aktualno. To svjedočite najprije kao roditelji, ali istodobno i kao katehete u župnim zajednicama te u drugim oblicima rada s djecom, mladima i odraslima. U vašem se djelovanju očituje sva punina primljenih sakramenata u kojima vas je osobno dotaknuo živi Bog.

Draga braćo svećenici, dragi župnici! Isus je slao učenike da naviještaju njegovu Riječ. Oni su

to, kako rekosmo, činili, ali su mu se uvijek vraćali. Zajedništvo s njim, život s njim, bilo je ono što su htjeli međusobno dijeliti. U skladu s poticajem biskupa okupljenih na ovogodišnjoj biskupskoj sinodi o putovima nove evangelizacije, pozivamo vas da i vi učinite svoju zajednicu zajednicom gostoljubivosti! Neka svi marginalizirani nađu u njoj svoj dom, a svi žedni zdenac istinskoga smisla kojemu je jedini izvor Isus Krist.

Dragi učenici i mladi! Sve te riječi, premda upućene različitim naslovnici, najprije su napisane vama. Vi kršćanskoj vjeri dajete novo lice. O njoj često govorite na drukčiji način od uobičajenoga. Zahvaljujem vam što pred nas stavljate tako očitu istinu da pitanje Boga u našem društvu nije "u potpunosti riješeno". Vi, naime, želite ići na put s njim. To nam pokazuje vaša zauzetost u vjeronauku u školi, kao i vaša suradnja u pripravi na sakramente u župnim zajednicama. Osim što ćemo vam na tom

putu rado pružati "ruksak" Isusove riječi, htjeli bismo naučiti više slušati vas. Govorite nam, stoga, o Bogu! Svjedočite ga! Ispričajte nam kako ste ga dotakli! Svi mi govorimo o istom Bogu, premda ne uvijek na isti način. Pomozite nam, stoga, da bolje razumijemo vaš svijet: svijet u kojemu Bog nije stranac, svijet koji pripada Isusu, svijet u kojemu žive oni koji se zovu njegovim imenom i to žele i ostati; svijet koji je, premda iz godine u godinu stariji, po vama iz godine u godinu sve mlađi! Željeli bismo da se dogodi i s kršćanskom vjerom: da dok se razvija i "stari", biva mlađom i svježijom!

Svima vama, draga braćo i sestre, na početku nove školske i pastoralno-katehetske godine želim da svjetlo vjere postaje sve jače i sjajnije, da trajno osvjetljava živote vas i vaših bližnjih, kako biste, zajedno s cijelom Crkvom, ispovjedili: "Ta ti si među nama, Gospodine, mi se tvojim zovemo imenom" (Jer 14, 9).

PRIOPĆENJA NA ZAVRŠETKU PLENARNOG ZASJEDANJA VIJEĆA EUROPSKIH BISKUPSKIH KONFERENCIJA (CCEE), BRATISLAVA, SLOVAČKA, 3. - 6. LISTOPADA 2013.

Godišnje plenarno zasjedanje predsjednikâ biskupskih konferencija u Europi održano je ove godine u Bratislavi (Slovačka) u prigodi 150. obljetnice dolaska svetih Ćirila i Metoda u slovačke krajeve i na poziv mjesnog nadbiskupa i predsjednika Slovačke biskupske konferencije mons. Stanislava Zvolenskog. Na susretu su, među ostalim, sudjelovali pročelnik Kongregacije za biskupe kardinal Marc Ouellet i apostolski nuncij u Slovačkoj nadbiskup Mario Giordana.

Poruka pape Franje

U poruci upućenoj predsjedniku CCEE-a kardinalu Péteru Erdőu papa Franjo je biskupskim konferencijama u Europi izrazio zahvalnost i blizinu u njihovu radu, posebno za njihov doprinos razmišljanju o sekularnosti i promicanju kulture "koja vjeru i razum, istinu i slobodu povezuje u stalni sklad". Tijekom radova predsjednici su u više navrata izrazili zahvalnost Svetom Ocu za njegovo učiteljstvo, njegovo svjedočenje i njegov misionarski primjer te mu uputiti pismo u kojem su izrazili svoje duboko zajedništvo s Petrovim nasljednikom.

Novi član CCEE-a

Nakon što je Kongregacije za biskupe (Sveta Stolica) o tome dala pozitivno mišljenje, na plenarnom zasjedanju CCEE-a jednoglasno je prihvaćen zahtjev mons. Philippea Jourdana, apostolskog upravitelja (administratora) Estonije, da postane član Vijeća europskih biskupskih konferencija. CCEE tako sada čine predsjednici 33 biskupske konferencije s europskog kontinenta te nadbiskupi Luksemburga i kneževine Monako, maronitski nadbiskup s Cipra, nadbiskup Chişinăua (Moldavija), eparhijski biskup Mukačeva i apostolski upravitelj Estonije.

Produljenje mandata generalnom tajniku

Mons. Duarte da Cunha je jednoglasno potvrđen na još jedan petogodišnji mandat (2013.-2018.) u svojoj službi generalnog tajnika CCEE-a.

Susreti s predstavnicima mjesnih vlasti

Govoreći na otvorenju skupa premijer Robert Fico je istaknuo kako država i Crkva u Slovačkoj djelotvorno surađuju na dobrobit građana te zemlje.

Predsjednik Republike Slovačke Ivan Gašparović je na susretu sa sudionicima na primanju održanom u petak 4. listopada podsjetio je, pak, kako prava sekularnost poštuje i cijeni vjersku dimenziju društva. Prema predsjedniku Gašparoviću činjenica da se taj susret poklapa s proslavom 1150. obljetnice dolaska svetih Ćirila i Metoda predstavlja poticaj da se cijeni duhovnu baštinu solunske braće koja je utkana u europsku kulturu i njezin sustav vrijednosti. Na zaključnoj večeri susreta bio je prisutan i Jan Figel, potpredsjednik slovačkog parlamenta, koji je podsjetio kako su kršćanske vrijednosti u temeljima današnje europske zajednice.

Bog i država. Europa na razmeđu sekularnosti i sekularizma

Glavna tema susreta u Bratislavi bilo je utvrđivanje prostora koji se priznaje religiji - i samim tim ulozi vjerskih zajednica - u društvima europskih zemalja, koje se nalaze na razmeđu sekularnosti i sekularizma.

Uvod je povjeren prof. povijesti Emili Hrabovec, koja je predstavila zaključke istraživanja provedenog među biskupskim konferencijama. U nastavku su prof. Francesco d'Agostino, predavač filozofije prava, dr. Martin Kugler, direktor Opservatorija o diskriminaciji i vjerskoj nesnošljivosti protiv kršćana u Europi i kardinal Dominik Duka, praški nadbiskup produbili neke aspekte vezane uz pitanje sekularizacije s filozofsko-teološkog gledišta. Analizirajući sadašnju situaciju u Europi, razgovarali su o načinima boljeg svjedočenja vjere u sekulariziranoj Europi.

Zaključci istraživanja, izvješća i rasprava koja je uslijedila omogućili su sudionicima istaknuti neke opće tendencije i definirati neke planove za rad. Na poseban način - premda je ideja sekularnosti kao odvajanja Crkve i države općeprihvaćena - istraživanje je ipak pokazalo da izraz sekularnost nema u svim kulturama isto značenje, kao što to pokazuje mnogostrukost izraza koji se koriste za njegovo definiranje (neutralnost, tolerancija, pravilno, dobronamjerno odvajanje itd.). To se duguje činjenici da je pojam sekularnosti u zemljama srednjoistočne Europe uvezen pojam, nepoznat mnogim mjesnim kulturama. Jasno se pokazalo da je identitet katoličke vjere uvijek bio fokusiran na to odvajanje Crkve i države. To ne znači da se država nije zanimala za religijski fenomen ili da država mora imati neku državnu religiju neutralnog i laicističkog predznaka.

U svom osvrtu na različita područja obuhvaćena upitnikom (obrazovanje, sveučilište, administracija, ali i učenje povijesti i drugo), profesorica Hrabovec napomenula je kako se u različitim područjima društvenog života često primjećuje uplitanje određenog sekularizma i pokušaj da se stvori isključivo negativna slika o Crkvi i vjeri. Crkva ne smije na to odgovoriti zatvaranjem i pretvoriti se u tvrđavu u Europi. Bez obzira na to što se događa, kršćani imaju jasan identitet utemeljen na njihovoj vjeri koja je živa i koja budi nadu što je ključna riječ koja se više puta javila u raspravi i koja je i u središtu apostolske pobudnice Ecclesia in Europa (Crkva u Europi) čija se ove godine obilježava deseta obljetnica. Kršćani su nositelji nade, iskustva i sadržaja vjere koji je zanimljiv svima. Biskupi su u više navrata izrazili uvjerenje da je nada čija je Crkva nositeljica nešto što svijet traži. A ta ista nada mora dati kršćanima hrabrost suočiti se s teškim situacijama duha otvorenog za pitanja koja muče ljude, gledajući nadasve na evangelizacijsko poslanje Crkve, koja se, stopama svoga Gospodina, osjeća potaknutom i izazvanom dati odgovor na sve ono što pripada ljudskom životu. Nije nipošto posrijedi površnost ili pomanjkanje kritičke prosudbe o svijetu niti je riječ o tome da se želi ostati u onom što se obično smatra duhovnim područjem. Biskupi zato predlažu pozitivan i otvoren pristup stvarnosti i socijalnim dinamikama. Iz rasprave su izašla na vidjelo pojedina prioritetna područja koja trebaju jasno promišljanje Crkve: pitanje odgoja, pastoral mladih, tema obiteljskog pastoralala i brige za obitelj kao i tema nezaposlenosti, osobito među mladima. Prof. D'Agostino ponudio je u svom izlaganju filozofsko razmišljanje počevši od istupâ pape Benedikta XVI. o Europi i poslanju Europe u svijetu. Dr. Kluger je, pak, istaknuo kako promatranje djela vjerske diskriminacije i nesnošljivosti predstavlja "sustav uzbunjivanja" u službi evangelizacije i socijalne kohezije. Kardinal Duka je, na kraju, naglasio koliko je važno da Crkva sudjeluje u javnoj raspravi, ne zato da brani povlastice ili svoj prostor unutar društva već za zajedničko dobro Europe. Premda je današnji svijet sekulariziran, to ne znači da Crkva nema prostor gdje bi se mogla izraziti. Iskustvo totalitarnih režima, koji su pretrpjele mnoge europske zemlje, potiče vjernike da ne budu ponovno "šutljiva Crkva".

Za biskupe, dakle, zdrava sekularnost jamči slobodu naviještanja evanđelja i socijalnog nauka Crkve, što je izvor te baštine nade i humanizma od kojeg je istkana europska civilizacija. Biskupi su na susretu izrazili svoju zahvalnost Stalnoj misiji Svete

Stolice pri Vijeću Europe i ComECE-a za njihovo služenje Crkvi i društvu pri europskim institucijama.

Plenarno zasjedanje se pokazalo pogodnim mjestom za osobne susrete predsjednikâ biskupskih konferencijâ i omogućuje razmjenu mišljenja o zahtjevnim izazovima i urgentnim pitanjima. Među njima na vidjelo su izbila sljedeća:

- Situacija u kojoj se nalaze katolici u Bosni i Hercegovini, zemlji za koju se još uvijek čini da je zaboravljena od međunarodnih vlasti. Suočeni s nastankom te "neriješene nepravde", biskupi iz cijele Europe - osim što su izrazili svoju solidarnost s krajevnom Crkvom – zajedno s građanima te zemlje pozivaju na istinsku političku zauzetost u rješavanju problema.
- Biskupima je privuklo pozornost neprovođenje odluke suda u Bukureštu o rušenju velike zgrade pokraj katoličke katedrale u tom gradu od strane gradonačelnika rumunjskog glavnog grada.
- Pitanje izbjeglica koji stižu u Europu zahtijeva od europskih država učinkovitu solidarnost kako bi se spriječilo da se ponove situacije poput one koja se ovih dana dogodila na Lampedusi.
- Situacija u kojoj se nalazi Crkva u Sloveniji s kojom su biskupi upoznati također je složena. Oni su izrazili svoje jedinstvo i solidarnost s mjesnim biskupima i katoličkim narodom.
- Ekonomska kriza u različitim europskim državama snažno se odrazila također na Crkvu u Europi. Kršćanskim zajednicama često pristižu brojne molbe

za pomoć kojima, zbog pomanjkanja sredstava, ne mogu udovoljiti. Apel na veću solidarnost između bogatih i siromašnih zemalja bio je veoma prisutan.

Naposljetku, sudionici su saslušali osobno svjedočanstvo mons. Williama Shomalija, pomoćnog biskupa Latinskog patrijarhata u Jeruzalemu, koji je predsjedao i molitvenom bdjenju za Svetu Zemlju, i Njegova Blaženstva Ignacea Youssifa III. Younana, antiohijskog sirske-katoličkog patrijarha, o dramatičnom stanju na Bliskom Istoku i u Svetoj Zemlji te teškim trpljenjima kršćanâ, koji su prisiljeni napustiti svoju zemlju. Što se tiče situacije u Siriji, biskupi se nadaju da će diplomatske inicijative koje su u tijeku biti učinkovite i da će se oni koji tvrde da žele riješiti problem kloniti svakog licemjerja. Zajedno sa Svetim Ocem, biskupi traže da se odlučnije krene putem dijaloga i da molitvu prate političke odluke koje vode neposrednom prekidu vatre i obustavi unošenja u zemlju oružja kojim se raspiruje rat. Svjetlo i milost liturgije časova i svakodnevne euharistije vodili su tijekom radova koji su imali svoj vrhunac u hodočašću u katedralu u Nitri, u kojoj se čuvaju relikvije sv. Ćirila, i u činu povjeravanja Europe zaštiti svetih Ćirila i Metoda, suzaštitnika Europe i slavenskih apostolâ. Kao svjedočanstvo liturgijskog i duhovnog bogatstva Crkve u Europi, u grkokatoličkoj katedrali u Bratislavi slavljena je božanska liturgija pod predsjedanjem Njegova Blaženstva Svjatoslava Ševčuka uzveličana ljepotom pjesama i snažnom molitvom lokalne zajednice.

PSIHOLOŠKO-DUHOVNI PRISTUP KARIZMATSKIM SEMINARIMA¹

Uvod

U ovom psihološko-duhovnom pristupu fenomenu karizmatških gibanja, najprije donosim pozitivne strane, zatim opasnosti koje se mogu pojaviti u ambijentu karizmatških pokreta te na koncu donosim neke svoje sugestije i primjedbe.

A) Pozitivni aspekti karizmatških seminara

1. Karizmatški pokreti su bogatstvo Crkve. Duh Sveti u raznim vremenima povijesti podiže pojedince i/ili pokrete u Crkvi kako bi ona mogla odgovoriti na izazove vremena. Kroz povijest su to bile redovničke zajednice, danas, čini se, više laičke zajednice i pojedini karizmatici koji djeluju u svijetu. Smatram da prema njima treba imati načelno pozitivan stav i doživljavati ih kao obogaćenje i novu snagu Crkve. „*Duh prebiva u Crkvi i u srcima vjernika kao u hramu (usp. 1 Kor 3, 16; 6, 19), u njima moli i svjedoči o njihovu posinstvu (usp. Gal 4,6; Rim 8, 15-16 i 26). Crkvu, koju uvodi u svu istinu (usp. Iv 16, 13) i ujedinjuje u zajedništvu i služenju, različitim je hijerarhijskim i karizmatškim darovima oprema i vodi te je resi svojim plodovima (usp. Ef 4, 11-12; 1 Kor 12, 4; Gal 5, 22). Snagom evanđelja čini da se Crkva pomlađuje te je neprekidno obnavlja i vodi k savršenom sjedinjenju s njezinim zaručnikom*“ (LG, 4).

2. Čovjek svoju vjeru izražava čitavim svojim bićem: duhom i tijelom, razumom i srcem. Čini se da je u Katoličkoj crkvi bilo donekle zanemareno emocionalno izražavanje svoje religioznosti i pobožnosti. Ono je danas prisutno na karizmatškim seminarima i smatram da nekim vjernicima dobro dođe i to neverbalno izražavanje svoje religioznosti. Kad se radi o polaganju ruku svećenika – voditelja karizmatških seminara, citiram tekst iz GK od fra Zvezdana Linića: „*Kao što je Isus polagao ruke ili rukama doticao bolesnike, tako opunomoćuje i svoje učenike. Poslije uskrsnuća ukazuje se okupljenim učenicima i ispunja ih silom Duha Svetoga. Pritom ih opunomoćuje da čine ono što je i on činio. Trostruka se služba pritom osobito naglašava: učenici će nastaviti naviještati Božje kraljevstvo, a njihov navještaj bit će potvrđen i praćen čudesnim djelima Božje dobrote, tj. liječiti će bolesne i ljude oslobađati od zlih duhova i od njihova utjecaja. Apostoli će to shvatiti ozbiljno. Oni će naviještati, a uz njihovu blizinu povezuju kroničari Djela apostolskih brojna čudesna ozdravljenja. Sam Isus im je rekao da će u njegovo ime na nemoćnike ruke polagati i bit će im dobro (Mk 16, 18)*“ (Glas koncila, broj 19 od 13. 5. 2007., str. 12). Prema tome, smatram da je praksa polaganja ruku i molitva za ozdravljenje i iscjeljenje posve legitimna i u skladu sa spomenutim tekstom iz Svetog pisma.

3. Nadalje, treba priznati da u karizmatškim pokretima i seminarima ima dosta dobrih plodova koji obogaćuju Crkvu: istinska obraćenja, duhovna zvanja, obnova obitelji koje postaju otvorenije za nove živote, evangelizacija rubnih kategorija društva do kojih ne stiže redovni pastoral župnika. Gdje su prisutni svećenici ispovjednici, tu se mnogi ispovjedu. Bio sam svjedok pravih obraćeničkih ispovijedi u tom ambijentu.

4. Činjenica je da postoje osobe - ateisti ili vjernici koji nisu prakticirali svoju vjeru, koji nakon tih seminara redovito pohađaju Crkvu i primaju svete sakramente. Imam dojam da se kod tih osoba primjećuje rast u vjeri.

B) Kritičke primjedbe: potencijalne opasnosti na karizmatškim seminarima

1. Opasnost od prenaglašenog i grčevitog traženja zdravlja, zanemarujući vrijednost pashalnog misterija, odnosno patnje i križa. Neki voditelji seminara stavljaju preveliki naglasak na liječenje i ozdravljenje psihičkih

¹ Predavanje koje je održao o. Mijo Nikić na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu 5. lipnja 2013.

i tjelesnih bolesti. Slušajući neke karizmatike (De Grandis), dobije se dojam kao da je patnja nešto što ne bi smjelo postojati, odnosno da bolest nije nestala samo zato što nije bilo dovoljno vjere. Jedan karizmatik je molio da nas Bog oslobodi od duha trpljenja. To je jako ambivalentna molitva. S jedne strane gledano, moliti za oslobođenje od trpljenja je legitimno. Sam Isus je molio Oca Nebeskog da ga oslobodi od gorkog kaleža koji je trebao piti. S druge strane, trpljenje je sastavni dio života svake osobe i patnja je neizbježna u ovome životu. Prihvaćajući patnju, Isus je od nje učinio sredstvo spasenja. (*Moramo razumjeti osobe koje traže primarno ozdravljenje. Moj primjer: jednom sam dao naziv duhovnim vježbama koje je organizirala Zaklada biskup Josip Lang: „Vjera te tvoja ozdravila“ i javilo se puno više osoba na te duhovne vježbe nego li na one koje su imale naslov: „Uzmi svoj križ i hajde za mnom“*). Jednom sam na susretu voditelja molitvenih skupina s poznatim karizmatikom Robertom de Grandisom na Sljemenu 2001. godine javno pred svima rekao da je za mene najvažnija ona karizma koja nas potiče i osposobljava da prihvaćamo svoje križeve i da svoju patnju sjedinjujemo s Kristovom patnjom za spasenje svijeta. Mi smo pozvani da u sebi pronosimo i Isusovo umiranje kako bi na nama mogla zasjati Kristova slava uskrsnuća i pobjede. Na taj moj prigovor De Grandis je odgovorio da smo mi previše podložni teologiji patnje i križa, a zanemarili teologiju slave i Kristove pobjede. Možda u tom odgovoru ima i nešto istine, ali ja i dalje smatram da je Kristova slava i pobjeda nastupila baš kao posljedica ustrajnosti u trpljenju i vršenju volje Božje do smrti na križu.

2. Druga opasnost koja se može dogoditi na karizmatiskim seminarima je prenaplašavanje vrijednosti dara govora ili molitve u jezicima. Čini se da većina karizmatika smatra da je molitva u jezicima moćnija od molitve na svom poznatom jeziku. Na jednom takvom seminaru voditelj je poticao vjernike da mumljanju *tandara mandara šandara* i slično kako bi im se razvezao jezik i počeli govoriti u stranim jezicima. Vjerujem u karizmu dara jezika. Sam Isus je rekao „da će oni koji budu vjerovali, govoriti novim jezicima“ (Mk 16, 17). Međutim, grčevito nastojanje da se taj dar dobije pod svaku cijenu, nije u redu. I dalje smatram da je molitva Očenaša koju nas je Isus naučio i to kad je molimo s vjerom i ljubavlju na materinjem jeziku, moćnija od one molitve koju molim na nekom nepoznatom jeziku. Ovo isto potvrđuje i sv. Pavao kad kaže: „Ja, hvala Bogu, govorim tuđim jezicima više od vas svijuu. Ali u Crkvi više volim reći pet riječi svojim naravnim umom, da i druge poučim, nego bezbroj riječi u tuđem jeziku“ (1 Kor 14, 18-19).

3. Što se tiče molitve za ozdravljenje obiteljskog stabla, treba biti jako oprezan i mislim da je bolje da se ne spominje takva sintagma jer može unijeti zbrku. Naime, iako se u Bibliji spominje da će posljedice grijeha osjećati djeca do nekog koljena, ipak je daleko jasnije u Bibliji naglašeno da će svatko odgovarati za svoja, a ne za tuđa djela. Evo riječi proroka Ezekijela koje bi voditelji karizmatiskih seminara koji mole te molitve morali dobro proučiti. *Dode mi riječ Jahvina: „Što vam je te o Izraelu ponavljate poslovicu: Oci jedoše kiselo grožđe, sinovima trnu zubi! Života mi moga, riječ je Jahve Gospoda: nitko od vas neće više u Izraelu ponavljati tu poslovicu; jer, svi su životi moji, kako život očev tako i život sinovlji. I evo, onaj koji zgriješ, taj će umrijeti“* (Ez 18, 1-4). Uvjeren sam da sv. Mise i molitve za pokojne koje Crkva koristi u svojoj brizi za pokojne najviše pomažu našim pokojnima i da nije potrebna još neka posebna molitva za iscjeljenje obiteljskog stabla.

4. Četvrta opasnost se odnosi na neodgovorno ponašanje prema osobama koje regrediraju na patološki stadij svoje osobnosti. Naime, bio sam svjedok događaja kad je na jednom karizmatiskom seminaru voditelj molio molitvu oslobađanja od prokletstva i magije i tom prilikom je više osoba reagiralo bučnim vikanjem i bacanjem na pod. Nakon tih molitava voditelj je rekao da oni koji se osjećaju bolje neka dignu ruku i konstatirao da je velik broj ljudi sada ozdravio. A tada je pozvao redare da iz dvorane uklone osobe koje su vikale ili se bacale po podu. Smatram da je to bilo nekorektno prema tim osobama koje su takvom molitvom voditelja dovedene u regresiju u kojoj su se aktivirala patološka stanja i tada kad im je bila najpotrebnija pomoć, voditelj je tražio da se udalje iz dvorane jer su mu sada smetale. Labilne osobe s puno potisnute agresivnosti i raznih psihotrauma u ambijentu karizmatiskih seminara gdje se opuste emocije i potiče spontano ponašanje, vrlo lako mogu regredirati na primitivnije stadije svoga razvoja i aktivirati potisnutu patologiju s kojom kasnije nije lako izaći na kraj. Nije čudo da nakon tih seminara neke osobe imaju velikih problema i da moraju potražiti pomoć na psihijatriji kako bi im se psiha stabilizirala.

5. Peta opasnost se tiče načina provođenja molitve za razna ozdravljenja i oslobođenja. Na jednom seminaru voditelj je pozvao bolesnike da sa štakama dođu na pozornicu, a onda je zamolio sve da se mole

za njih. U jednom trenutku je rekao da dragi Bog ne čuje dobro njihove molitve, što me je podsjetilo na Baalove svećenike. Sama „čudesa“ je spomenuti voditelj izvodio na spektakularan način: stavio je štake na ramena i šetao se po pozornici s ljudima koji su, navodno, ozdravili. To mi je izgledalo previše teatralno. *Naputak o molitvama za ozdravljenje* što ga je izdala Kongregacija za nauk vjere izričito kaže: „Nužno je da se u njihovom odvijanju ne dođe – osobito ne od strane onih koji vode te molitve – do oblika koji bi sličili hysteriji, prijetvornosti, teatralnosti ili senzacionalizmu“.

6. Šesta opasnost se odnosi na autentičnost čudesnih ozdravljenja. Naime, razna nagla poboljšanja zdravlja koja fenomenološki mogu izgledati kao čudesna ozdravljenja, ipak bi se mogla protumačiti i na psihološki način: potisnuti emocionalni konflikti u podsvijesti koji su zablokirali rad nekih živaca ili mišića, mogu se naglo rasteretiti u jednoj atmosferi očekivanja čuda i velike podrške velikog broja molitelja, tako da potisnute emocije dožive svojevrsnu katarzu, odnosno naglo rasterećenje i samim tim olakšaju rad stiješnjenih živaca i mišića koji su paralizirali neke dijelove tijela i stvarale bolove u tijelu. Ovakvo tumačenje ne umanjuje i ne isključuje čudesnu moć molitve. Bog ionako djeluje preko prirodnih mehanizama koje je sam stvorio. Međutim, ako je to bilo pravo čudo, onda se bolest ne bi smjela brzo vratiti. Drugim riječima, treba pričekati jedno vrijeme, barem nekoliko mjeseci, ako ne i godinu dana da se vidi koje naravi je bilo to čudesno izlječenje. Možda je samo maknut simptom bolesti, a pravi dubinski konflikt, krivi pristup rješavanju problema i dalje ostao. U tom slučaju za očekivati je da će se i stari simptomi bolesti vrlo brzo opet vratiti. To bi trebali imati na pameti voditelji seminara prije nego proglašavaju čudesno ozdravljenje.

7. Sedma opasnost: psihološki učinak proglašavati darom Duha Svetoga. Ova se opasnost odnosi na fenomen polaganja ruku i počivanja u Duhu. Na karizmatičkim seminarima ili sličnim skupovima u zadnje vrijeme redovito se događa da svećenici polažu ruke na glave vjernicima koji onda u većem ili manjem broju padaju, što se naziva „počivanje u Duhu“. Smatram da i ovdje treba biti jako oprezan u kvalifikaciji spomenutih događanja. Naime, nama se i na naravnoj i na nadnaravnoj razini događa ono u što najviše vjerujemo. Tako se, smatram i na tim seminarima događa da padaju oni koji žele pasti ili koji to svjesno ili nesvjesno očekuju, dok drugi koji su prema tom fenomenu kritični, ne padaju. Prema tome, to bih nazvao psihološkim fenomenom koji se kod nekih događa, a kod nekih ne, a ne prvenstveno to nazivati počivanje u Duhu Svetom. Ne isključujem ni tu mogućnost. Kome je potreban taj dar, Duh Sveti mu ga može dati. Osobe koje su to doživjele kažu da su se lijepo odmorile i ugodno osjećale u tom stanju. Ne treba im to uskraćivati dokle god se to obavlja na dostojanstven način. Opasnost je da neki karizmatički to forsiraju, pa skoro guraju osobu da padne. To je neprihvatljivo. Također je opasnost da osobe koje ne padnu počnu sumnjati kako njih Bog ne voli jer nisu to doživjele. Smatram da bi sami voditelji seminara trebali vjernicima jasno reći kako je to fenomen koji se nekome događa, a nekome ne događa i da nema veze s osobnom svetošću ili prikladnošću osobe da joj se to dogodi. U konačnici, Bog nas je stvorio da stojimo, a ne da padamo. Slično padanje prisutno je i u drugim religijama kao i u ambijentu raznih gurua koji se bave alternativnom medicinom.

C) Preporuke za voditelje karizmatičkih seminara

Karizmatički seminari mogu biti obogaćenje za Crkvu i uspješno sredstvo nove evangelizacije, ali neke stvari u njima mogu krenuti u krivo, zato je potrebno da biskupi koji imaju karizmu vođenja Crkve, diskretno nadgledaju te seminare i pokrete i kad je potrebno odlučno reagiraju, odnosno daju jasne smjernice kojih bi se trebali držati voditelji tih seminara. Smatram da bi spomenute smjernice trebale sadržavati sljedeće napomene:

1) Obavijestiti mjesnog Ordinarija gdje i kada će se održati seminar i po mogućnosti pozvati mjesnog biskupa ili njegova delegata da predvodi završnu sv. Misu i održi propovijed.

2) Voditelji karizmatičkih seminara moraju se pridržavati liturgijskih normi glede slavljenja sv. Mise i dijeljenja svetih sakramenata. Osim toga, oni bi trebali imati i neku teološku naobrazbu. Neprihvatljivo je da se precjenjuje neka karizma, a amalovažava teološko znanje, što bi se moglo zaključiti iz gorljivih propovijedi nekih karizmatika.

3) Glavni cilj seminara ne bi primarno trebao biti stvaranje uvjeta da se ljudi tamo lijepo osjećaju, nego da se mogne dogoditi cjelovito naviještanje Evanđelja. Voditelji karizmatičkih grupa i seminara morali bi imati na pameti da je samo ona karizma od Duha Svetoga koja izgrađuje zajednicu (Crkvu), koja naglašava

poslušnost hijerarhijskoj Crkvi i koja potiče na karitativno djelovanje. Sve karizme moraju smjerati prema glavnoj i najuzvišenijoj karizmi, a to je po sv. Pavlu, ljubav.

4) Voditelji bi trebali osigurati dovoljno svećenika ispovjednika jer su vjernici koji se tamo okupljaju disponirani za sakrament ispovijedi.

5) Voditelji seminara bi trebali na koncu seminara naglasiti vjernicima kako dalje trebaju živjeti i kako zadržati milosti koje su primili na seminaru. Savjeti bi mogli ovako izgledati:

a) Imati uvijek Boga na prvome mjestu u životu, a to znači redovito pohađati nedjeljnu svetu Misu, svaki dan se u obitelji moliti, čitati sv. Pismo i primiti svete sakramente, napose ispovijed i euharistiju;

b) Postati bolji čovjek: znati biti kritičan prema sebi, a imati više ljubavi i razumijevanja za svoje bližnje, najprije u vlastitoj obitelji;

c) Doživjeti intelektualno obraćenje, tj. početi razmišljati u duhu Božjem, ravnati se po Njegovim zapovijedima, a ne po duhu ovoga svijeta;

d) Doživjeti emocionalno obraćenje: naučiti kontrolirati svoje emocije, tj. imati hrabrosti ne činiti ono što mi se sviđa ako je to protivno volji Božjoj, odnosno, činiti ono što mi se ne sviđa ako shvatim da je to volja Božja;

e) Naučiti suosjećati s onima koji trpe, koji su siromašni i nemoćni i dijeliti s njima svoj suvišak;

f) Iz ljubavi prema Bogu prihvaćati svakodnevne križeve koje nam Bog dopusti i pripusti te svoju patnju pridruživati Kristovoj mucu za spasenje svijeta.

g) Uvjeriti sudionike seminara da je najveća karizma ili milost koja se može primiti na seminaru u tome da se svaki dan prihvaća i s ljubavlju vrši volja Božja. Uvjeriti vjernike da volja Božja nije primarno u tome da nas oslobodi od patnje, bolesti i raznih križeva, nego da Duh Sveti nas želi najprije suobličiti Kristu patniku, kako bi nas onda mogao proslaviti s Kristom pobjednikom.

6) Svi voditelji karizmatičkih seminara ili drugih oblika karizmatičkih molitava i okupljanja (duhovne vježbe i sl.), morali bi imati nekakav **oblik poslanja** (odobrenja, suglasnosti) od Ordinarija. To poslanje bi bilo najprije na kraće vrijeme, a tek kad se pokaže da oni djeluju u duhu evanđelja, sa sviješću pripadnosti Crkvi, koja je Kristovo tijelo, to bi im se poslanje vremenski povećavalo. Time bi se ujedno uvela i kontrola nad onima koji nastupaju na svoju ruku i često čine puno štete, posebno mladim osobama. U najmanju ruku, ukoliko netko od takvih ne dobije poslanje, znalo bi se da on nema to poslanje i na to bi se moglo pozivati.

Zaključak

Osobno smatram da karizmatički seminari koji uvažavaju spomenute savjete, mogu pomoći ljudima da se obnove u svojoj vjeri, da se vrate Bogu, da dožive pravo obraćenje, da se vjernici tamo lijepo ispovjedu i dožive ljepotu i radost što pripadaju Kristu pobjedniku. Smatram da bi se voditelji karizmatičkih seminara trebali više držati već donesenih smjernica Crkve kao što je uputa Kongregacije za nauk vjere o *Molitvama za ozdravljenje* i pismo pape Ivana Pavla II. *Spasonosno trpljenje*. Smatram da su to dva ključna crkvena dokumenta koji se ne smiju zaobići u pripremi sličnih seminara za karizmatičku obnovu i iscjeljenje raznih bolesti.

U provedbi nove evangelizacije ne treba nam ekstravagantna duhovnost koja primarno liječi individualne bolesti i iscjeljuje obiteljsko stablo. Treba nam ponizna duhovnost koja prihvaća volju Božju i uzda se u Njegovu Providnost. Ne treba nam ni pobožnost nabijena samo emocijama, koja u svojim plodovima ostaje jalova, nego nam treba prava sakramentalna pobožnost preko koje dobivamo milost koja nas mijenja i usklađuje s voljom Božjom. Ne trebaju nam duhovni gurui koji vežu duše na sebe i praktički ih zarobljavaju, nego nam trebaju istinski pastiri koji su vjerni Crkvi i koji hoće dijeliti sudbinu siromaha, koji traže izgubljene, tješe uciviljene i s Bogom pomiruju grešnike.

Zagreb, 5. 6. 2013.

P. Mijo Nikić, SJ

PSIHOLOGIJA SUGESTIJE

Sugestija je «proces verbalne i/ili neverbalne komunikacije u kojem jedna osoba indirektnim putem potiče drugu osobu (ili više njih) na promjenu sudova, stavova, ili ponašanja». (*Psihologijski rječnik*, PETZ, Boris (ur.), Prosvjeta, Zagreb 1992., str. 438). Moć sugestije je ograničena. Ona ovisi o snazi ličnosti koja pokušava djelovati na drugu osobu, o sugestibilnosti, odnosno labilnosti osobe na koju se želi sugestivno djelovati, te o još mnogim drugim okolnostima. Za razliku od sugestije kojom se želi djelovati na druge, autosugestija je «namjeran ili nenamjeran proces samouvjeravanja, pomoću kojeg pojedinac mijenja svoje stavove, uvjerenja ili obrasce ponašanja, a u skladu sa svojim željama, interesima, brigama ili strahovima.»

Poznat je slučaj placebo efekta u farmaciji. Radi se o supstanci bez ikakvih kemijskih sastava, odnosno bez medicinskih karakteristika koja ipak dovodi do poboljšanja zdravstvenog stanja pacijenta zbog njegovog vjerovanja u djelotvornost primijenjene tvari. U biti, u ovakvim eksperimentima istražuje se kolika je moć psihe i sugestije, a kolika je istovremeno snaga farmaceutskog djelovanja lijeka ili bilo koje druge tvari. Eksperimentom se također došlo i do točnih postotaka koliki je u konkretnom slučaju farmakološki efekt lijeka, a koji je dio sugestije. U jednoj znanstvenoj analizi od 39 studija na 3252 pacijenata liječenih od depresije, (izloženo u American Psychological Association-APA), dokazano je da čak 50 % učinka lijeka (nije navedeno kojeg), dugujemo placebo.

Spomenuti rezultati istraživanja placebo efekta zorno i uvjerljivo svjedoče o snazi ljudske sugestije, odnosno autosugestije. Ona se temelji na naravnoj sposobnosti čovjekova uma da djeluje na mozak kako bi on pokrenuo pozitivne procese u organizmu i poboljšao cjelokupno tjelesno i duševno zdravlje. U sugestiji i autosugestiji aktivira se magijska svijest koja je u ranom djetinjstvu čovjekova razvoja bila jedina svijest koju je dijete imalo. U naravi te svijesti je bilo da je ona svemoćna i kao takva ima moć pokre-

nuti neke procese na tjelesnoj i emocionalnoj razini. Međutim, u naravi te svijesti nije i definitivno rješenje problema osobe. Magijska svijest preko sugestije ili autosugestije može privremeno ukloniti simptome, ali ne rješava i ne uklanja korijene nakupljenih problema koji generiraju simptome raznih, najčešće psihosomatskih bolesti.²

Alternativna medicina, razni priučeni terapeuti igraju na kartu spomenute magijske svijesti koja nudi čudesno rješenje svih problema, pa čak i liječenje na daljinu ili gledajući sliku osobe koja je u nevolji. Međutim, magijska svijest nije rješenje jer osoba i nakon privremenog uklanjanja simptoma neke bolesti bitno se ne mijenja, a to znači ne mijenja svoju životnu filozofiju, svoj stil života koji je i doveo do simptoma bolesti. Lako je ukloniti simptom bolesti, ali je teško promijeniti stil života. Teško je odreći se pušenja, alkohola, droge, neprimjerenog i rečeno religijskim rječnikom, teško se odreći grešnog načina života. To se sugestijom ni autosugestijom redovito ne može riješiti ni promijeniti na bolje. To je moguće postići samo onda ako osoba u rješavanje svojih problema uključi svoju duhovnu dimenziju. To znači tek onda kad osoba spozna i prihvati pravu istinu o sebi i svojim problemima, kad se racionalno i kritički po-

2 U prvoj godini života dijete je živjelo u simbiotskoj vezi s majkom tako da nije razlikovalo sebe od nje. Budući da još nema svijesti o svojoj individualnosti koja je različita od one majčine, dijete afektivno "misli" kako se sve ostvaruje po njegovim željama, kud ono okom, tu majka skokom. Međutim, koncem prve godine života, svijest se sve više artikulira i dijete počinje shvaćati kako je ono zasebni identitet, puca federacija s majkom i ono mora nastaviti samo ići dalje kroz život. Ta nova spoznaja koja dovodi u pitanje vlastitu svemoć izaziva veliku tjeskobu u psihi djeteta i ono, već u prvoj godini života nauči upotrebljavati obrambeni mehanizam potiskivanja kojim svoju tjeskobu duboko potisne u podsvijest, a s tjeskobom, potisne i vlastitu magijsku svijest o svojoj nekadašnjoj "svemoći", koju je mislilo da ima zbog toga što mu je majka zadovoljavala sve njegove želje i potrebe. Kasnije kroz život ta se magijska svijest aktivira kad osoba dođe u veću tjeskobnu situaciju, kad upadne u razne frustracije, kad doživi razne neuspjehe, tada se magijska svijest ponudi kao čudesno, magijsko rješenje, kao svojevrzni čarobni štapić. Ako osoba na vrijeme ne uvidi zamku vlastite magijske svijesti može pasti u razna iskušenja tražeći nerealna rješenja svoga problema.

stavi prema sebi, kad odluči da će mijenjati neprimjereni stil života, i kad u svojoj vjeri zatraži od Boga pomoć za to, tek tada su stvoreni preduvjeti da dođe do autentične promjene i ozdravljenja.

Ovdje treba spomenuti i pojedina takozvana čudesna ozdravljenja koja se događaju na karizmatičkim seminarima koje vode domaći ili strani karizmatičari. Moguće je naime, da se neka ozdravljenja proglašavaju čudesnima, a da se ipak ne radi o pravom čudu, nego samo o trenutačnom uklanjanju simptoma koji se kasnije opet vraćaju. Poznati su primjeri osoba koje su se javile na tim seminarima da su ozdravile i treba im vjerovati jer su one tada stvarno bile oslobođene simptoma svoje bolesti, međutim vrlo brzo, nakon nekoliko dana ili mjeseci isti simptomi stare bolesti kod nekih su se osoba opet vratili. Takva osoba dakle nije čudesno izliječena, nego samo privremeno zaliječena, odnosno oslobođena privremeno simptoma neke bolesti. Drugim riječima u takvom slučaju na djelu je bila moć sugestije karizmatičara voditelja seminara ili moć autosugestije samog bolesnika da će ozdraviti od svoje bolesti. Budući da se promjena do-

godila pomoću sugestije ili autosugestije, ona nije bila trajna jer to sugestija i autosugestija ne mogu postići ako se bitno ne promijeni stil života, kriva životna filozofija koja je i dovela do bolesti. Na spomenutim karizmatičkim seminarima stvori se atmosfera pogodna za vjeru, ali također pogodna i za sugestiju i autosugestiju. U prvi plan dolaze emocije: puno se pjeva, pleše, daje se oduška molitvama u jezicima, kako bi što više progovorila čovjekova sputana podsvijest u kojoj se nalaze potisnuti konflikti, uklješteni afekti, zamrznuti strahovi, drugim riječima bolne psihotraume. U ambijentu u kojem se mogu i smiju spontano izraziti emocije kroz molitvu, pjevanje, plesanje, držanje za ruke i slično, otvaraju se mogućnosti trenutačnog rasterećenja potisnutih bolnih emocija, a samim tim dolazi i do uklanjanja simptoma koji su povezani s potisnutim psihotraumama. Međutim, to nije definitivno rješenje. Ako se osoba bitno ne promijeni, te i dalje nastavi rješavati svoje probleme tako da ih potiskuje, simptomi psihosomatskih bolesti opet će se javiti i osoba će ponovno biti bolesna.

P. Mijo Nikić

PAPA: DANAŠNJA KRIZA JE KRIZA ČOVJEKA

U sklopu Godine vjere u Rimu je 18. i 19. svibnja održano hodočašće laičkih pokreta, novih zajednica, udruženja i udruga na temu »Vjerujem! Umnoži u nama vjeru«. Prvog dana održano je duhovsko bdjenje tijekom kojeg je, među ostalim, papa Franjo odgovarao na pitanja koja su mu postavila četiri predstavnika prisutnih crkvenih stvarnosti. Objavljujemo u cijelosti pitanja i Papine odgovore:

1) »Kršćanska istina je privlačna i uvjerljiva jer odgovara na duboku potrebu ljudskog života, naviještajući na uvjerljiv način da je Krist jedini Spasitelj čitavog čovjeka i svih ljudi«. Sveti Oče, ove Vaše riječi su nas duboko pogodile: one izražavaju na izravan i radikalni način iskustvo koje svaki od nas želi živjeti posebno u Godini vjere i na ovome hodočašću koje nas je večeras dovelo ovdje. Stojimo pred Vama da obnovimo svoju vjeru, da je potvrdimo, da je ojačamo. Znamo da vjera ne može biti jednom zasnaga stečena. Kao što je govorio Benedikt XVI. u Porta fidei: »vjera nije očita pretpostavka«. Ta se tvrdnja ne tiče samo svijeta, drugih ljudi, tradicija iz kojih dolazimo: ta se tvrdnja tiče prije svega svakog

od nas. Mnogo puta zamjećujemo kako je vjera klica novosti, početak promjene, ali nekako teško zahvaća čitav život. Ne postaje ishodište čitavoga našeg spoznanja i djelovanja.

Svetosti, kako ste Vi u svom životu postigli sigurnost vjere?

I koji nam put pokazujete da svaki od nas može pobijediti krhkost vjere?

2) Sveti Oče, moje je iskustvo svakodnevnog života poput mnogih drugih. Nastojim živjeti svoju vjeru u radnoj sredini u susretu s drugima kao iskreno svjedočenje dobročinstva primljenog u susretu s Gospodinom. Ja i svi mi smo »Božje namisli«, zahvaćeni Milosrdnom ljubavlju koja nam je dala život. Predajem u školi i ta mi svijest daje poticaj da djeci i kolegama pristupam s velikom ljubavlju. Često opažam kako mnogi traže sreću na mnogobrojnim pojedinačnim putovima na kojima se život i njegova velika pitanja često svode na materijalizam u kojem osoba želi imati sve i stalno je nezadovoljna odnosno na nihilizam zbog čega ništa nema smisla. Pitam se kako ponuda vjere, koja je susret osobe, zajednice, naroda, može

doprijeti do srca muškarca i žene našega doba. Stvoreni smo za ono beskonačno - »posvetite se u životu velikim stvarima« rekli ste nedavno -, a ipak sve oko nas i u našim mladima kao da govori da se trebamo zadovoljiti osrednjim, neposrednim odgovorima i da se čovjek mora zadovoljiti s prolaznim i ne tražiti drugo. Ponekad smo prestrašeni, poput učenika uoči Pedesetnice.

Crkva nas poziva na novu evangelizaciju. Mislim da svi mi ovdje prisutni snažno osjećamo taj izazov, koji je u središtu naših iskustava. Zbog toga želim zamoliti Vas, Sveti Oče, da pomognete meni i svima nama shvatiti kako živjeti taj izazov u našem dobu. Što je ono najvažnije što mi pokreti, udruge i zajednice moramo imati pred očima da bismo ispunili zadaću na koju smo pozvani? Kako možemo danas djelotvorno prenositi vjeru?

3) Sveti Oče s ganućem sam slušao riječi koje ste rekli na audijenciji s novinarima nakon Vašeg izbora: »Kako bih želio siromašnu Crkvu i Crkvu za siromašne!«. Mnogi su od nas zauzeti u djelima ljubavi i pravednosti: aktivni smo dio one duboke prisutnosti Crkve tamo gdje čovjek pati. Zaposlena sam, imam obitelj i, koliko mogu, osobno se zalažem biti blizu i pomagati siromašne. No kao da mi nešto nedostaje, nisam potpuno zadovoljna. Željela bih da mogu reći s Majkom Terezijom: sve je za Krista. Velika su pomoć u življenju toga iskustva braća i sestre iz moje zajednice koji se zalažu za isti cilj. A u tom svom radu smo poduprti vjerom i molitvom. Potrebe su velike. Vi ste nas na to podsjetili: »Koliko je siromašnih još uvijek u svijetu i kroz kolike patnje te osobe prolaze«. A kriza je sve to još dodatno pogoršala. Tu mislim na siromaštvo koje muči mnoge zemlje i koje se pojavilo također u svijetu blagostanja, na nezaposlenost, na mnoštva iseljenika, na nova ropstva, na napuštenost i samoću mnogih obitelji, brojnih starijih osoba i mnogih koji su bez kuće ili posla.

Želim vas pitati, Sveti Oče: kako ja i svi mi možemo živjeti jednu siromašnu Crkvu i Crkvu za siromašne? Na koji je način čovjek koji pati pitanje za našu vjeru? Koji konkretni i djelotvorni doprinos svi mi, laički pokreti i udruge, možemo dati Crkvi i društvu u suočavanju s ovom teškom krizom koja dotiče javnu etiku, model razvoja, politiku, riječju novi način postojanja muškaraca i žena?

4) Hoditi, graditi, ispovijedati. Taj Vaš »program« za Crkvu-pokret, tako sam ja to bar shvatio slušajući Vašu homiliju na početku pontifikata, utješio nas je i dao nam poticaj. Utješio jer smo se pono-

vno pronašli u dubokom jedinstvu s prijateljima iz kršćanske zajednice i sa čitavom općom Crkvom. Potaknuo, jer u stanovitom smislu Vi ste nas prisilili da uklonimo prašinu svijeta i površnosti s našeg prijanjanja uz Krista. Ali moram reći da ne uspijevam svladati osjećaj nemira koju u meni budi jedna od tih riječi a to je ispovijedanje. Ispovijedati, to jest svjedočiti vjeru. Mislimo na mnogu našu braću koja trpe zbog svoje vjere, kao što smo maločas čuli, na one koji u nedjelju ujutro moraju odlučiti hoće li ići na misu jer su svjesni da time riskiraju život, na one u brojnim dijelovima svijeta koji se osjećaju kao u obruču i diskriminiranima zbog kršćanske vjere.

U usporedbi s tim čini mi se da je moje ispovijedanje, naše svjedočenje bojažljivo i nespretno. Željeli bismo učiniti više, ali što? I kako pomoći toj našoj braći? Kako ublažiti njihova trpljenja budući da ne možemo učiniti ništa, ili tek vrlo malo, da promijenimo njihovo političko i društveno okruženje?

Odgovori Svetog Oca

Dobra večer svima!

Sretan sam što se mogu susresti s vama i što se mi svi susrećemo na ovome trgu da molimo, da budemo zajedno i očekujemo dar Duha Svetoga. Bila su mi poznata vaša pitanja i o njima sam razmišljao – ovo, dakle, nije bez znanja! Prvo – istina! Imam ih ovdje, napisana.

Prvo pitanje - »kako ste Vi u svojem životu postigli sigurnost vjere? I koji nam put pokazujete da svaki od nas može pobijediti krhkost vjere?« – je povijesne naravi, jer se tiče moje povijesti, povijesti moga života!

Imao sam tu milost da sam odrastao u obitelji u kojoj se vjera živjela na jednostavan i konkretan način; ali je prije svega moja baka, majka moga oca, bila ta koja je ostavila trag na moj hod u vjeri. Bila je to žena koja nam je tumačila, koja nam je govorila o Isusu, učila nas katekizmu. Uvijek se sjetim kako nas je na Veliki petak navečer vodila na procesiju sa svijećama a na kraju procesije je slijedilo »Kristovo polaganje u grob« a baka bi nas djecu pozvala da kleknemo govoreći: »Gledajte, mrtav je, ali sutra će uskrsnuti«. Primio sam prvi kršćanski navještaj upravo od te žene, od moje bake! To je prelijepo! Prvi navještaj u domu, s obitelji! A to me potiče na razmišljanje o ljubavi mnogih majki i baka u prenošenju vjere. One su te koje prenose vjeru. To se događalo i u prvim vremenima, jer je Pavao govorio Timoteju: »Pamtim vjeru tvoje majke i tvoje bake« (usp. 2 Tim 1, 5). Sve

majke, sve bake koje ste ovdje mislite na to! Prenositi vjeru. Jer Bog stavlja uz nas osobe koje nam pomažu na našem putu vjere. Mi ne nalazimo vjeru u nečem apstraktnom! Uvijek neka osoba naviješta, govori nam tko je Isus, prenosi nam vjeru, daje nam prvi navještaj. I takvo je bilo prvo iskustvo vjere koje sam imao.

Ali je jedan dan za mene vrlo važan: 21. rujna 1953. Imao sam nepunih 17 godina. Bio je Studentski dan, kod nas prvi dan proljeća, a kod vas prvi dan jeseni. Prije nego ću krenuti na proslavu, pošao sam u svoju župu, našao ondje jednog svećenika, kojeg nisam otprije poznao, i osjetio potrebu da se ispovjedim. To je za mene bilo iskustvo susreta: našao sam nekoga tko me čekao. Ali ne znam što se dogodilo, ne sjećam se, ne znam zašto je to bio baš taj svećenik kojeg nisam poznao, zašto sam osjetio želju da se ispovjedim, ali je istina da me netko čekao. Čekao me već duže vrijeme. Nakon ispovijedi osjetio sam da se nešto promijenilo. Nisam više bio isti. Osjetio sam upravo kao neki glas, neki poziv: bio sam uvjeren da moram postati svećenik. To iskustvo je važno u vjeri. Mi kažemo da moramo tražiti Boga, ići Njemu i tražiti oprost, ali kada se mi odlučimo na taj korak i pođemo Njemu vidimo da nas on čeka, On je prvi! Mi imamo, na španjolskom, jednu riječ koja to dobro objašnjava: »Gospodin je uvijek ispred nas«, on je prvi, čeka nas! A to je upravo jedna velika milost: naći nekoga tko te čeka. Ti griješi, ali on čeka da ti oprost. To je iskustvo koje su proroci iz Izraela opisivali govoreći da je Gospodin poput bademova cvijeta, prvog proljetnog cvijeta (usp. Jr 1, 11-12). Prije nego nikne drugo cvijeće, već je tamo: čeka. Gospodin nas čeka. I kada ga mi tražimo, nalazimo ovu stvarnost: on nas čeka da nas prigrlji, da nam dadne svoju ljubav. I to ti u srce unosi jedno toliko divljenje da ne možeš vjerovati, i tako raste vjera! Susretom s jednom osobom, susretom s Gospodinom. Netko će reći: »Ne, ja više volim proučavati vjeru u knjigama!«. Važno je proučavati je, ali, gle, to nije dovoljno! Važan je susret sa Isusom, susret s njim, a to ti daje vjera, jer je upravo on taj koji ti je daje! I vi ste govorili o krhkosti, nestalnosti vjere, kako je pobijediti. Najveći neprijatelj kojeg daje krhkost – zanimljivo, zar ne!? – je strah. Ali ne bojte se! Mi smo krhki, i to znamo. Ali on je snažniji! Ako ti kročiš s njim, nema problema! Dijete je vrlo krhko – vidio sam ih danas mnogo – ali bilo je s tatom, s mamom: na sigurnom je! S Gospodinom smo sigurni. Vjera raste s Gospodinom, upravo iz Gospodinove ruke; to nam pomaže rasti i čini nas snažnima. Ali ako mislimo da se možemo i sami snaći... Sjetimo se što se dogodilo Petru: »Gospodine, nikada te

neću zaniijekati« (usp. Mt 26, 33-35); a što je zatim bilo: prije nego je pijetao zapjevao zaniijekao ga je tri puta! (usp. rr. 69-75). Imajmo to na umu: kada se previše uzdamo u same sebe, tada smo krhkiji. Uvijek s Gospodinom! A kada kažem s Gospodinom to znači isto što i s euharistijom, s Biblijom, s molitvom... ali također u obitelji, također s mamom, također s njom, jer je ona ta koja nas vodi Gospodinu; ona je majka, ona je ta koja sve zna. Dakle, treba se moliti Gospi i moliti je da me, poput majke, učini snažnim. To je ono što mislim o krhkosti, nestalnosti bar je to moje iskustvo. Ima nešto što mi daje snagu svakoga dana – to je molitva krunice. Osjećam tako veliku snagu jer idem Njoj i osjećam se snažnim.

Prelazimo na drugo pitanje.

»Mislim da svi mi ovdje prisutni snažno osjećamo taj izazov, koji je u središtu naših iskustava. Zbog toga želim zamoliti Vas, Sveti Oče, da pomognete meni i svima nama shvatiti kako živjeti taj izazov u našem dobu. Što je ono najvažnije što mi pokreti, udruge i zajednice moramo imati pred očima da bismo ispunili zadaću na koju smo pozvani? Kako možemo danas djelotvorno prenositi vjeru?«

Reći ću samo tri riječi.

Prva: Isus. Što je najvažnije? Isus. Ako provodimo organizaciju, ostvarujemo druge stvari, lijepe stvari, ali bez Isusa, ne napredujemo, jednostavno ne ide. Isus je važniji. Sada bih želio uputiti mali prijekor, ali bratski, među nama. Svi ste na trgu vikali: »Franjo, Franjo, papa Franjo«. A Isus, gdje je bio? Volio bih da ste vikali: »Isus, Isus je Gospodin, i on je među nama!«. Od sada pa nadalje, ništa »Franjo«, već »Isus«.

Druga riječ: molitva. Gledati Božje lice, ali prije svega – a to je povezano s onim što sam ranije rekao – osjetiti da smo promatrani. Gospodin nas gleda: on nas prvi gleda. Moje je iskustvo ono što doživljavam kada dođem pred sagrario [svetohranište] gdje se, navečer, idem pomoliti pred Gospodinom. Ponekad malo i zaspem; to je istina, jer sam zbog umora uslijed dnevnih obaveza pospan. Ali on me razumije. I osjetim veliku utjehu kada pomislim na to da me on gleda. Mi mislimo da moramo moliti, govoriti, govoriti, govoriti... Ne! Pusti Gospodina da te gleda. Kada nas on gleda, daje nam snagu i pomaže nam svjedočiti ga – jer se to pitanje odnosilo na svjedočenje vjere, zar ne? Prvo »Isus«, a zatim »molitva« - osjećamo da nas Bog drži za ruku. Ističem važnost toga: pustiti da nas on vodi. To je važnije od bilo koje računice. Mi

smo pravi vjerovjesnici kada pustimo da nas on vodi. Sjetimo se Petra: možda je počinuo nakon ručka i imao viđenje stolnjaka u kojem su bile svakovrsne životinje, i čuo Isusa kako mu nešto govori, ali on nije razumio. U tome trenutku su došli neki nežidovi da ga pozovu da pođe u jednu kuću te je vidio da je Duh Sveti ondje. Petar je pustio da ga Isus vodi i povede u onu prvu evangelizaciju poganâ, koji nisu bili Židovi: to je bilo nešto nezamislivo u tome vremenu (usp. Dj 10, 9-33). I tako, čitava povijest, čitava povijest! Pustiti da nas Isus vodi. On je vođa; naš je vođa Isus.

I treća: svjedočanstvo. Isus, molitva – molitva, pustiti da nas on vodi – a zatim svjedočenje. Ali želim dodati nešto. Kada pustiš da te Isus vodi to te dovodi do Isusovih iznenađenja. Može netko misliti da je evangelizaciju moguće planirati za radnim stolom, stvarati strategije, planove. Ali to su oruđa, mala oruđa. Važan je Isus i pustiti da nas on vodi. Zatim možemo stvarati strategije, ali to je sporedno.

Na kraju, svjedočenje: vjeru se može prenositi samo svjedočenjem, a to je ljubav. Ne s našim idejama, već sa evanđeljem življenim u vlastitom životu i evanđeljem kojeg Duh oživljava u nama. To je kao neka sinergija između nas i Duha Svetoga, i to vodi do svjedočanstva. Crkvu vode naprijed sveci, a to su oni koji daju to svjedočanstvo. Kao što su rekli Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. današnji svijet silno treba svjedoke. Ne toliko učitelje, već svjedoke. Ne govoriti mnogo, već govoriti cijelim životom: dosljednost života, baš tako! Dosljednost života koje je življenje kršćanstva kao susreta s Isusom koji me vodi drugima a ne kao neku društvenu činjenicu. Socijalno gledano, mi smo takvi, kršćani smo, zatvoreni u sebe. Ne, to ne! Svjedočenje!

Treće pitanje: »kako ja i svi mi možemo živjeti jednu siromašnu Crkvu i Crkvu za siromašne? Na koji je način čovjek koji pati pitanje za našu vjeru? Koji konkretni i djelotvorni doprinos svi mi, laički pokreti i udruge, možemo dati Crkvi i društvu u suočavanju s ovom teškom krizom koja dotiče javnu etiku« - to je važno! - »model razvoja, politiku, riječju novi način postojanja muškaraca i žena?«

Opet se vraćam na svjedočenje. Prije svega, živjeti evanđelje je glavni doprinos što ga možemo dati. Crkva nije neki politički pokret, nije dobro organizirana struktura: ona nije to. Mi nismo nevladina organizacija, a kada Crkva postane nevladina organizacija tada gubi sol, nema okusa, ona je samo prazna organizacija. I u tome budite lukavi, jer nas

đavao vara, jer postoji opasnost da precjenjujemo važnost efikasnosti u svome radu i djelovanju (eficijentizam). Jedno je propovijedati Isusa, a drugo je efikasnost, biti efikasni i učinkoviti. Ne, to je jedna druga vrijednost. Vrijednost Crkve, u suštini, je živjeti evanđelje i davati svjedočanstvo naše vjere. Crkva je sol zemlje, ona je svjetlo svijeta, pozvana je upri-
sutnjivati u društvu kvasac Božjeg kraljevstva i to čini prije svega svojim svjedočanstvom, svjedočenjem bratske ljubavi, solidarnosti, dijeljenja i zajedništva. Kada neki tvrde kako solidarnost nije vrijednost, već je »primarno ponašanje« koje mora nestati... to ne ide! Tu se misli samo na jednu svjetovnu efikasnost. Vremena krize, poput ovog kroz koje prolazimo – ali ti si prvi rekao da smo »u svijetu laži« –, ta kriza, pazimo, ne sastoji se samo u jednoj čisto ekonomskoj krizi; to nije kulturna kriza. To je kriza čovjeka: u krizi je sam čovjek! I ono što može biti uništeno jest čovjek! Ali čovjek je Božja slika! Zato je to duboka kriza! U ovom vremenu krize ne možemo se brinuti samo za sebe, zatvarati se u samoću, u obeshrabrenost, u osjećaj nemoći pred problemima. Ne zatvarati se, molim! To je jedna opasnost: zatvaramo se u župu, s prijateljima, u pokret, s istomišljenicima... ali znate što se događa? Kada Crkva postane zatvorena, ona postaje bolesna, obolijeva. Zamislite sobu zatvorenu godinu dana; kada u nju uđeš zapahne te miris vlage, sve je u njoj propalo. Sa zatvorenom Crkvom je ista stvar: to je bolesna Crkva. Crkva mora izaći iz same sebe. Gdje? Prema periferijama života, kojegod da one bile, ali mora izaći. Isus nam govori: »Idite po svem svijetu! Idite! Propovijedajte! Svjedočite evanđelje!« (usp. Mk 16, 15). Ali što se događa kada pojedinac izađe iz samoga sebe? Može se dogoditi isto ono što se može dogoditi bilo kome tko izađe iz kuće na ulicu: može se uvaliti u neprilike. Ali ja vam kažem: tisuću puta mi je draža Crkva izložena nedaćama, no Crkva bolesna od zatvorenosti! Izađite van, izađite! Sjetite se onoga što se kaže u Otkrivenju. Kaže se nešto lijepo: da je Isus na vratima i zove, zove da uđe u naše srce (usp. Otk 3, 20). To je smisao Otkrivenja. Ali postavite si ovo pitanje: koliko je puta Isus unutra i kuca na vrata da izađe, da izađe van, a mi mu ne damo izaći, zbog naših sigurnosti, jer smo toliko puta zatvoreni u prolazne strukture, koje služe samo tome da nas porobe, a ne da nas učine slobodnom djecom Božjom? U tome »izlasku« je važno ići ususret; ta je riječ za mene veoma važna: susret s drugima. Zašto? Zato jer je vjera susret s Isusom, a mi moramo učiniti isto što čini Isus: susresti se s drugima. Mi živimo kulturu sukoba, kulturu fragmentacije, kulturu u kojoj ono što

mi ne služi bacam, kulturu odbacivanja. Ali u vezi s tim pozivam da pomislite – i to je dio krize – na starije, koji su mudrost naroda, na djecu... kultura odbacivanja! Ali mi moramo ići ususret i moramo stvarati s našom vjerom jednu »kulturu susreta«, kulturu prijateljstva, kulturu gdje nalazimo braću, gdje možemo govoriti i s onima koji ne misle kao mi, i s onima koji su druge vjere, koji nemaju istu vjeru. Svi imaju nešto zajedničko s nama: slike su Božje, djeca Božja. Ići ususret drugima, ne obezvrjeđujući svoju pripadnost. I druga važna točka: sa siromašnima. Ako izađemo iz nas samih, nalazimo siromaštvo. Danas – čovjeka zaboli srce kada na to pomisli – kada se pronade skitnicu koji se smrznuo od hladnoće to danas nije vijest. Danas je vijest, možda, neki skandal. Skandal – ah, to je vijest! To da mnoga djeca nemaju što jesti to nije vijest. Mučno je to, mučno je to! Mi ne smijemo to mirno gledati, ne smijemo biti na to ravnodušni! Ali... stvari stoje tako. Ne smijemo postati usiljeni i uštogljeni kršćani, oni previše obrazovani kršćani, koji uz šalicu čaja raspredaju o teološkim pitanjima, mirni i spokojni. Ne! Mi moramo postati hrabri kršćani i ići tražiti one koji su tijelo Kristovo, one koji su tijelo Kristovo! Kada idem ispovijedati – još ne mogu, jer da bih izašao ispovijedati... odavde se ne može izaći, ali to je jedan drugi problem – kada sam išao ispovijedati u prethodnoj biskupiji, dolazili su neki i uvijek sam im postavljao isto pitanje: »Dajete li milostinju?« - »Da, oče!« - »A dobro, dobro«. A zatim bi im postavljao još dva pitanja: »Recite mi, kada dajete milostinju, gledate li u oči onoga ili onu kojima dajete milostinju?« - »A ne znam, nisam se toga sjetio«. Drugo pitanje: »A kada dajete milostinju, dodirnete li ruku onoga kojem dajete milostinju ili mu samo bacite novac?«. To je problem: Kristovo tijelo, dodirnuti tijelo Kristovo, uzeti na sebe tu bol za siromašne. Siromaštvo za nas kršćane nije neka sociološka ili filozofska ili kulturna kategorija: ne, to je teološka kategorija. Rekao bih možda čak prva kategorija, jer se onaj Bog, Sin Božji, ponizio, postao siromašnim da hodi s nama na putu. I to je naše siromaštvo: siromaštvo Kristova tijela, siromaštvo koje nam je donijelo Sina Božjega s njegovim utjelovljenjem. Siromašna Crkva i Crkva za siromašne započinje time da se ide prema Kristovu tijelu. Ako idemo prema Kristovu tijelu, počinjemo nešto shvaćati, shvaćati što je to siromaštvo, Gospodinovo siromaštvo. A to nije lako. Ali ima jedan problem koji ne čini dobro kršćanima: to je duh svijeta, svjetovni duh, duhovna svjetovnost. To nas dovodi do jedne samodostatnosti – da živimo duh svijeta a ne

duh Isusov. Pitanje koje ste postavili: kako moramo živjeti da bi odgovorili na krizu koja dotiče javnu etiku, model razvoja, politiku. Budući da je ta kriza, kriza čovjeka, kriza koja uništava čovjeka, to je kriza koja lišava čovjeka etike. U javnome životu, u politici, ako nema etike, referentne etike, sve je moguće i sve se može učiniti. I mi vidimo, kada čitamo novine, kako pomanjkanje etike u javnome životu nanosi toliko zla čitavom svijetu.

Nešto ću vam ispričati. Učinio sam to već dva puta ovoga tjedna, ali ću učiniti i treći puta u ovom susretu s vama. Ta je priča ispričana u jednom biblijskom midrašu nekog rabina iz 12. stoljeća. On opisuje povijest gradnje Babilonske kule i kaže da je za gradnju Babilonske kule bilo potrebno raditi opeke. Što to znači? Mijesiti glinu, donositi slamu, sve ostalo... a zatim s njom u peć. A kada je opeka bila gotova moralo ju se ponijeti gore, gdje se gradila Babilonska kula. Opeka je bila pravo blago, zbog silnog posla kojeg je trebalo uložiti da bi je se napravilo. Kada bi neka opeka pala bila je to nacionalna tragedija i radnik koji je za to snosio krivnju bi bio kažnjen; opeka je dakle bila tako dragocjena da kada bi pala izbila bi prava drama. Ali ako bi pao radnik, ništa se ne bi dogodilo, to je bilo nešto sasvim drugo. To je ono što se događa danas: ako ulaganja u bankama samo malo padnu – tragedija... što ćemo sad? Ali ako ljudi umiru od gladi, ako nemaju što jesti, ako im je zdravlje narušeno, to nije bitno! To je naša današnja kriza! A svjedočenje jedne siromašne Crkve i Crkve za siromašne kosi se s tim mentalitetom.

Četvrto pitanje: »U usporedbi s tim čini mi se da je moje ispovijedanje, naše svjedočenje bojažljivo i nespretno. Željeli bismo učiniti više, ali što? I kako pomoći toj našoj braći? Kako ublažiti njihova trpljenja budući da ne možemo učiniti ništa, ili tek vrlo malo, da promijenimo njihovo političko i društveno okruženje?«

Da bismo naviještali evanđelje potrebne su dvije kreposti: hrabrost i strpljivost. Oni [kršćani koji trpe] su u Crkva strpljivosti. Oni pate i danas ima više mučenika no u prvim stoljećima Crkve; više mučenika! Naša braća i sestre. Pate! Oni u svojoj vjeri idu sve do mučeništva. Ali mučeništvo nije nikada neki poraz; mučeništvo je najviši stupanj svjedočenja što ga možemo dati. Mi se nalazimo na putu prema mučeništvu, malih mučeništava: odreći se ovoga, učiniti ovo... ali smo na putu. A oni, siromasi, daju život, ali ga daju – kao što smo čuli u vezi stanja u Pakistanu – iz ljubavi prema Isusu, svjedočeći Isusa. Kršćanin mora uvijek imati taj stav krotkosti, po-

niznosti, upravo stav što ga imaju oni, uzdajući se u Isusa, oslanjajući se na Isusa. Treba pojasniti da mnogo puta ti sukobi nemaju vjersku pozadinu; često postoje drugi uzroci, društvene i političke naravi, i nažalost se vjerske pripadnosti koriste kao ulje na vatru. Kršćanin mora znati uvijek odgovoriti na zlo dobrom, premda je to često teško. Mi se trudimo da ta braća i sestre osjete da duboko suosjećamo – duboko suosjećamo! – s njima, da znamo da su oni kršćani koji su »ušli u strpljivost«. Kada Isus ide ususret mucu, ulazi u strpljivost. Oni su ušli u strpljivost: treba im to staviti do znanja, ali ih se također treba spomenuti u molitvi Gospodinu. Pitam vas: molite li za tu braću i sestre? Molite li za njih? Molite li za njih u svojoj svakodnevnoj molitvi? Neću od vas tražiti da dignu ruku oni koji mole: ne. Neću to sada tražiti. Ali dobro

o tome razmislite. Molimo svakoga dana u molitvi Isusa: »Gospodine, svrni svoj pogled na ovoga brata, na ovu sestru koji toliko trpe, koji toliko trpe!«. Oni doživljavaju iskustvo granice, upravo granice između života i smrti. I za nas: to nas iskustvo mora potaknuti da promičemo vjersku slobodu za sve, za sve! Svaki muškarac i svaka žena moraju biti slobodni u ispovijedanju vlastite vjere, koja god da bila. Zašto? Zato jer su taj muškarac i žena djeca Božja.

I tako, vjerujem da sam rekao nešto o vašim pitanjima; ispričavam se što sam bio previše dug. Hvala puno! Hvala vam, i ne zaboravite: nema ništa od zatvorene Crkve, već Crkva koja izlazi van, koja ide na periferije života. Neka nas Gospodin povede tamo dolje. Hvala!

III.
POREČKA I PULSKA BISKUPIJA

BLAŽENI MIROSLAV BULEŠIĆ

DJETINSTVO I SJEMENIŠNO ŠKOLOVANJE

U južnoj Istri, nedaleko od Vodnjana, u pitomom istarskom selu Čabrunići, župa Svetvinčenat na blagdan Gospe Fatimske, 13. svibnja 1920. godine rodio se Miroslav Bulešić, kao treće dijete od četrnaestero, od roditelja Mihe i Lucije r. Butković. Deset dana kasnije, 23. svibnja, u župnoj crkvi sv. Franje Asiškog u Juršićima, Miroslava je krstio vlč. Josip Velikanje, narodni preporoditelj kojega je u ove krajeve prije više desetaka godina bio poslao biskup Juraj Dobrila. Osnovnu školu na talijanskom jeziku, jer je hrvatska bila dokinuta, polazio je u Juršićima od 1926. do 1930., gdje mu vjeroučiteljem bijaše revni i vrijedni svećenik Ivan Pavić, najveći postratni kateheta. On ga je najprije pripremio za svetu pričest a potom krizmu koju je primio 6. listopada 1928. godine.

Obitelj Bulešić živjela je životom jednostavnog istarskog seljaka obrađujući zemlju i uzgajajući stoku. Obitelj se nije dala odnaroditi, bez obzira što su s odlukom talijanske vlasti preko noći ostali bez stoljetnog prezimena i naziva sela. S druge strane, katolički odgoj u obitelji i župnoj zajednici postavio je dobre temelje za daljnju intelektualnu i duhovnu formaciju mladog Bulešića. Prve je molitve i istine katoličke vjere mali Miroslav naučio iz molitvenika "Oče budi volja tvoja", molitvenika koji je za duhovne potrebe hrvatskih vjernika u Istri u 19. stoljeću sastavio biskup Juraj Dobrila i taj molitvenik je uvijek nosio sa sobom.

U malom sjemeništu u Kopru

Odrastajući u zdravoj duhovnoj sredini, u desetoj godini života Bulešić se opredjeljuje za svećeničko zvanje. Zasiurno da je tu veliku ulogu u odabiru zvanja imao njegov vjeroučitelj Ivan Pavić, koji ga šalje najprije godinu dana u pripravnicu "Alojzjevišće" u Gorici, potom Miroslav ulazi u sjemenište u Kopru za školsku godinu 1931/32. U koparskom sjemeništu boravi do 1939. godine, kada je, završivši pet razreda gimnazije i tri razreda liceja, položio ispit zrelosti, veliku maturu. Nakon položene mature u koparskom sjemeništu, a na preporuku svećenika Ivana Pavića,

koji je u svom dopisu porečkom i pulskom biskupu napisao za Bulešića: "*Radi se o odličnom mladiću, inteligentnom, otvorenom, pobožnom i dobrom*", njegov ga biskup upućuje na jesen 1939. na studij u Rim.

U sjemeništu u Kopru poglavari su Bulešića često isticali za primjer drugim pitomcima. Kao šesnaestogodišnjak u sjemeništu u Kopru, prigodom oblačenja talara, na spomendan sv. Lucije, djevice i mučenice, 13. prosinca 1936. napisao je na spomen sličici za tu prigodu: „*Bog moj si Ti: u rukama Tvojim je sudbina moja*“ (Ps 30, 15). Već se ovdje vidi jasan stupanj duhovne zrelosti i spremnosti na ono što ga u budućnosti čeka. Potpuna predanost u volju Božju, koja će poslije toliko puta doći do izražaja u njegovu životu.

U sjemeništu se nije dao odnaroditi i ljetni odmor je najviše provodio s drugim hrvatskim i slovenskim sjemeništarima. Zajedno s drugim sjemeništarima se zalaže za ravnopravnost hrvatskog i slovenskog jezika s talijanskim. Ipak, će cjelokupnu intelektualnu formaciju od Juršića do Rima proći na talijanskom jeziku, a hrvatski jezik usavršava osobnim zalaganjem.

Bogoslov u Gorici i Rimu

Na preporuku vlč. Pavića porečki i pulski biskup Trifone Pederzoli šalje Miroslava Bulešića u veliko sjemenište, bogosloviju, u Rim. Međutim ne ide sve po planu. Rimski zavod Lombardo, gdje je Bulešić trebao boraviti, u jesen 1939. već je bio popunjen i Bulešić započinje teološku godinu u Gorici. Ubrzo saznaje da francuski zavod u Rimu prima bogoslove koji nisu francuzi. To javlja svećeniku Paviću, on biskupu Pedezolliju koji će dobiti pozitivan odgovor iz Rima, te u studenome 1939. Bulešić dolazi u Vječni Grad i započinje studij na Papinskom sveučilištu Gregorijana, gdje ostaje do ljeta 1943.

Prvu godinu studija boravio je u Francuskom zavodu (Via S. Chiara, 42), a naredne tri godine u sjemeništu Lombardo. Često je dolazio u Hrvatski papinski zavod sv. Jeronima gdje je mogao osjetiti

djeljić Hrvatske i svog istarskog zavičaja. Cjelokupni teret nije mogla snositi samo obitelj, ali Bog uvijek pomaže svoje sluge i šalje im svoje ljude. Pomoć mladom studentu dolazi od zagrebačkog nadbiskupa A. Stepinca. Istra se u tome povijesnom času nalazi pod talijanskom okupacijom, međutim Bulešić, sin hrvatskih roditelja, ne dobiva pomoć od talijanske strane, već od svoga hrvatskoga roda. Širina i ljubav zagrebačkog nadbiskupa prema hrvatskoj Istri očituje se u ovoj velikoj gesti prema bogoslovu Bulešiću. Sad ih je vezala gesta ljubavi i bratska pomoć bližnjem u poteškoći, a ubrzo će ih vezati palma mučeništva. Bulešić se, u veljači i travnju iste 1940. godine, pismeno zahvalio nadbiskupu Stepincu na iskazanoj pomoći.

Na grobu apostola

U Rimu, središtu kršćanstva i gradu tolikih prvokršćanskih mučenika, Bulešić je sazio duhovno i intelektualno. Rim otvara nove intelektualne vidike s jedne strane a s druge strane Bulešić izbliza osjeća djelovanje Katoličke Crkve, te posebnu duhovno ozračje koje se širi oko Petrova groba. Osjeća, kao i svaki drugi svećenik koji studira u Rimu, da se nalazi na izvorima kršćanstva, da dodirujući grob svetog Petra dodiruje samog Isusa Krista. Ova duhovna komponenta je nešto najsnažnije što se stječe za vrijeme studija u Rimu.

Na blagdan Bezgrješnog Začeca Blažene Djevice Marije 1942. godine, u bazilici svetoga Petra osobno je sudjelovao kod Papine posvete svijeta Bezgrješnom Srcu Marijinu. U svojoj posveti Majci Božjoj te večeri je zapisao: „*Neka zavlada Tvoje Presveto Srce u srcima svih ljudi: u meni, u mojoj obitelji, u našem Zavodu, u našoj Istri, u cijelom svijetu. Neka se bude po svemu svijetu Tebi pjevala slava. Molit ću po nakani sv. Oca Pape i cijele Crkve. – Tvoj sam sad i uvijek! Amen*“.

U kolovozu 1942. za vrijeme boravka u svojoj Istri obavio je sedmodnevne duhovne vježbe u benediktinskom samostanu u Dajlu, te će 6. rujna u Poreču primiti red subđakonata. Za đakona je obavio trodnevne duhovne vježbe u srednjovjekovnom samostanu sv. Franje u Puli od 9. do 12. listopada 1942. te je na blagdan Krista Kralja, 25. listopada iste godine primio sveti red đakonata u župnoj crkvi u Svetvinčentu. U svome dnevniku ovako opisuje taj milosni trenutak: „*Ganutim sam se srcem približio oltaru Božjem i ondje postavio svega sebe: svoje srce, svoju dušu. Nisam htio pustiti ništa za se, već sam htio sve Tebi darovati,*

moj Bože.“ I danas nakon 71. godine od tog svetog čina njegovo sveto tijelo, relikvije, bit će postavljene u novi oltar, na mjestu gdje je bio kao đakon prostr u činu ređenja i potpunog predanja Bogu. Mjesto osobnog posvećenja postaje mjesto njegova uzdignuća na čast oltara te mjesto posvećenja svih onih koji budu hodočastili i molili u ovu crkvu.

Svećenik Božji

Sedmodnevne duhovne vježbe od 28. ožujka do 4. travnja 1943. imat će na grobu apostola naroda, Sv. Pavla u istoimenoj bazilici u Rimu. Dolazi u svoju rodnu župu i 11. travnja 1943. po rukama biskupa Raffaeala Radossija prima svećeničko ređenje. Bulešić u svome dnevniku piše kako ga je biskup ohrabrio da se ne boji životnih poteškoća i da ih može sve nadjačati slavljenjem Svete mise i molitvom brevijara (časoslova).

Mladu misu u svojoj rodnoj župi proslavit će na Vazemni ponedjeljak, 26. travnja. Bilo je to veliko slavlje u rodnom mjestu Čabrunići i župi Svetvinčenat. Za mladomisničko geslo uzima zaziv iz molitve „Oče naša“: „*Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja Tvoja!*“ Ponovno se vraća u Rim da privede kraju ispite te u ljeto 1943. vraća se u svoju Istru.

Bulešić se na crnoj listi komunističkog režima našao od samih početaka. Ivan Motika opisao je Bulešićevu mladu misu kao otvoreni napad na partizanski pokret, te poručio svećenicima koji su sudjelovali na mladoj misu, među kojima je bio i Ratimir Beletić, „da je to izdaja protiv našeg naroda, te da će izdajice i neprijatelji naroda prije ili kasnije biti nemilosrdno kažnjeni od naroda, koji će im sam suditi.“ (*Usp. Ivan GRAH, Tekst o Antunu Cukariću*). Tako je Ivan Motika uvrstio među narodne neprijatelje Antuna Cukarića, Ratimira Baletića i Miroslava Bulešića, ali i narodnjaka Antuna Milovana, koji je na mladoj misi održao govor mladomisniku. Svi su osim Cukarića bili mučenički ubijeni ili stradali. Na mladoj misi Bulešića vjernici su zahvaljivali Bogu što im je podario svećenika, a neprijatelji su kovali plan kako ubiti Kristovog svećenika.

Revni pastir duša

Zbog ratnih gibanja, te kapitulacije Italije 8. rujna 1943., Bulešić se ne vraća u Rim na daljnje studije kako je bilo predviđeno. Zbog sve većeg pomanjka hrvatskog svećenstva, biskup Radossi ga imenuje župnikom Baderne nadomak Poreča. U Baderni ostaje tijekom dvije ratne godine, do listopada 1945.

Pastoralno iz Baderne upravlja župama Sv. Ivan od Štrene i Muntrilj.

Vjernici su u Baderni s oduševljenjem dočekali svoga župnika i bili sretni što ponovno imaju pastira. Dok su vjernici izražavali radost, s druge strane komunisti su pokušavali na sve načine onemogućiti pastoralni rad novog župnika. Bulešić bilježi, 22. ožujka 1944., u Dnevniku kako je župa duhovno zapuštena i vapi Gospodinu riječima: „Bože moj, što se tu događa. Kako je velika Tvoja pravica [pravednost], a neizmjereno Tvoje milosrđe. Vidiš moju zapuštenu župu. Neka ne dođe na nju Tvoja prestroga, a i za nju zaslužena, kazna. Smiluj se na jadnu dječicu, na majke. Pogledaj i dobru volju tolikih. Rasvijetli razum mojih župljana i učvrsti volju da napreduju putem pravednosti, poštenja i slobode.

A mene, moj Bože, ako je Tvoja volja prištedi, da budem u Tvojim rukama oruđe da se širi Tvoja ljubav i nauka. Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja.... Ako bi to morao biti moj zadnji spis: svima pitam oprost i svima opraštam. Želim umrijeti samo za slavu Božju i spasenje duše svoje i mojih vjernika.“ (Dnevnik II, ss. 109-111.)

Bulešić je svjestan situacije da svaki trenutak može biti ubijen, ali se ne povlači na sigurno mjesto, već kao pravi pastir ostaje uz narod spreman podnijeti mučeništvo. Što je bila snažnija komunistička propaganda protiv Bulešića to je ljubav vjernika prema svome dobrom župniku bila veća.

„Moja osveta je oprost“

Župnik Bulešić nastojao je na svaki način ublaživati boli i muke svojih župljana. Često je odlazio u Poreč u biskupsku kuriju, s popisima župljana koji su bili odvedeni, pa se uz biskupovu pomoć zanimao za njih. Tako je mnogima omogućio da se vrate kući ili da ostanu na radu u Poreču. Partizani su ga optuživali da surađuje s Nijemcima i da odvraća mlade, naročito djevojke, da se priključe njihovim postrojbama; za to su mu prijekali, pa i smrću.

Kako se rat približavao kraju, prijatnije „boljševika“ Bulešiću postajale su sve učestalije. Na drugu godišnjicu svećeničkog ređenja, 11. travnja

1945. g. on bilježi u dnevniku: „Danas, kada radim za spas duša, možda koji put fali mi prave ljubavi. Bogu na slavu neka bude moj život i na spasenje mojih župljana. Hoću da proslijedim u svagdanjoj žrtvi za moje stado. Bože, obrati srca i pameti župljana mojih, da oni Tebe spoznaju, slušaju i ljube. Koliko događaja, povoljnih i nepovoljnih, u tim dvjema godinama svećeništva! Od prije Božića protivnici su se digli protiv mene, smatrajući moje djelovanje u apostolatu kao neku politiku. A ja sam činio samo svoju dužnost: učio sam djecu kršćanski nauk, sve sam pozivao na kršćanski život, na svetu misu, na svete sakramente. S djecom sam napredovao puno u nauci katekizma; učinio sam, da djecu malo oživim, i predstavu za ‘pust’. Sve to nije bilo po volji protivnika. Ništa za to. Ja sam učinio koliko sam mogao iz ljubavi za ovaj jadni mi narod. Moj Bože, opet Ti prikazujem svoj život! Neka bude Tvoja volja.“

Dva tjedna poslije, svjestan da svaki dan može biti ubijen, piše duhovni testament. Svojim se vjernicima zahvaljuje na svojoj ljubavi i svemu što su zajedno proživjeli, dok onima koji su se udaljili od Crkve poručuje: „U savjesti mogu vam kazati da sam svima učinio dobro a nikomu zlo. A ti, narode moj, nisi bio zahvalan. Ja te pitam. Što sam ti učinio ili u čemu sam te razalostio? Odgovori mi! Tvoj odgovor već čujem. Nećeš da živiš kršćanski. Nećeš da služiš Bogu i da štuješ njegove zapovjedi. Ti hoćeš služiti đavlu. Misli, moj narode, obrati se! Bogu služi. - Moje misli lete do svih vaših sela i vas vidim kako ste zaposleni u svoje stvari, vidim vas kako se dižete protiv Boga vašim mrskim kletvama, vašim nepoštvanjima blagdana, vašim nepoštenjem u ženidbi. Puče moj, Bog želi da se njemu obratiš. Moja zadnja preporuka jest ova: Budite pravi kršćani. Bogu služite i bit će vam dobro, na tom svijetu i na drugom.“

Najveću poruku šalje neprijateljima Crkve, a time i svojim progoniteljima: „A moja osveta je oprost!“ Bulešić prašta svojim progoniteljima i ne osuđuje ih, već mu je duša žalosna zbog onoga što čine.

Uza sva suprotstavljanja komunističkih vlasti, on nastavlja postojano raditi na odgoju svojih župljana. U jeseni 1945. počinje pripremati misije u Baderni, u nadi da će to bio veliki poticaj, napose za mlade, na kršćanski život, no uskoro biva premješten u župu Kanfanar.

„Dok je ovaj živ, narod neće ići za nama, niti dolaziti na naše sastanke“

Bulešić u listopada 1945. dolazi za župnika u Kanfanar, u sklopu koje su dvije velike kapelanije Sošići i Barat. Odmah se dao na duhovnu obnovu župe, uvodi u župi pobožnosti prema Srcu Isusovu i prema Srcu Marijinu, te promičući zajedno moljenje svete krunice. Najveći dio župljana ubrzo je prihvatio svoga novog župnika i približio se Crkvi. Svakom čovjeku je rado pomogao, čak siromasima znao dati i svoju vlastitu odjeću. Sve su ovo vjernici cijenili, ali lokalni komunistički vlastodršci nisu se mogli pomiriti s činjenicom da narod više prihvaća župnika nego njihovu ideologiju. Promatrajući kako narod nedjeljom i blagdanima ide na misu i rado susreće svoga župnika, članovi komunističke partije u Kanfanaru su međusobno zaključili: „Dok je ovaj živ, narod neće ići za nama, niti dolaziti na naše sastanke.“

Nasuprot ondašnjeg pogubnog veličanja uloge Komunističke partije i programatskog obožavanja „vođe revolucije“, Bulešić na Veliki petak 1946. hrabro svjedoči s propovjedaonice župne crkve: *“Propeti Krist je naš Bog i naš Kralj. Crkva je naša Majka, vjera je spas naših duša i najveća dragocjenost i svetinja.”* Premda je bio zahtjevan, osobito u pitanjima vjere i čudoređa, Bulešić je među vjernicima bio omiljen i rado slušan. To se, dakako, nije sviđalo ondašnjim, komunističkim vlastima u Kanfanaru te započinju s klasičnim prijetnjama i vršenjem pritiska na obitelj da mu preporuči da ode iz Kanfanara u Italiju. Bulešić je na sve to odgovorio: „Ovdje je veće potreba za svećenicima, ovdje treba ostati.“ Kad su mu prenijeli riječi lokalnih komunista da će ga ubiti, on je rekao: „Ako me ubiju, ubit će me za vjeru i Bogu.“

Miroslav Bulešić nije ostao dugo u Kanfanaru, jer je već za školsku godinu 1946/47. postavljen za podravnatelja i profesora u Biskupskom sjemeništu u Pazinu. Opraštajući se od kanfanarske župe, gotovo kao zavjet poručuje župljanima: *“...Euharistiju primajmo i vi i ja, Blaženu Gospu molimo i vi i ja!”* Prihvaća novu službu podravnatelja i profesora u Pazinskom sjemeništu, ali da župa Kanfanar ne bi ostala bez svećenika kroz pet mjeseci on je svakoga tjedna polazio vlakom iz Kanfanara u Pazin i subotom se vraćao na župu, da bude, barem nedjeljom sa svojim župljanima. No njegova glavna služba je bila ona doravnatelja i profesora (filozofije i vjeronauka) u

Pazinu. Istom 12. veljače 1947. bio je oslobođen dužnosti upravitelja župe Kanfanar te se mogao konačno preseliti u sjemenište u Pazin. Međutim, uvijek je rado iz sjemeništa išao u ispomoć po župama.

Podravnatelj u pazinskom sjemeništu

Mnogi za njega svjedoče da je bio ne samo disciplinski odgojitelj, već iznad svega uzor pobožnog i revnog odgojitelja. Ova duhovna komponenta se najbolje vidi u jednoj nezgodnoj situaciji koju je „socijalistička mladež“ u ožujku 1947. priredila u zgradi Sjemeništa gdje su bili smješteni na molbu lokalnih vlasti. Nakon što su jedne noći u Sjemeništu oskvrnuli raspelo i poskidala druge slike, Bulešić je nakon toga organizirao pobožnost radi zadovoljštine za ovu sablazan, organizirao je i molitve u kapeli, a odavde je potom veliki križ u procesiji i uz crkvene pjesme vraćen na njegovo mjesto u predvorju zgrade.

Tijekom godine, napose u ljeto 1947. pastoralno pomaže u nekoliko župa u Istri i Rijeci. Susreti s ljudima su ga

Tajnik zbora svećenika sv. Pavla za Istru

Hrvatsko svećenstvo u Istri se jasno izjasnilo da želi da hrvatska Istra bude pripojena matici Hrvatskoj. Snažni zagovornik je bio i sam Bulešić. Hrvatsko svećenstvo u Istri kako bi se što bolje organiziralo osniva „Zbor svećenika sv. Pavla za Istru“ za dvije istarske biskupije: tršćansko – koparsku te porečku i pulsku. Biskup Radossi se u početku suprotstavio da njegovi svećenici sudjeluju u tom „Zboru“, ali na Bulešićevo posredovanje ipak je na kraju dopustio. Razlozi prvotne zabrane su bili različiti pogledi glede nacionalnog pitanja u Istri. Predsjednik društva je bio Tomo Banko, a tajnik Miroslav Bulešić. Društvo je bilo zabranjeno, 24. kolovoza 1947., par dana nakon Bulešićeva ubojstva.

Ovo društvo davala je snažan ton cjelovite crkvenosti u Istri. Međutim, komunistički režim, unatoč pismenim obećanjima iz 1945., o slobodi crkvenog djelovanja, od veljače 1947. sve više guši život Crkve, zastrašuje svećenike i postavlja nove uvjete suradnje. U samom vodstvo „Zbora svećenika“ bilo je pojedinaca koju su popušta nasilničkim zahtjevima komunista, napose kad su pojedinci bili spremni prihvatiti „petogodišnji plan“, koji je išao na štetu Crkve. Vlč. Bulešić na „Zboru svećenika“ 26. lipnja 1947. s većinom mlađih svećenika suprotstavio se

prijedlogu rezolucije da se podrži „petogodišnji plan“. Jedna skupina svećenika je poslala dopis vlastima u kojem obećava bližu suradnju svećenstva. Bulešić, kao tajnik „Zbora svećenika“ uskraćuje svoj potpis. Zasigurno ovaj potez će izazvati bijes kod lokalnih vlasti i time do kraja zabilježiti Bulešićevu sudbinu.

Susret s kardinalom Stepincem

U rujnu 1946., nekoliko dana prije nego će Stepinac biti uhićen, grupa istarskih svećenika, među kojima je bio i Bulešić te dvadesetak bogoslova posjetilo je Zagreb i nadbiskupa Stepinca, koji ih je rado primio. Na kraju zajedničkog susreta Bulešić je s dvojicom svećenika zamolio nadbiskupa Stepinca da ih primi u posebnu audijenciju. Prigodom tog susreta Bulešić se ponovno zahvalio Nadbiskupu na svemu što je učinio za njega dok je bio na studiju u Rimu te predstavio situaciju Crkve u Istri u tom trenutku te čvrstu opredijeljenost za pripajanje Istre matici Hrvatskoj i vjernosti Petrovu nasljedniku – Papi. Stepinac je dobro poznao patnje hrvatske Istre te podržao istarski kler u njihovim nastojanjima. Samo nekoliko dana poslije Stepinac biva uhvaćen i osuđen, a deset mjeseci poslije, dok Stepinac u lepoglavskoj tamnici moli za svoju narod, Bulešić na laniškom brijegu biva mučenički ubijen od iste ideologije.

Komunistički napadi na Crkvu sve žešći

Istarski dio tršćansko-koparske biskupije bio je nekoliko ratnih godina bez krizme. Kako su komunističke vlasti sve okrutnije bile prema biskupu Santinu, šalje svoga delegata, kojega je Sveta Stolica prethodno ovlastila da može krizmavati. On je to trebao obaviti kroz četiri tjedna u čak 34 župe srednje i sjeverne Istre, koje su pripadale Tršćansko-koparskoj biskupiji. Na plenarnom zasjedanju „Zbora svećenika sv. Pavla“ 24. srpnja 1947. bio je napravljen raspored prema kojemu se ima dijeliti krizma u pojedinim župama.

Mons. Jakob Ukmar, kao delegat Svete Stolice, došao je 16. kolovoza 1947. u Pazinsko sjemenište te je odavde polazio u okolne župe krizmavati. Prva dva dana pratio ga je dekan mons. Gregorović, zatim ravnatelj sjemeništa vlč. Leopold Jurca; a od 19. kolovoza, umjesto vlč. Jurca, doravnatelj Miroslav Bulešić.

Prvi sprječavanje krizme dogodili se u Tinjanu, župi biskupa Jurja Dobrile. Ovaj događaj od 19. kolovoza u Tinjanu bio je prvi

i uspjeti pokušaj da se zapriječi krizmanje insceniranjem nekih „demonstracija“.

U međuvremenu su komunisti pripremali napad tamo gdje su se osjećali najjačima: na području Buzeta, u sjevernoj Istri. Ondje su odlučili fizički spriječiti podjeljivanje Krizme. U tome su se poslužili omladinskom organizacijom, a glavna i odgovorna u pripremanju „plana“ bila je aktivistkinja Dina Zlatić, koja će se i kasnije okaljati mnogim nedjelima. I doista, krizma je u Buzetu 23. kolovoza bila nasilno onemogućena. Bulešić je svojim tijelom branio da se neobeščasti Svetohranište i u njemu Presveti oltarski sakrament. *“Ovamo možete proći samo preko mene mrtvoga”*, rekao im je, blijed u licu, ali posve smiren, stojeći na gornjoj stepenici oltara, okrenut prema onima koji su drsko zaposjeli prezbiterij.

Popodne je održana krizma u Črnici, gdje je propovijedao Miroslav Bulešić, ne znajući da mu je to posljednja propovijed.

Krvava krizma u Lanišću

Uoči odlaska u Lanišće, dok su s Čičarije stizale prijetnje organiziranih komunista, na pitanje boji li se tamo otići, Miroslav Bulešić je odgovorio: *“Samo jedanput će se umrijeti.”* U Lanišće su stigli u večernjim satima 23. kolovoza. Cijela noć u selu je bila napeta i puna neizvjesnosti za sutrašnji dan. *Kako bi se izbjegli bužetski neredi odlučeno je da se sveta krizma slavi sat ranije, te su tokom noći uspjelo obavijestiti većinu roditelja.*

Župnik Stjepan Cek u dogovoru s Lanišćanima organizira je i čuvanje crkve u slučaju da komunisti pokušaju nasilno unići i omesti krizmu. Krizma se obavili uz veliku galamu, naguravanje i viku ispred crkve. Međutim, nisu uspjeli u prvom pokušaju u svome naumu.

Nakon završetka krizme u crkvi i mise, svetu misu je služio i vlč. Miroslav Bulešić u čast Presvetog Srca Isusova za obraćenje grešnika. I kad su svećenici mons. Ukmar, vlč. Cek i vlč. Bulešić došli su u župnu kuću, mons. Ukmar je još krizmao sedmero djece koji nisu mogli stići na vrijeme zbog cjelokupne situacije u selo i oko sela. U međuvremenu je Lanišće došla i milicija te razgovarala sa župnikom i mještanima o događajima. Kad je komandir milicije izašao iz kuće i nekoliko civila, koji su čuvali kuću, tad je organizirana grupa komunista s Čičarije unišla u kuću. Na udaru se prvi našao Miroslav Bulešić koga su udarali

u glavu, lice, po cijelom tijelu. Ljudi su ispred kuće čuli kako Bulešić izgovara riječi: „Isuse, primi dušu moju!“ Dok je Bulešić izgovarao ove riječi Slavko Sanković iz Brgudca (blizu Lanišća) zario je nož u grlo, čak dva puta. Krv je šiknula iz rana i poprskala zid u sobi. Sve se ovo dogodilo oko jedanaest sati. Dok je Sanković prao ruke na „koritu“ u blizini župne kuće ponavljao je riječi: „Isuse primi dušu moju!... Ma sam mu je ja primija!“

U tom komunističkom pothvatu mons. Ukmar je bio teško ranjen, a krvnici su mislili da je i on ubijen. Na svu sreću je preživio. Župnik Cek se uspio sakriti pred ubojicama i ostao je ne ozlijeđen. Poslije ga je komunistički sud osudio na 6 godina robije.

Milicajci su sve to promatrali i kad su zločinci završili svoj pohod oni su župnu kuću zatvorili i zajedno s agentima OZNE započeli uhićivati Lanišćane po kućama i odvoditi u zatvor. Ti isti agenti su pokušali od liječnika koji su radili autopsiju Bulešićeva tijela iznuditi potvrdu da je umro od zatajenja srca, kako bi prekrili svoj zločin. Liječnici su odbili prihvatiti već pripremljeni falsifikat.

Nakon toga, zapovjednik milicije Tomaša zadužio je trojicu da operu i uredе ubijenog svećenika te da počiste tragove krvi na podu. Promijenili su mu okrvavljenu košulju, postavili povez oko grla i smjestili su ga na stol u predsoblju župskog ureda. Sve s ciljem kako bi se ublažio zločin te kako bi se činjenice mogle iskrivite.

Treći dan nakon mučeničke smrti, 26. kolovoza 1947., Bulešić je bio pokopan na Laniško groblje budući da komunisti nisu dozvolili da bude pokopan u Svetvinčentu. Svi su stanovnici Lanišća sudjelovali u sprovodu. Vjerni je narod znao da odaje počast pravedniku koji je ubijen iz mržnje prema vjeri pa je za vrijeme pogreba pjevao „Hoćemo Boga“, „Krist pobjeđuje“ i druge slične pjesme kojima je izražavao uvjerenje da časti pravoga svjedoka vjere.

Na dan sprovoda Lanišće je živjelo pod barikadama, nikome se osim najuže obitelji nije dozvoljavalo da dođe na sprovod. Napadi na Bulešića se nastavljaju i nakon njegove smrti s ciljem da se opravda njihov zločin. Medijski se pokušalo istinu iskriviti, a na montiranom sudskom postupku u Pazinu ubojicu i njegova dva pomagača su oslobodili optužbe za ubojstvo i dosudili im kaznu za remećenje javnog reda i mira.

Zabrana govora o Bulešiću

Od dana mučeničke smrti njegova majka Lucija, barem jednom mjesečno, dolazila je

na grob svoga sina i molila. Ona je bila prva hodočasnica zajedno s drugom rodbinom. Godinama je opetovano tražila da se zemni ostaci Bulešića prenesu u Svetvinčenat, što će se dogoditi tek 13. svibnja 1958., na Bulešićev rođendan. Vlasti nisu dozvolile da se ikome o ovome govori, te se na grobu u Svetvinčentu nije smio postaviti ni natpis da tamo počiva njegovo tijelo. Ipak, tek s prvim naznakama hrvatskog proljeća mladi svećenik vlč. Atilije Krajcar, koji je bio veliki zaljubljenik u Bulešićev herojski mučenički lik, a koji je i sam nevin izdržao tešku i dugu zatvorsku kaznu u Nišu i Staroj Gradiški, bio je dao izraditi 1969. velike medaljone s likom Mira Bulešića, pa se to ipak moglo „potiho“ nabaviti. Poslije je medaljon postavljen na Bulešićev grob s likom i natpisom: „Svećenik Miroslav Bulešić, mučenik.“

Kad se po prvi put održala javna komemoracija za Bulešića i postavila nadgrobna ploča, 24. kolovoza 1987., nosioci komunističke vlasti su negodovali. Još su uvijek htjeli da se ime Miroslava Bulešića ne spominje. Nakon pada komunističkog režima i stvaranjem Hrvatske države sve se više počelo o Bulešiću govoriti i pisati. Danas je Bulešićev grob mjesto hodočašća i molitve, te poruka svima onima koji se ne mogu pomiriti s propašću komunističkog režima da dobro ispitaju svoje savjesti i mole oprost od mnogih istarskih obitelji kojima su nanijeli nepravdu. Crkva i vjernici, danas zajedno s Bulešićem izgovaraju: „Moja osveta je oprost!“

Zaključak

Dugo vremena režim je tražio mogućnost kako da se obračuna s mladim poletnim svećenikom koji je svojim svetačkim životom i evanđeoskom gorljivošću zahvaćao vjernička srca. Vlč. Miroslav Bulešić nije postao slučajna žrtva, niti je slučajno prihvati mučeništvo, jer nije imao drugog izbora. Njegov izbor je bio nasljedovanje Isusa Krista do Kalvarije, Golgote. Kad čitamo duhovne zapise uočavamo duhovnu spremnost da mučeništvo. Za Bulešića mučeništvo je predstavljalo pobjedu nad zlom. Krist je zlo pobijedio na križu, u trenutku kad se činilo da je najnemoćniji tad je pobijedio najmoćnijeg neprijatelja – zlo – sotonu. Svoje mučeništvo svaki svetac vidi ne kao pobjedu zloga, ili odraz Božje nemoći, nego kao najsnažniji odgovor na zlo. Mučenička krv kršćana najsnažnije je progovorila u trenutcima

kad je zlo rušilo sve pred sobom. Đavolski pohod su zastavili mučenici, koji su svojom krvlju, svojim životom koji im je Bog dao, spremno stali pred đavolsko djelo i Božjom snagom uništili zlo. Bulešić u svojim duhovnim zapisima moli Božju snagu da bude spreman na mučeništvo, kako ne bi osuđivao svoje neprijatelje, nego im prašta. Bulešić ne razmišlja kako da izbjegne progon, niti da sačuva vlastiti život. Već nastoji se duhovno dovoljno pripremiti kad dođe taj čas da spremno

prihvati mučeničku smrt i da u tom času oprostí svojim neprijateljima.

Ubiti jednog svećenika, vjernika, za komunistički režim je bilo najveće postignuće humanosti jer su vjerovali da će tako smanjiti broj onih koji su spremni umrijeti za Boga i Crkvu. Međutim, nisu računali da je svaka mučenička smrt sjeme novih kršćana.

Mr.sc. Ilija Jakovljević

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIKOM

U ovom prikazu donosimo najznačajnije korake na putu od mučeničke smrti mladog svećenika Miroslava Bulešića prigodom krizme u Lanišću 1947. do njegova proglašenja blaženikom.

Moramo odmah na početku reći da su kršćanski vjernici i brojni svećenici neposredno nakon ubojstva vlč. Miroslava prepoznali u ovom uzornom, hrabrom i duboko pobožnom svećeniku pravog svjedoka Isusa Krista i kršćanske vjere: već na pogrebu u Lanišću vjernici su to jasno pokazali svojim osobnim sudjelovanjem u sprovodu i pjevanjem crkvenih pjesama, a brojni su svećenici odmah tražili relikvije Mučenika i zazivali ga kao nebeskoga zaštitnika; slično i mnogi bogoslovi i sjemeništarci koji su vlč. Miru bliže poznavali.

Uspomena na ubijenog svećenika Bulešića čuvala se u užim crkvenim krugovima. Mnogo godina nakon „krvave krizme u Lanišću 1947.“, od nadbiskupa riječko-senjskoga mons. Josipa Pavlišića, koji je g. 1947. u pazinskom sjemeništu bio ekonom i duhovnik, saznali smo za zgodu kada je ujesen 1947. apostolski pronuncij iz Beograda nadbiskup Joseph Hurley došao u pohod sjemeništu u Pazinu. Ovdje se već bio nastanio i budući apostolski administrator i biskup dr. Dragutin Nežić. Kako pripovijeda nadbiskup Pavlišić, kod stola u sjemeništu razgovaralo se o ubijenom vlč. Bulešiću pa se ravnatelj škole preč. Milanović požalio kako „smo njegovom smrću mnogo izgubili“; a mons. Hurley je na to izjavio: „Moje je uvjerenje da ste smrću tog svećenika više dobili nego ste izgubili jer dobili ste sveca – mučenika“. I domaća je Crkva neizbrisivo čuvala spomen na svojeg Mučenika.

Službeni proces

Devet godina nakon ubojstva vlč. Bulešića biskup Dragutin Nežić, koji je bio apostolski administrator Porečke i Pulske biskupije i hrvatskog dijela tadašnje Tršćansko-koparske biskupije, uspostavio je 22. travnja 1956. službeni dijecezanski informativni proces za kanonizaciju putem mučeništva sluge Božjeg Miroslava Bulešića, ubijenog „iz mržnje prema vjeri u Lanišću u Istri 24. kolovoza 1947.“ Biskup mons. Nežić odlučio je kao sudac osobno predsjedati tom procesu; promicateljem pravde imenovao je mons. Leopolda Jurcu, a bilježnikom dr. Ivana Pavića. Postulatorom bio je ranije imenovan mons. Mario Pavat, koji je boravio u Rimu, a on je vicepostulatorom imenovao vlč. Antuna Bogetića, koji je bio u Istri. Održane su samo dvije sjednice procesa, obje 24. travnja 1956., i to u strogoj tajnosti iz opreza pred komunističkim vlastima. Zaključeno je ipak da se proces nastavi u Italiji gdje će rimska kongregacija pozvati dva posebno važna svjedoka, i to u Trstu djelitelja krizme (1947.) mons. Jakoba Ukmara, a u Spoletu nadbiskupa mons. Raffaelea Radossija, koji je do 1947. bio biskup Poreča i Pule. Svjedočanstvo mons. Ukmara poslano je u prosincu 1957. Kongregaciji u Rim, a mons. Radossi je svoj kratak iskaz poslao pismom od 16. srpnja 1958. mons. Pavatu.

Zbog teškog pritiska komunističkog režima, u našoj domovini nije bilo moguće nastaviti s procesom. Biskup mons. Nežić pobrinuo se da se glavni dokumenti započetog procesa pažljivo sačuvaju (u posebnoj metalnoj cijevi!) i predao ih kasnije svom nasljedniku mons. Antunu Bogetiću, uz dopis od 4. prosinca 1984.

Nakon pada komunizma i uspostave demokratske Republike Hrvatske, biskup mons. A. Bogetić pismom od 24. lipnja 1992. zatražio je od Kongregacije u Rimu suglasnost da može nastaviti s procesom, a Kongregacija mu je dopisom od 10. kolovoza iste godine podijelila svoj „nihil obstat“ da nastavi s radom na kauzi za kanonizaciju, u skladu s novim zakonodavstvom iz 1983. godine.

Imenovanje postulatora

Sjećam se da mi je biskup mons. A. Bogetić nakon toga, dok sam bio u službi u Tajništvu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu, govorio kako bi želio da preuzmem službu postulatora u kauzi za kanonizaciju sluge Božjega vlč. Bulešića, kada se po završetku službe u Zagrebu vratim u svoju dijecezu. To se kasnije i dogodilo, no tek g. 1998. Nakon neophodnog oporavka poslije moje teške operacije, novi biskup mons. Ivan Milovan imenovao me, dekretom od 24. kolovoza 1998., postulatorom u kauzi za kanonizaciju Miroslava Bulešića (upravo na obljetnicu mučeničke smrti sluge Božjega), tražeći da se posvetim „prikupljanju svih podataka o životu, djelovanju i mučeničkoj smrti Sluge Božjega, relevantnim za taj proces...“ Za mene je rad kao postulatora bio novost, trebao sam ispočetka mnogo učiti. Tražeći savjeta i upute prije značajnijih koraka, više sam puta pohodio mons. Fabijana Veraju u Rimu, kojemu sam i danas osobito zahvalan na pruženoj pomoći; on se već tada – u osnovnim crtama – upoznao s kauzom ovog Sluge Božjega, a sasvim osobite zasluge steći će kad se kasnije posveti (od g. 2008.) izradi temeljnog teksta za rad Kongregacije, tj. Pozicije o mučeništvu – *Positio super martyrio*.

Ponajprije je prikupljena sva dostupna dokumentacija u svezi s likom i djelovanjem Sluge Božjega, koju smo složili u osam ovećih fascikala – svezaka, i sve fotokopirali u više primjeraka. Tu je sabran temeljni materijal za kasniji rad raznih konzultora. Dakako da smo stalno bili u uskom kontaktu s biskupijskim vlastima.

U isto vrijeme trudio sam se naći i osobno susresti bliske svjedoke koji su mogli priopćiti svoja iskustva i spoznaje u svezi sa Slugom Božjim, njegovim djelovanjem i konačnom žrtvom.

Biskup mons. I. Milovan je, s nama u dogovoru, dekretom od 23. siječnja 1999. imenovao Povjerenstvo trojice povjesničara da ispita dokumentaciju u svezi sa Slugom Božjim koju je Postulatura već prikupila, a oni su zaduženi istražiti i druge arhive i

u posebnom izvještaju prikazati povijesne okolnosti u kojima se dogodilo njegovo ubojstvo. U to povjerenstvo imenovani su dr. Mile Bogović, preč. Ivan Grah. i prof. Stipan Trogrlić. Kratko nakon toga mons. M. Bogović imenovan je biskupom nove biskupije Gospić-Senj te se ispričao da ne može djelovati u spomenutom povjerenstvu, tako da su daljnji posao obavila druga dva povjesničara. Oni su izradili tekst: „Povijesni pregled političke i crkvene situacije u Istri za života S. B. Miroslava Bulešića“, koji je u sklopu drugih dokumenata kasnije dostavljen Kongregaciji u Rim.

Biskup mons. I. Milovan nadalje je imenovao (13. siječnja 1999.) i dva teologa cenzora „za studij dokumenata koji se odnose na život i djelovanje Sluge Božjega“, profesore u Zagrebu dr. Bonaventuru Dudu i dr. Marijana Valkovića: prof. Valković je nešto poslije toga preminuo, a prof. o. Bonaventura Duda izrazio je svoj (vrlo visoki) sud „Votumom“ od 24. svibnja 2001.

Uspostavljeno novo istražno povjerenstvo – Biskupijski proces

Nakon što su uspješno provedena prva istraživanja, biskup mons. I. Milovan odlučio je dekretom od 28. ožujka 2000. nastaviti službeni postupak. On je posebnim dekretima imenovao svojim delegatom za vođenje istražnog postupka vlč. Slavka Zeca, promicateljem pravde mons. Marijana Bartolića, bilježnikom vlč. Darka Zgrablića, a bilježnikom pomoćnikom gospođu Branku Velić. To će službeno istražno povjerenstvo djelovati u Poreču, u biskupijskoj kući. Ovamo će dolaziti svi svjedoci iznijeti svoja svjedočanstva u svezi sa Slugom Božjim.

U nizu od 22 svjedoka – od nadbiskupa mons. J. Pavlišića i o. Barčića Ofm. koji su (5. lipnja 2000.) prvi iznijeli svoja sjećanja pred istražnim povjerenstvom, do o. A. Orlića i gđ. Lidije Legović, koji su zaključili taj niz (dana 7. svibnja 2001.), izredali su se ukupno: dva biskupa, osam svećenika i dvanaest laika, muškaraca i žena. Oni su svojim iskazima osvijetlili sav život i mučeništvo vlč. Miroslava, od njegova života u obitelji, za vrijeme sjemeništa i bogoslovije, kao župnika u Baderni i Kanfanaru, ravnatelja i profesora u Pazinu, do mučeništva u Lanišću. Među tim svjedocima bio je i mlađi brat bl. Miroslava Josip, devet godina mlađi od Miroslava, koji ga je izbliza pratio od mladih godina do mučeništva. Sva su navedena svjedočanstva sada objavljena u vrlo dobroj knjizi mons. Fabijana Veraje „Miroslav Bulešić, svećenik

i mučenik...“ izdanoj nedavno na hrvatskom jeziku (Poreč, 2013.).

Nakon navedenog niza svjedoka u knjizi se donose i iskazi „službenih svjedoka“ – povjesničara mons. I. Graha i dr. sc. S. Trogrlića (oni su izneseni g. 2003.), kao i svjedočanstva mons. Jakoba Ukmara.

Tijekom g. 2003. i 2004. obavljani su brojni završni radovi na oblikovanju cjelokupne dokumentacije koja se treba dostaviti Kongregaciji za kauze svetih u Rimu, kao i prevođenje svega materijala na talijanski jezik. Nakon brojnih službenih zasjedanja raznih povjerenstava i delegata prije jeseni 2004. uspjeli smo privesti kraju konačno oblikovanje sve dokumentacije koja se treba dostaviti Kongregaciji u Rim radi daljnjeg studija unutar te Kongregacije. Svi sabrani dokumenti za Kongregaciju čine tzv. „Copia Publica“ – „Javni primjerak“ provedenog Biskupijskog postupka.

Svečana zaključna sjednica Biskupijskog istražnog postupka u vidu kanonizacije sluge B. Miroslava Bulešića održana je u porečkoj katedrali dana 11. rujna 2004., predslavio je biskup mons. I. Milovan.

Prema zaduženju Biskupije, idućeg mjeseca listopada otputovao sam u Rim i nadležnima na Kongregaciji za kauze svetih predao skupljenu dokumentaciju pripremljenu u Biskupijskom postupku tijekom posljednjih godina: bilo je to sređeno u manjim kutijama, posebno originali na hrvatskom jeziku i posebno u talijanskom prijevodu, sve u više primjeraka. Posebno sam još uručio nekoliko popratnih službenih pisama.

Nastavak postupka u Rimu

Samo ću kratko spomenuti najznačajnije korake koji su se nakon toga, uz stalnu suradnju naše Biskupije, odvijali u Rimu.

Od posebnog je značenja bilo imenovanje novog postulatora u Rimu, budući da meni nije bilo moguće tamo duže boraviti; za novog postulatora u kauzi kanonizacije Miroslava Bulešića imenovan je (2005.) mons. dr. Jure Bogdan, ravnatelj Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima. Samo je njemu poznato koliko je brige i napora kao postulator morao otada do danas uložiti, posebno u kontaktima s Kongregacijom. Proučavanja na Kongregaciji svakako su potrajala od listopada 2004. do prosinca 2012., kad je javljeno da je papa Benedikt XVI. primio kardinala A. Amata i ovlastio ga da Kongregacija objavi dekret o mučeništvu Sluge Božjega.

Nakon proučavanja dokumentacije koju je naša Biskupija poslala u svezi s kauzom sl. B. Miroslava Bulešića, Kongregacija za kauze svetih izdala je 14. prosinca 2007. dekret o pravovaljanosti Biskupijskog istraživanja i Rogatorijalnog procesa.

Time je otvoren put pristupanja izradi službene „Pozicije glede mučeništva“ (Positio super martyrio). Taj vrlo zahtjevan zadatak prihvatio je ugledan hrvatski svećenik u miru mons. Fabijan Veraja koji boravi u Rimu. Izradu „Pozicije glede mučeništva“ za svećenika Miroslava Bulešića on je dovršio u siječnju 2010. i predao potom tiskanu knjigu Kongregaciji za kauze svetih. Tijekom cijelog tog vremena rada na oblikovanju Pozicije nastojao sam biti na pomoći mons. Veraji, posebno pribavljanjem sigurnih dokumenata koji su došli u Poziciju. A nakon što je Pozicija predana u ruke stručnjaka Kongregacije, na poticaj mons. Veraje, prihvatio sam zadatak da tu Poziciju prevedem na hrvatski. Danas imamo već tiskanu tu posebno vrijednu knjigu mons. Veraje o bl. Miroslavu Bulešiću; na hrvatskom jeziku izdala ju je naša biskupija (2013.).

Poznati su nam važni datumi kasnijih događanja u Rimu nakon što je osvijetljena povijest mučenika Miroslava Bulešića tiskanom Pozicijom.

Kongres stručnih Konzultora – povjesničara na Kongregaciji u Rimu održan je 26. listopada 2010. i podržana je puna valjanost Pozicije.

Nastavljeno je potom proučavanje u povjerenstvu Konzultora – teologa, koji su na svom kongresu 30. ožujka 2012. pružili svoju jednoglasnu podršku kauzi sl. B. Miroslava Bulešića.

Zatim je iste godine održan zaključni sastanak kardinala i biskupa članova Kongregacije koji su potvrdili i podržali ranije iznesene zaključke navedenih stručnjaka.

Na kraju, kako smo obaviješteni, prefekt Kongregacije za kauze svetih kard. Angelo Amato primljen je 20. prosinca 2012. u audijenciju kod pape Benedikta XVI., koji je ovlastio Kongregaciju da proglasi dekret o mučeništvu bl. Miroslava Bulešića.

Kako je dopisom od 12. veljače 2013. javilo Državno tajništvo Svete Stolice, Sveti Otac je dopustio da se proglašenje blaženim svećenika Miroslava Bulešića obavi u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, u subotu 28. rujna 2013. godine u Areni u Puli. Kao predstavnik Svetog Oca slavlje će predvoditi kard. Angelo Amato.

Mons. Vjekoslav Milovan,
vicepostulator

BLAŽENI MIROSLAV BULEŠIĆ, SVEĆENIK I MUČENIK

Odobrena beatifikacija žrtve komunizma

VATIKAN Papa Benedikt XVI. odobrio je Kongregaciji za kauze svetaca, tijekom audijencije 20. prosinca u kojoj je primio pročelnika te Kongregacije kardinala Angela Amata, da proglasi dekrete o proglašenju čuda, mučeništva i herojskih kreposti više slugu Božjih. Jednim se od tih dekreta svećenika Porečke i Pulske biskupije Miroslava Bulešića priznaje mučenikom, ubijenim, kako se navodi u dekretu, in “odium fidei” odnosno iz mržnje prema vjeri.

O tom velikom događaju za hrvatski narod, Crkvu u Istri i Hrvatskoj prenosimo izjavu biskupa Dražena Kutleše koju je dao za HKR.

„Datum beatifikacije vlč. Miroslava Bulešića bit će određen naknadno. Nakon što nas je obradovala vijest o proglašenju blaženim vlč. Miroslava Bulešića, mi ćemo se morati s prefektom Kongregacije za kauze svetih kardinalom Angelom Amatom dogovoriti o datumu proglašenja. Nadamo se da bi to moglo biti početkom rujna, ali još ćemo o tome pobliže izvijestiti javnost“, rekao je Biskup.

Mons. Kutleša, osvrćući se na Bulešićevo mučeništvo, naglasio je da je progonstvo prilika da se kršćanin iskaže: „Trenutak kad izgleda da nas kršćanstvo nešto košta jest trenutak da pred cijelim svijetom pokažemo svoju vjernost Isusu Kristu.“

Biskup podsjeća da su mučenici svoj život dali da bi nama bilo daleko lakše. Zato su nam putokaz kamo ići i zašto ići: „Ako se vjerniku dogode nezgode zbog njegovih principa, on neće ostati sam jer će mu Krist biti bliže nego ikada. Kada čovjek nešto podnese za svoju vjeru, to je put da se bolje sjedini s Kristom.“

Iz okolnosti u kojima je mučen Miroslav Bulešić puno se može naučiti i o ulozi Crkve kojoj je on bio vjeran. Zbog toga joj je progonstvo i neizbježno: „Neizbježno je zato što je Crkva povezana sa sviješću naroda i društva. Tamo gdje je dobro, Crkva će ga pohvaliti. Tamo gdje je zlo, Crkva će ga osuditi. Ljudi će neizbježno pokušavati ušutkati glas savjesti. Krist uvijek treba svoje svjedoke, ne toliko one koji su spremni umirati za Njega, koliko one koji su spremni za Njega živjeti. Krist nije došao svijet učiniti ljepšim, nego je došao nas učiniti boljima. Don Miro je to ostvario i zato smo dočekali taj trenutak da ga možemo slaviti kao blaženog. Jedan jednostavan svećenik, jedan običan čovjek, ovdje između nas, ali koji je znao iskoristiti svoj trenutak.“ Biskup Kutleša vjernike potiče na upoznavanje svetačkog lika novoga blaženika.

(IKA/L)

DEKRET O BEATIFIKACIJI

Beatifikacija ili proglašenje mučenikom Sluge Božjega MIROSLAVA BULEŠIĆA biskupijskog svećenika BISKUPIJE POREČKE I PULSKE († 1947.)

„Moja je osveta oprost.“

Ova izvrsna misao, koja je sadržana u duhovnoj oporuci sluge Božjega Miroslava Bulešića, pokazuje kako je njegov unutarnji život bio potpuno usmjeren oponašanju Krista i prihvaćanju tajne križa sve do prolijevanja krvi i oprosta onima koji su ga na njega pribili.

Sluga Božji rođen je 13. svibnja 1920. u Čabrunićima, u Istri, u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, danas u sastavu Hrvatske. U obitelji skromnih mogućnosti, usvojio je velike ljudske i kršćanske vrijednosti i počeo osjećati svećenički poziv, stoga je na pragu mladosti ušao u Međubiskupijsko sjemenište u Koprnu. Po završetku višeg studija upućen je u Goricu, a potom u Rim kako bi pohađao tečajeve filozofije i teologije pri Papinskom sveučilištu Gregoriana. Tu je ponajprije bio član Francuskog, a potom Lombardskog sjemeništa. Zaređen je za svećenika 11. travnja 1943. u rodnoj župi Svetvinčenat, a potom upućen na pastoralnu službu u župu Baderna.

U međuvremenu je ono granično područje, stoljećima osporavano, bilo snažno zahvaćeno tragičnim zbivanjima Drugog svjetskog rata (1939. – 1945.), s velikim posljedicama nasilja i prolijevanja krvi. Revna je bila djelatnost Sluge Božjeg u pružanju duhovne utjehe i materijalne pomoći stanovništvu koje se nalazilo pred teškim iskušenjima. Uvijek spreman na žrtvu, nerijetko je stavljao svoj život na kocku pred njemačkim zapovjedništvom, kao i pred drugim vojnim zapovjedništvima toga područja, kako bi spriječio strijeljanje, uhićenje ili otpremanje u koncentracijske logore nekih od njegovih vjernika. Godine 1945. premješten je u župu Kanfanar gdje se njegova pastoralna revnost još više razvila, posebno u odgoju djece i mladih, kao i u pomaganju siromašnima. Godine 1946. imenovan je zamjenikom ravnatelja i profesorom u Sjemeništu u Pazinu. Njegove višestruke aktivnosti i plodovi rada bili su očigledni znakovi njegove izvanredne svestranosti i sposobnosti u odgojnom radu.

U ono je vrijeme politička i kulturna klima postala sve težom i ugnjetavačkom uslijed diktatorskih obilježja jugoslavenskog režima od samog početka, s jakim protukršćanskim naznakama po diktatu komunističke ideologije, koja je već određivala sudbinu mnogih europskih naroda. Bilo je to doba progona Crkve u Jugoslaviji pa su mnogi svećenici ubijeni i zatvarani, a o njima su javna glasila malo govorila.

Komunistička politička vlast, između ostaloga, poduzimala je sve što je bilo u njezinoj moći u sprječavanju pastoralne djelatnosti svećenika, pa tako i pri dijeljenju krizme u istarskim župama. Prigodom podjele krizme u župi Lanišće 24. kolovoza 1947., Sluga Božji pratio je izaslanika tršćansko-koparskog biskupa, monsinjora Jakoba Ukmara, kada su neki dužnosnici režima počeli prijetiti i čak napadati roditelje krizmanika, kao i sve nazočne župljane. Napetost je sve više rasla, ali je obred ipak priveden kraju. Nešto kasnije, skupina komunista upala je u župnu kuću i napala nazočne svećenike, a posebno su se okomili na predvoditelja obreda i na vlč. Miroslava: prvi je ranjen po raznim dijelovima tijela, dok je drugi premlaćen, više puta gurnut u zid i konačno ubijen nožem. Jedini povod za to nasilje koje je dovelo do njegove smrti bila je činjenica da je Sluga Božji bio kršćanin i svećenik. Drugih objašnjenja nema, ni političkih ni etničkih, koji bi mogli biti povodom proganjanju kojem je bio žrtva. Dapače, mučenički čin njegove smrti još više dolazi do izražaja kada se uzme u obzir to da je on čak bio sklon pripajanju Istre Jugoslaviji, stoga njegovi progonitelji nisu imali nikakav drugi povod za opravdanje svog zlodjela.

Iz duhovnog dnevnika vlč. Miroslava jasno proizlazi kako je bio svjestan opasnosti koja je prijetila njemu i ostalim svećenicima i vjernicima, ali on je bio spreman prihvatiti sve kako bi ostao vjeran Kristu i svom životnom opredjeljenju. Duboka duhovnost, apostolski žar i ljubav prema pastoralu (*pastoralni caritas*) koji su ga odlikovali, pripremili su Slugu Božjega na posljednje svjedočenje. Njegove posljednje riječi, koje je potom sarkastično ponovio njegov ubojica, bile su: „*Isuse, primi dušu moju.*“ Bez obzira na zahtjev majke i rodbine da se vlč. Miroslava Bulešića pokopa na groblje njegova rodnog mjesta, komunistička ga je vlast odlučila pokopati na groblje u Lanišću. Ubrzo je za mnoge njegov grob postao mjesto diskretne i tihe molitve. Godine 1958. u strogoj tajnosti njegovi su posmrtni ostaci prenijeti na groblje u Svetvinčentu.

Devet godina nakon ubojstva vlč. Miroslava, dok su još uvijek bili na snazi teški progoni Crkve u Jugoslaviji, biskup monsinjor Dragutin Nežić, tadašnji apostolski upravitelj Porečke i Pulske biskupije, kao i hrvatskog dijela Tršćanske i Koparske biskupije, odlučio je službeno pokrenuti kanonizaciju Sluge Božjega. Redovni informativni proces otvoren je 24. travnja 1956. godine. No, uzimajući u obzir ona vremena, ubrzo je obustavljen. Nakon pada jugoslavenskog komunističkog režima, tijek je postupka obnovljen te je od 2000. do 2003. izvršeno Biskupsko istraživanje, čija je pravna valjanost priznata odlukom od 14. prosinca 2007. godine. Sjednica povijesnih savjetnika održana je 26. listopada 2010., dok je 30. ožujka 2012. održan poseban Kongres teoloških savjetnika koji je iznio pozitivno mišljenje. Oci kardinali i biskupi, na redovnoj sjednici od 20. studenog 2012., kojom sam predsjedavao ja, kardinal Angelo Amato, utvrdili su da je Sluga Božji ubijen zbog njegove vjernosti Kristu i Crkvi.

Nakon što je Svetom Ocu Benediktu XVI. iznijeto iscrpno izvješće kardinala prefekta o svim ovim fazama, Sveti Otac, potvrđujući glasovanje Kongregacije za kauze svetaca, današnjim je danom izjavio: *Utvrdjuje se mučeništvo u slučaju sluge Božjega Miroslava Bulešića, dijecezanskog svećenika u predmetu i učinku o kojem se raspravlja.*

Na kraju je Sveti Otac naredio da se ova odluka obznani i upiše u spise Kongregacije za kauze svetaca.

Izdano u Rimu 20. prosinca 2012.

kardinal Angelo Amato, SDB

prefekt

†Marcello Bartolucci,

naslovni nadbiskup Bevagne

SVEĆENICIMA, REDOVNICIMA, REDOVNICAMA, VJEROUČITELJIMA I SVIM ŽUPNIM SURADNICIMA, KATOLIČKIM UDRUGAMA I POKRETIMA TE SVIM VJERNICIMA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Braćo i sestre!

1. Crkva na ovim našim područjima čuva svetu uspomenu na svoje najbolje članove od sv. Maura porečkog do bl. Francesca Bonifacia i Miroslava Bulešića koji su na najveći način posvjedočili snagu vjere i kršćanske ljubavi, bilo da su to učinili u redovitim prilikama svagdašnjeg života ili samom mučeničkom smrću. Proglašujući ih svetima, Crkva svojim sadašnjim članovima, svima nama koji smo još ovdje kao «Crkva na putu», daje uzore vjernog nasljedovanja Isusa Krista te se utječe njihovu zagovoru. «Zbog toga što su s Kristom tješnje sjedinjeni, nebeski zaštitnici utvrđuju cijelu Crkvu u svetosti... Oni kod Oca ne prestaju za nas posredovati, prikazujući zasluge koje su stekli na zemlji po Kristu Isusu, jedinome posredniku između Boga i ljudi... Stoga njihova bratska briga snažno pomaže našoj slabosti.» (II. Vatikanski sabor, *LG* 49).

2. U „Godini vjere“ koja se još slavi na razini sveopće Crkve papa Benedikt XVI. našoj Porečkoj i Pulskoj biskupiji i cijeloj Crkvi u hrvatskom narodu podario je još jedan poseban dar, novog blaženika u osobi svećenika i mučenika vlč. Miroslava Bulešića, sina nam Istre mile i dičnog roda hrvatskog. Povijesni trenutak uzdignuća Miroslava Bulešića na čast oltara svečano ćemo proslaviti misnim slavljem u pulskoj Areni 28. rujna 2013. koje će predvoditi kard. Angelo Amato, prefekt Kongregacije za kauze svetih iz Rima, u zajedništvu s hrvatskim biskupima i našim dragim gostima. Sve vas, braćo i sestre, pozivam da budemo dionici ovog jedinstvenog slavlja u našoj Areni. U ovom se svečanom trenutku naša biskupijska obitelj ne prisjeća samo laniškog događaja, krvave krizme od 24. kolovoza 1947., nego se očima vjere zagleda u onu snagu duha koja je u punini zablistala, kako u herojskom svećeničkom služenju vlč. Miroslava Bulešića, tako i u činu njegova predanja do kraja, te da se tim primjerom nadahne i ohrabri za življenje i svjedočenje vjere u ovom povijesnom trenutku. Naš je budući blaženik u svome kratkom ovozemaljskom životu po daru Božjem sazrio do punine vjere i predanja Bogu i narodu te je svojom smrću pružio najveće svjedočanstvo za Boga. Njegova je veličina sadržana

u riječima koje je uputio svojim progoniteljima: „A moja osveta je oprost!“

3. Promatrajući život Miroslava Bulešića, pa i tolikih drugih mučenika i svjedoka vjere, postaje nam vidljivo kako njihova mučenička smrt nije bila samo jedan trenutak u kojem su odjednom pokazali svoju veliku vjeru. Iza tog trenutka stoji čitav život bez kojeg svjedočanstvo života ne bi bilo moguće jer inače ne bi imali unutarnje snage vjere za takav jedan čin. Zato se vjera gradi svakoga dana, svakoga nam je dana potreban Gospodin da čisti u nama i raspiruje ljubav koju je u nas položio po svom Duhu.

4. Kao pastir ove mjesne Crkve želim zahvaliti svima koji su se na bilo koji način ugradili u slavlje beatifikacije Miroslava Bulešića. Sinovskom odanošću zahvaljujem Svetom Ocu što je vlč. Miroslava Bulešića uzdigao na čast oltara i našem narodu podario još jednog novog blaženika. Svakako našu zahvalu upućujem biskupu u miru mons. Antunu Bogetiću koji je odlučio ponovno nastaviti proces beatifikacije te na poseban način mons. Ivanu Milovanu, biskupu u miru, koji je sa svojim suradnicima obavio sve ono što je bilo potrebno kako bi moglo doći do beatifikacije. Iznad svega zahvaljujem mons. Vjekoslavu Milovanu, sadašnjem vicepostulatoru, čijim je neumornim zalaganjem završen dijecezanski postupak, kao i rimskom postulatoru mons. Juri Bogdanu te piscu pozicije mons. Fabijanu Veraji.

5. Pozivam vas, subraćo svećenici, da u svojim homilijama i katehezama progovorite o našem novom blaženiku Miroslavu Bulešiću te da redovito molimo molitvu koju ste dobili s posebnom nakanom za nova duhovna zvanja u našoj biskupiji. Nakon mučeničke smrti Miroslava Bulešića naša biskupija bila je obogaćena novim svećeničkim i redovničkim zvanjima. Molimo da nam Bog po zagovoru Miroslava Bulešića udijeli novih revnih pastira, a u svima nama osnaži ljubav prema Bogu i Kristovoj Crkvi. Sve vas, braćo i sestre, povjeravam zaštititi Presvete Djevice Marije, Majke Crkve i Kraljice mučenika te vas od srca pozdravljam i blagoslivljam.

mons. Dražen Kutleša,
biskup porečki i pulski

PREDSTAVLJANJE SLUGE BOŽJEG MIROSLAVA NA BEATIFIKACIJI

Uzoriti gospodine kardinale, kao porečki i pulski biskup molim Vas da po odobrenju i nalogu Svetoga Oca Franje, čiji ste izaslanik, među blaženike ubrojite slugu Božjega vlč. Miroslava Bulešića.

Sluga Božji Miroslav Bulešić rođen je 13. svibnja 1920. u Čabrunićima, župa Svetvincent. Osjetivši svećeničko zvanje na pragu mladosti ušao je u Međubiskupijsko sjemenište u Koprnu. Po završetku upućen je u Goricu, a potom u Rim kako bi pohađao tečajeve filozofije i teologije pri Papinskom sveučilištu Gregoriana. Tu je ponajprije bio član Francuskog, a potom Lombardskog zavoda. Zaređen je za svećenika 11. travnja 1943. u rodnoj župi Svetvinčenat, a potom upućen na pastoralnu službu u župu Baderna. Godine 1945. premješten je u župu Kanfanar, a 1946. imenovan je zamjenikom ravnatelja i profesorom u Sjemeništu u Pazinu.

Prigodom podjele krizme u župi Lanišće 24. kolovoza 1947., Sluga Božji pratio je izaslanika tršćansko-koparskog biskupa, monsinjora Jakoba Ukmara, kada je nakon krizme skupina pristaša komunističkog režima upala u župnu kuću i napala nazočne svećenike, a posebno su se okomili na predvoditelja obreda i na vlč. Miroslava: prvi je ranjen po raznim dijelovima tijela, dok je drugi premlaćen i konačno ubijen nožem.

Jedini povod za to nasilje koje je dovelo do njegove smrti bila je činjenica da je Sluga Božji bio kršćanin i svećenik. Drugih objašnjenja nema, ni političkih ni etničkih, stoga njegovi progonitelji nisu imali nikakav drugi povod za opravdanje svoga zlodjela.

Sveto je umro praštajući iz sveg srca svim svojim neprijateljima i progoniteljima. Svoj je mučenički život prikazao kao dragovoljnu žrtvu za Crkvu Božju.

Uzoriti gospodine kardinale! Na veselje svete Crkve Božje, udostojite se, po nalogu Svetog Oca, proglasiti blaženim našega slugu Božjega vlč. Miroslava Bulešića.

ZAHVALA BISKUPA KUTLEŠE IZASLANIKU SVETOG OCA KARD. ANGELU AMATU

U ovome milosnom trenutku za cijelu Crkvu u Hrvatskom narodu, a na poseban način za ovu biskupiju, hvalimo i slavimo neizmjernu dobrotu Trojedinoga Boga i zahvaljujemo Njegovoj Očinskoj providnosti za dar prvog beatificiranog svećenika Hrvata žrtve komunističkog režima.

Sinovskom odanošću zahvaljujem Svetom Ocu Franji, kao i umirovljenom Papi Benediktu XVI. što je vlč. Miroslava Bulešića uzdigao na čast oltara i našem narodu podario još jednog novog blaženika. Uzoriti gospodine kardinale zahvalni smo i Vama, kao izaslaniku Svetoga Oca, što ste nam uzveličali ovo naše veliko slavlje i što ste nas ohrabрили ovim novim darom za našu mjesnu Crkvu.

Eminenza Reverendissima desidero esprimere i sentimenti di gioia e di gratitudine che inondano i cuori dei fedeli della diocesi di Parenzo e Pola, e mio personale, per l'evento che abbiamo celebrato, la beatificazione del Rev.do Miroslav Bulešić. Siamo perciò vivamente e filialmente riconoscenti al Santo Padre, perché è stato il tramite primo di questa grazia per noi. Ringrazio, anche a Lei, Eminenza Reverendissima, signor Cardinale Prefetto, per esser venuto di persona a proclamare Beato il Rev.do Miroslav.

Bratski pozdrav i zahvalnost kardinalu, nadbiskupima i biskupima kako onima iz Hrvatske tako i onima iz Slovenije, Italije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije i Kuvajta.

Draga braćo svećenici hvala vam što se odazvali u tako velikom broju i što ste u don Miroslavu prepoznali svoj uzor. Hvala i vama dragi vjernici što ste ispunili ovu Arenu, simbol mučeništva prve Crkve.

Svakako našu zahvalu upućujem biskupima u miru mons. Antonu Bogetiću koji je odlučio ponovno nastaviti proces beatifikacije, te na poseban način mons. Ivanu Milovanu, koji je sa svojim suradnicima obavio sve ono što je bilo potrebno kako bi moglo doći do ove beatifikacije.

Također, zahvaljujem svima koji su neumorno radili tijekom biskupijskoga i rimskoga dijela postupka, posebno postulatoru mons. Juri Bogdanu, vicepostulatoru mons. Vjekoslavu Milovanu i

piscu pozicije mons. Fabijanu Veraji, kao i svima koji su dali svoj doprinos u organizaciji beatifikacije i njezinome slavlju: biskupijskom zboru sastavljenom iz raznih župa, organizacijskom odboru, redarima, policiji, gradskim službama, od srca hvala za sav rad, trud, požrtvovnost i velikodušnost.

U ime cijele biskupije pozdravljam predstavnike civilne vlasti. Na poseban način želim se zahvaliti županijskoj, gradskim i općinskim vlastima u Istarskoj županiji, a napose županu Valteru Flegi i gradonačelniku Pule Borisu Miletiću, bez čije bi svesrdne pomoći bilo vrlo teško organizirati ovaj događaj.

U ovom svečanom trenutku naša Crkva u Hrvata ne prisjeća se samo laniškog događaja, krvave krizme, nego s očima vjere gleda u onu snagu duha koja je u punini zablistala, kako u herojskom svećeničkom služenju vlč. Miroslava Bulešića, tako i u činu njegova predanja do kraja, te da se tim primjerom nadahne i ohrabri za življenje i svjedočenje vjere. Njegova veličana je sadržana u riječima koje je uputio svojim progoniteljima: „A moja osveta je oprost!“

Molimo da nam Bog po zagovoru Miroslava Bulešića udjeli novih revnih pastira, a u svima nama osnaži ljubav prema Bogu i Kristovoj Crkvi. Sve vas, braćo i sestre, povjeravam zaštiti Presvete Djevice Marije, Majke Crkve i Kraljice mučenika.

LITTERAE APOSTOLICAE

Nos,
 vota Fratris Nostri
 Dražen Kutleša,
 Episcopi Parentini et Polensis,
 necnon plurimorum aliorum Fratrum in Episcopatu
 multorumque christifidelium explentes,
 de Congregationis de Causis Sanctorum consulto,
 auctoritate Nostra Apostolica
 facultatem facimus ut
 Venerabilis Servus Dei
 Miroslaus Bulešić, presbyter et martyr,
 assiduus pastor, sollers iuvenum educator
 atque Evangelii primatus intrepidus testis,
 Beati nomine in posterum appelletur,
 eiusque festum
 die vicesima quarta mensis Augusti,
 qua in caelum ortus est,
 quotannis celebrari possit.
 In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.
 Amen.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum,
 die vicesimo primo mensis Septembris,
 anno Domini bismillesimo tertio decimo,
 Pontificatus Nostri primo.

Franciscus

APOSTOLSKO PISMO

Mi,
udovoljavajući molbama
brata našega
Dražena Kutleše,
biskupa porečkog i pulskog,
kao i mnoge druge braće u biskupstvu
i mnogih Kristovih vjernika,
posavjetovavši se sa Zborom za proglašenje svetih,
našom apostolskom vlašću
dopuštamo da časni Sluga Božji
Miroslav Bulešić, svećenik i mučenik,
revan pastir, vješt odgojitelj mladih
i neustrašivi svjedok prvobitnosti Evandjelja,
od sada se naziva blaženikom
i da se njegov blagdan slavi
svake godine dana dvadeset i četvrtog, mjeseca kolovoza,
kada se uzdigao na nebo.
U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.
Amen.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru,
dana dvadeset i prvog, mjeseca rujna,
godine Gospodnje dvije tisuće i trinaeste,
prve našega pontifikata.

Franjo

BLAŽENI MIROSLAV BULEŠIĆ (1920. – 1947.) SVEĆENIK I MUČENIK

Homilija

Angelo Kard. Amato, SDB

Dragi vjernici,

1. Odmah možemo reći da je današnja beatifikacija don Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, svetkovina mira nad ratom, bratstva nad podjelama, oprosta nad mržnjom, božanske ljubavi nad ljudskom zlobom. To je pozitivna poruka, evanđeoska, duboko božanska, koja pokreće naša srca da čine samo dobro. Don Miroslav je doslovno živio Isusovu riječ: „Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge, kao što sam ja vas ljubio“ (Iv 15, 12). Don Miroslav je sve smatrao „prijateljima“, a nikoga „neprijateljem“. Njegovo je svjedočanstvo ljubavi: „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15, 13).

Današnja beatifikacija, koja daje novi sjaj divnom svjedočanstvu vaše vjere u Isusa Krista, znak je Božje milosti za sveopću Crkvu, a posebno za vašu Porečku i pulsku biskupiju.

Blaženi Bulešić je istinski junak Crkve u Hrvatskoj, koja je četrdesetih godina prošlog stoljeća pretrpjela žestoki progon. Povjesničari navode da su u vašim biskupijama barbarski ubijena čak 434 svećenika (biskupijska i redovnička), a još dvadeset i četvorica su umrli od mučenja i patnji podnesenih u neljudskim uvjetima zatvora. Bio je to pravi pokolj. Pobijeno je 17% ondašnjeg hrvatskog klera. Osim toga: ubijena su 73 sjemeništara, 22 brata laika iz raznih redovničkih zajednica i 30 časnih sestara. Jedno ime poznato čitavome svijetu jest ono blaženog Alojzija Viktora Stepinca, kardinala Svete Rimske Crkve. Hrabri branitelj vjerske slobode u vašoj domovini, bio je uhićen, zatvoren i prisiljen na kućni pritvor u Krašiću, njegovome rodnom mjestu, gdje je 1960. godine kao mučenik preminuo od bolesti zadobivene u pritvoru.

Naša majka Crkva ne zaboravlja hrabrost i snagu ovih svojih sinova i sjeća ih se s poštovanjem i zahvalnošću. Prije nekoliko godina u Trstu, 4. listopada 2008., papa Benedikt XVI. počastio je svečanom beatifikacijom mučenika Francesca Bonifacia. I on je

kao mladi svećenik bio mučen, kamenovan, zaklan i bačen u jamu. I u Sloveniji je 12. lipnja 2010. godine proglašen blaženim dvadesetogodišnji mladić Alojz Grozde, također mučenički ubijen iz mržnje prema vjeri.

2. Svi zločini iz mržnje prema vjeri su odvratni, ali okolnosti ubojstva vašeg don Miroslava Bulešića su posebno odurne. Dobro je sjetiti se ovog događaja, ne iz želje za osvetom, nego radi pouke da se Kajinov čin nikada više ne ponovi. Mučeništvo našeg Blaženika dogodilo se 24. kolovoza 1947. u Lanišću, u sjevernoj Istri. Te je nedjelje bila predviđena krizma u župi, ali su kružile glasine da će biti spriječena. Stoga je odlučeno da se misa slavi ranije, u osam umjesto u devet sati. Unatoč strahu i nekim izgredima izvan crkve, krizma je uredno podijeljena i djeca su se sa svojom rodbinom vratila kući.

Nedugo zatim je u župnu kuću, nasrnula razularena skupina pristaša komunističkog režima koja je, u prisutnosti milicionera, psujući počela rušiti i razbijati staklo, posuđe, crkveno ruho, i uništavati sve pred sobom. U tom paklenom kaosu nasilnici su iskaljivali bijes na don Mira, divljački ga batinajući i svom silinom udarajući njime o zid. Mladi svećenik okrvavljen i unakažen zazvao je više puta: „Isuse, primi dušu moju.“ Na kraju su ga pritisnuli na pod, jedan od zlostavljača iz džepa je izvadio nož te njime don Bulešića više puta ubo u vrat. Krv je briznula iz rana i poprskala zid sobe slijevajući se po podu. Ubojica je izašao krvavih ruku i oprao ih na pojilu za stoku. Na sudskome procesu je bio oslobođen.

3. Ovaj okrutan prizor slični mučeništvu Sluge Božjega što ga je prorekao Izaija: „Leđa podmetnuh onima što me udarahu, a obraze onima što mi bradu čupahu, i lica svojeg ne zaklonih od uvreda ni od pljuvanja“ (Iz 50,6). „Zlostavljahu ga, a on puštaše, i nije otvorio usta svojih. K'o janje na klanje odvedoše ga; k'o ovca, nijema pred onima što je strižu, nije otvorio usta svojih. Silom ga se i sudom riješiše; tko se brine za njegovu sudbinu? Da, iz zemlje živih ukloniše

njega, za grijeh naroda njegova na smrt ga izbiše.” (Iz 53,7-8) Ako ga ljudi ponizuju, Gospodin ga uzvisuje: „Gle, uspjeh će sluga moj, podignut će se uzvisit’ i proslaviti! Kao što se mnogi užasnuše vidjevši ga – tako mu je lice bilo neljudski iznakaženo (....) – tako će on mnoge zadiviti narode.” (Iz 52,14).

Kao Isus pred svojim mučiteljima, tako je i don Miroslav uspio šaptati samo riječi oprosta: „Oče, oprosti im jer ne znaju što čine.“ (Lk 23,34)

Ljudska zloća se iskalila nad nemoćnim svećenikom. Vuk je rastrgao janje. Mržnja je ugasila jedan ljudski život, uvijek dragocjen, ali ovaj put dvostruko neprocjenjiv, jer je to bio život dobrog čovjeka.

Svećenici i vjernici, oplakujući hrabrog službenika Gospodnjega, prepoznali su već od početka u don Bulešiću mučenika vjere. Za mons. Josipa Pavlišića, nadbiskupa riječko-senjskoga, don Miroslav je bio autentični svetac, pravi mučenik kršćanstva. Mons. Božo Milanović, nekoliko mjeseci poslije mučeništva ustvrdio je da je smrt don Miroslava bila teški gubitak za biskupiju. Tom prigodom ondašnji apostolski nuncij u Beogradu, mons. Joseph Patrick Hurley izjavio je: „S mučeništvom don Miroslava Crkva nije izgubila, nego dobila.“

4. Dragi vjernici! Sad se možemo upitati: Tko je bio svećenik i mučenik Miroslav Bulešić? Je li bio pripravan za mučeništvo?

Iz brojnih svjedočanstava osoba dostojnih povjerenja slijedi da je don Miro bio svjestan svoje misije prema vjernicima. Osim služenja sv. Mise i propovijedanja, revno se posvetio vjeronauku za djecu, odgoju mladeži i formaciji odraslih, poboljšanju liturgijskog pjevanja, slušanju ispovijedi, moljenju Krunicе, promicanju pobožnosti Presvete Srcu Isusovu i Marijinu. U svemu tome je nailazio na odobravanje vjernika. Ali je nailazio i na suprotstavljanje onih koji su se osjećali pogođenima što ne idu pravim putem i o kojima Sv. Pismo veli: „Oni ne mare za Hram Božji njihovih otaca, nego radije časte ašere i idole.“ (2 Ljet 24, 18)

Poznato je da je svršetkom Drugog svjetskog rata 1945. godine, u vašoj zemlji nastupilo sustavno i nemilosrdno progonstvo Crkve i svećenika. Revolucionari, bojeći se kršćanskog odgoja djece i mladih, činili su sve da ih odvrata od vjere i nedjeljne mise te podvrgnu tzv. socijalističkom preodgoju, koji je umjesto ljubavi propovijedao klasnu mržnju.

Svećenici i vjernici su bili izrugivani. Evandjelje ismijavano. Evo jednog slučaja što ga je ispriповjedio don Miro kad je bio vjeroučitelj u gim-

naziji u Kanfanaru: “Do Božića sva djeca, izuzevši jednoga, redovito i slobodno pohađaju taj predmet. Iza Božića preokret. Oko deseterice neće više da pohađaju vjeronauk, i tu [je] sve dobro; ali ono što je (još) gore jest to da su ta djeca počela govoriti: “Svećenik je fašist i oni koji ostaju na vjeronauku - i oni su fašisti; a mi smo mali komunisti i proti Bogu”.

Don Miro je hrabro davao do znanja građanskim vlastima brojne slučajeve netolerancije spram vjere. Rugali su se djeci koja su išla na vjeronauk, govoreći o njima da su ludi što vjeruju u Boga. Širile su izmišljotine protiv našeg Blaženika. Da ga odvrata od njegovog apostolskog djelovanja, savjetovali su mu da pođe u Italiju i živi u miru. A don Miro je odgovarao da je postao svećenik za narod i da je potrebno ostati među svojim pukom. Kad su mu prijetili govorio je: “Ako me ubiju, ubit će me za vjeru i Boga.”

Ovo je portret don Mira, što je jako lijepo ocrtao Papa Franjo u svom Apostolskom pismu kad naziva našega Blaženika: „svećenik i mučenik, marljivi pastir, revni odgojitelj mladih i neustrašivi svjedok Evandjelja.“

5. Na pitanje, je li don Miroslav bio pripravan na mučeništvo, odgovaramo da se svetost ne improvizira. Mučeništvo nije slučajni plod naše naravi. Božja Providnost po otajstvenim putovima milosti tijekom vremena priprema svjedoke Evandjelja za najuzvišeniju žrtvu. Riječi što ih apostol Pavao upućuje učeniku Timoteju vrijede i za don Bulešića: „A ti si pošao za mom u poučavanju, u ponašanju, u naumu, u vjeri, u strpljivosti, u ljubavi, u postojanosti; u progonstvima, u patnjama (...). A i svi koji hoće živjeti pobožno u Kristu Isusu, bit će progonjeni.” (2 Tim 3,10-12).

Svjestan da se u tom burnom vremenu nalazi u životnoj opasnosti, don Miro je često ponavljao: “Gospodine, moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost i ako me Ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim.” Kao svećenik bio je pozvan biti Dobar Pastir i Dobar Samaritanac, koji s lijekom ljubavi tješi, liječi, podiže i povija rane što krvare. Često je ponavljao: „mržnja uzrokuje krvarenje, a ljubav zacjeljuje rane.”

U svojoj duhovnoj oporuci od 23. travnja 1945. godine, prostodušno govori kako je uvijek činio samo dobro za svoj narod: „Siromaha nisam pustio praznoga doma. One koji su bili u zatvoru sam zagovarao i izvukao uz pomoć Presvijetlog Biskupa iz zatvora. Tako da mogu kazati da sam preko stotinu

ljudi spasio. Podučavao sam djecu u kršćanskom nauku jer je bila moja namjera da vam budu djeca, ljubljani, i mili vjernici, a odgojena u duhu vjere, u duhu poštenja i dobrote. (...) U savjesti mogu vam kazati da sam svima učinio dobro a nikomu zlo.“ I zaključio je ovo potresno svjedočanstvo govoreći: „Moja osveta je oprost.“

6. Ljubav prema siromasima bila je osobina našeg Blaženika: „K meni može doći svatko, bez ikakva obzira, za sve o čemu znate da vam mogu pomoći.- Siromah nek se ne boji prekoračiti moj prag. Dok imam ja nešto, imat će i on. Siromahe ja sam uvijek volio, volim ih i volit ću ih, i pomoći u mjeri mojih mogućnosti.“

Njegova druga primjerna osobina bila je odanost Papi. Protukatolička propaganda udarala je i na Svetoga Oca. Don Miro, koji je u Rimu više puta s ganućem susreo Papu Pija XII., na svetkovinu apostolskih prvaka Petra i Pavla 1945. godine, održao je propovijed u kojoj je ispovijedio svoju privrženost Svetoj Stolici i Prvosvećeniku. Govorio je, kao što je Crkva majka svih naroda, tako i Papa, nasljednik svetog Petra, otac je svih krštenih iz svih jezika i narodnosti. „Papa je jednak za sve, više se brine za one narode koji su više udaljeni od Crkve, da se i oni njoj pridruže.“

7. Što nam svima poručuje naš Blaženik? Sve nas podsjeća da ostanemo vjerni Isusu, njegovom Evanđelju života i istine. Samo onaj tko ostaje u Njemu, živi u spokoju poštenog i dobrog života posvjedočenog u obitelji, društvu i svijetu.

Don Miro nas poziva da budemo jaki, odvažni i ustrajni u vjeri, tom vrijednom daru koji rasvjetljuje našu pamet za vidjeti istinito i upravlja naše srce za činiti dobro. Korijen ljudskog bratstva jest vjera koja – kako kaže papa Franjo – „nas poučava da je u svakome čovjeku blagoslov za mene, da nam svjetlo Božjeg lica svijetli preko našeg brata. Zahvaljujući vjeri spoznajemo dostojanstvo svake pojedine osobe.“ (Lumen fidei, br. 54). Kad se vjera zasjenjuje, upada se u opasnost gubljenja zdravih temelja ljudskog suživota. „Vjera rasvjetljuje društveni život; posjeduje stvaralačko svjetlo za svaki trenutak povijesti, jer sve događaje smješta u odnos s izvorom i odredištem svega u Ocu koji nas ljubi.“(Lumen fidei br. 55).

Don Miroslav je bio čovjek vjere, koji je poučavao malene i velike da žive od vjere. Danas nas poziva da našu vjeru sačuvamo kao najveću dragocjenost i da se ne izgubimo u svijetu prolaznih ideologija.

Subraći svećenicima naš Blaženik poručuje da je ljubav duša našeg služenja. On vas poziva, dragi svećenici, da poput njega budete svjedoci beskrajne ljubavi Srca Isusova, prihvaćajući svakoga s ljubavlju, poštovanjem i milosrđem.

Današnja beatifikacija našeg svećenika i mučenika je događaj mira, bratstva, prijateljstva i ljubavi, kako nam Isus danas u evanđelju govori: „Ovo vam zapovijedam: da ljubite jedni druge.“ (Iv 15,17)

Blaženi Miroslave Bulešiću, moli za nas.

Amen

SLUGA BOŽJI MIROSLAV BULEŠIĆ PROGLAŠEN BLAŽENIM

Na svečanom misnom slavlju u pulskoj Areni koje predvodi Papin izaslanik prefekt Kongregacije za kauze svetih kardinal Angelo Amato blaženim je proglašen hrvatski svećenik i mučenik za vjeru sluga Božji Miroslav Bulešić.

Nakon pjesme “Gospodine smiluj se” biskup porečki i pulski Dražen Kutleša zamolio je Papinog izaslanika da proglasi blaženim Miroslava Bulešića, nakon čega je ukratko predstavljen lik i životopis toga hrvatskoga mučenika kandidata za beatifikaciju. Biskup Kutleša je istaknuo, kako je jedini povod za nasilje koje je dovelo do Bulešićeve smrti bila činjenica da je Sluga Božji bio kršćanin i svećenik. Drugih objašnjenja nema, ni političkih, ni etničkih. Stoga njegovi progonitelji nisu imali nikakav drugi povod za opravdanje svoga zlodjela. Sveto je umro praštajući iz sveg srca svim svojim neprijateljima i progoniteljima. Svoj je mučenički život prikazao kao dragovoljnu žrtvu za Crkvu Božju, rekao je biskup Kutleša.

Kardinal Amato svečano je zatim pročitao apostolsko pismo pape Franje i proglasio vlč. Miroslava Bulešića blaženim. Nakon čitanja bule na latinskom i na hrvatskom jeziku otkrivena je velika slika Miroslava

Bulešića. Relikvijar novoga blaženika, tkanina natopljena krvlju, na liturgijski prostor donio je blaženikov brat Josip Bulešić. Relikvijar je predao porečko-pulskom biskupu u miru Ivanu Milovanu, za čijeg je mandata dovršen postupak za proglašenje blaženim Sluge Božjega Miroslava Bulešića. Biskup Milovan relikvijar je predao kardinalu Amatu, koji ga je potom blagoslovio, te mu iskazao čast, a narod je pjevao svečanu zahvalnu pjesmu "Budi hvaljeno". Blaženikovu sliku je otkrio Petar Matika iz Žminja, a Marko Grgić, župljanin župe sv. Antuna na čijem se teritoriju i događa proslava beatifikacije, podignuo je zastavu u čast novom blaženiku.

U koncelecijaciji na svečanoj misi beatifikacije su svi hrvatski biskupi, biskupi iz susjednih zemalja, redovnički poglavari te više od 670 svećenika. Na misi pjevaju zborovi grada Pule, zatim zbor iz rodne župe Miroslava Bulešića, te pjevači iz župa Trviž, Žminj i Umag. Ukupno je oko 210 pjevača kojima ravna preč. Rudi Koraca, pročelnik dijecezanskog vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu. Na kraju mise, nakon završetka popričesne pjesme, biti će izvedena i novoskladana himna blaženome Miroslavu Bulešiću.

U liturgiji u Areni dominira crvena boja – simbol mučeništva, te motiv ljiljana koji je preuzet s mladomisničke štole Miroslava Bulešića – kao simbol čistoće i nevinosti.

MONS. DRAŽEN KUTLEŠA, BISKUP O BEATIFIKACIJI SL. B. MIROSLAVA BULEŠIĆA

Što za Crkvu u Istri, Hrvatskoj i univerzalnoj Crkvi znači proglašenje Sluge Božjeg Miroslava Bulešića blaženim?

Za sve vjernike u Porečkoj i Pulskoj biskupiji proglašenje blaženim Miroslava Bulešića je jedan povijesni događaj koji je razlog naše velike radosti i utjehe. Beatifikacija sluge Božjega Bulešića ima za nas posebno značenje jer nas podsjeća na ispravljanje nepravdi počinjenih od totalitarističkih ideologija i režima, čiji su spomenici koncentracijski logori smrti, neobilježene grobnice nasilno ubijenih u jamama i šumama, lažni sudski postupci protiv istine i slobode savjesti. U osobi se novoga blaženika spaja cjelokupna tragedija koja je pogodila pučanstvo Istre, Hrvatske i Europe tijekom prošlog stoljeća obilježena trima velikim neljudskim sustavima: fašizmom, nacizmom i komunizmom.

Ovom beatifikacijom odaje se priznanje istini i njegovoj žrtvi pred poviješću ali i sadašnjošću. Uzdizanjem svećenika Katoličke Crkve u Hrvatskoj u razdoblju za vrijeme i nakon II. svjetskog rata na čast Oltara, znači ujedno priznanje svim žrtvama i mučenicima iz fašističkog, nacističkog i komunističkog režima u Istri.

U beatifikaciji don Miroslava univerzalna Crkva će dobiti kao i cijeli svijet novog blaženika i mučenika „Crkve šutnje“. U kršćanskoj Europi, u kojoj su znakovi vjere sve manje vidljivi, a u kojoj napreduju praktični materijalizam i sekularizam, veo-

ma je važno za Crkvu da se pokažu i vrednuju uvijek prisutni plodovi svetosti. Stoga je beatifikacija don Miroslava za nas znak nade i optimizma te potvrda crkvene plodnosti.

U proglašenju blaženim Miroslava Bulešića prepoznajemo pobjedu Kristova Evanđelja nad totalitarnim ideologijama; pobjedu Božjih prava i savjesti nad nasiljem i ugnjetavanjem; pobjedu praštanja i pomirbe nad mržnjom i osvetom. Budući blaženik, kako reče bl. Ivan Pavao II. na beatifikaciji bl. Alojzija Stepinca, „na taj način predstavlja Hrvatsku koja želi oprostiti i pomiriti se, očistivši sjećanje od mržnje i pobjeđujući zlo dobrim“.

U biografiji blaženika pisci ističu da ga je ubila komunistička ruka. Vlč. Miroslav Bulešić je uzvratio evanđeoskom osvetom – „moja je osveta oprost“. Evanđeoski je oprostiti, ali treba i osuditi totalitarni režim koji je, među ostalim, krvavio ruke. Osuda ide sporije od oprosta, još ima nekih „snaga“ koje osporavaju krvavu lanišku krizmu. Što na to poručujete?

Svojom Rezolucijom Parlamentarna skupština Vijeća Europe 2009. je odlučno osudila teška kršenja ljudskih prava koja su počinili totalitarni komunistički režimi te izražava suosjećanje, razumijevanje i priznanje za žrtve tih zločina. Te se pozivaju sve

komunističke i post-komunističke stranke u svojim državama članicama da ponovno ocijene povijest komunizma i svoju vlastitu prošlost, da se jasno distanciraju od zločina totalitarnih komunističkih režima te da ih potpuno jasno osude.

Ima jedna zanimljiva činjenica. Vlač. Miroslav Bulešić je ubijen 24. kolovoza 1947. a obilježavanje Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima obilježava se 23. kolovoza. Upravo budući blaženik je bio proganjan od fašizma, nacizma i komunizma. U njemu se najbolje oslikava situacija toga vremena i da nije važno koji je totalitarni sustav na vlasti ali pravednika uvijek progone jer je zagovornik istine.

Ostaje samo pitanje: zašto je progonstvo neizbježno? Neizbježno je zato što je Crkva, koja je uistinu Crkva, povezana sa *savjesti naroda* i *svijesti društva*. Tamo gdje je dobro, Crkva će ga pohvaliti, tamo gdje je zlo, Crkva će ga osuditi i totalitarni režimi su uvijek pokušavali i uvijek će pokušavati ušutkati glas savjesti. Krist i danas treba svoje svjedoke. Krist danas treba one koji su spremni ne toliko umirati za njega nego živjeti za njega. Krist nije došao ovdje na svijet da svijet učini ljepšim, nego da nas učini boljima i da budemo bolji i humaniji ljudi.

Nama u Crkvi ne treba mržnja, ne želimo ju i ne smijemo misliti zlo ni o kome. Ne sjećamo se mučenika za vjeru da bismo budili osjećaje protiv ubojica, ne! Mi one osobe koje su učinile zlo ne osuđujemo, nego ih potičemo na obraćenje. Osuđujemo ono zlo koje su učinili i nikad ga nećemo prihvatiti kao i svaki drugi grijeh. Mi želimo da se svima prizna istina, da se možemo moliti za sve žrtve jednako, da vidimo prije svega žrtve, a to su ljudi, naši djedovi, bake, naši očevi i majke, naša braća i sestre, koji su podnijeli teška mučenja i za mir koji molimo da im Bog udijeli vječni pokoj, a našoj Domovini vremeniti mir i svaki napredak.

Još ima istarskih svećenika koje je osudila, oduzela im najvrijednije – život, mržnja prema vjeri. Propatili su, prošli svoj križni put, i istarski svećenici i vjernici samo zato što su bili vjernici, odlazili na sv. Misu i sakramente. Treba li o tome i o broju žrtava češće govoriti i prisjećati se kako bi povijest bila učiteljica.

Kako bi povijest bila učiteljica života trebamo uvijek s pijetetom govoriti o žrtvama ne praveći razliku čije su. Treba u centar stavljati žrtvu a neku dnevnu politiku. Nije dobro da svatko iznosi samo svoje žrtve a ne protivne. Neke činjenice su se dogodi-

le i to trebamo priznati, jer ih ne možemo promijeniti. Tek kada dođe do toga stupnja uvažavanja i tolerancije prestat će razmirice i sukobi. Kada sve žrtve budu istovjetno tretirane tada nećemo imati razloga tražiti neku pravdu.

Ovdje bih mogao još samo nadodati riječi samoga Bulešića koje je izrekao u propovijedi u župi Baderna: “Moja politika je ta da vas potičem na put poštenja, od koga ste daleko; da vam pokažem cilj vašega života, da u vaša srca usadim kršćansku ljubav, slogu i dobrotu, da vam pružim sreću na ovome i drugom svijetu; da se za vas žrtvujem danju i noću. To je moja politika. To sam činio do sada, to isto učinit ću za vas i ubuduće... Ničega se ne bojim jer znam da činim u svemu svoju dužnost i miran sam pred Bogom i pred ljudima.”

Blaženi Miro bio je tipičan istarski svećenik, mladi čovjek iz maloga sela Čabrunići koje čak nema ni crkvu. Osim što ga je Bog izabrao, imao je uzorne roditelje, uzorna svećenika. Nedostaju li danas uzorni roditelji i uzorni svećenici?

Kako što je i prije nedostajalo uzornih roditelja i svećenika, tako i danas, možda u većoj mjeri. Svako vrijeme treba kako dobrih roditelja tako i dobrih i uzornih svećenika. Prije su roditelji posvećivali više pažnje duhovnom odgoju svoje djece. Naglašavali su ono biti a ne imati. U današnje vrijeme vrednote su se promijenile.

Već je papa Pijo XI. u enciklici o svećeništvu *Ad catholici sacerdotii fastigium* rekao „glavni prirodni vrt u kome treba da se umnožavaju svećeničke mladice i da cvijeće pupa i cvate jest, bez sumnje, domaće ognjište u kome se kršćanski misli i radi“. U prvom redu roditelji su pozvani da stvore atmosferu u kojoj će se dolično odgojiti čovjek i kršćanin. Od kršćanskih se roditelja traži da svojoj djeci pruže općeljudski odgoj. Bez tog osnovnog odgoja ne možemo zamisliti razvoj pravog svećeničkog zvanja, jer tamo gdje nije odgojen pošten čovjek, ne može se kasnije odgojiti ni dobar svećenik.

Od prolivene krvi u Lanišću do beatifikacije, od 1947. do 2013., prošlo je dugo vremena. Na njegovoj smrti rođeno je mnogo svećeničkih, duhovnih zvanja. Hoće li njegova beatifikacija biti isto toliko učinkovita, glede zvanja, kao i njegova smrt? Može li se i hoće li se više nego li prigodničarski Crkva, da tako kažem, poslužiti njegovim likom i djelom?

Poznata je Tertulijanova rečenica „Krv mučenika sjeme je novih kršćana“. Kao što iz mučeništva, tj. svjedočenja nastaju nova svećenička

zvanja, tako i čin beatifikacije predstavlja cijelom svijetu jednog svjedoka vjere koji je položio svoj život za onozemaljske vrednote. Dao je ono što je najviše imao, svoj život. Mlade ljude privlače i ideali, ono što je vječno, a ne samo ono što je prolazno. Kao što su se mnogi oduševili i dobili zvanje na don Mirinoj smrti tako će i novi naraštaji, uz Božju pomoć, upoznati preko njegova primjera veličinu njegove evanđeoske malenosti.

Jeste li uzbuđeni i radosni što je upravo Vama pripala čast, nakon vaših prethodnika, biskupa Dragutina Nežića, Antuna Bogetića i Ivana Milovana, da proces beatifikacije mladoga istarskog svećenika mučenika dovedete kraju?

Ovom prigodom želim se zahvaliti i spomenutim biskupima koji su svaki sa svoje strane učinili, što je bilo moguće, u to vrijeme, kako bi moglo doći do ove beatifikacije u Areni. U Crkvi se uvijek ostvaruje onaj poznati Pavlov tekst iz Prve poslanice Korinćanima 3,6-9: „Ja sam u vaša srca posijao sjeme, Apolon ga je zalio, ali Bog je dao da poraste. Nije važan ni onaj tko sije ni onaj tko zalijeva, već Bog koji daje rasti. Tko sije i tko zalijeva, jedno su, ali svaki će primiti plaću prema vlastitom trudu. Jer mi

samo Božji suradnici, a vi niste naša, već Božja njiva, Božja građevina.“

Crkva u Istri, svekolika Crkva, slavit će u pulskoj Areni smrt nakon koje slijedi život vječni. Što će se dogoditi u Areni?

U Areni će se dogoditi beatifikacija sluga Božjega vlč. Miroslava Bulešića. Beatifikacija je papinsko dopuštenje ili odobrenje novoga štovanja pod nazivom „blaženika“ s ovlaštenjem da se slavi liturgijski blagdan dotičnoga sluga Božjega u okviru određenih granica, jedne biskupije, jedne redovničke zajednice ili naroda, a da se prethodno nije tako štovao. To je dakle papinsko dopuštenje štovanja - *permissio cultus* - u vidu buduće kanonizacije. Beatifikacija, dakle, nije posljednja riječ, u procesu predstoji još dugi put do toga da Miroslav Bulešić postane sveti.

Postupak za beatifikaciju je otvoren 25. travnja 1956. a završava se 28. rujna 2013. Trajao je 57 godina. Nadamo se da će postupak kanonizacije ili postupak za proglašenje svetim trajati manje.

PAPA PRIZNAO BULEŠIĆEVO MUČENIŠTVO

Razgovarao: Aldo SINKOVIĆ

RIM Vijest o odluci Svetog Oca da se mučenik i sluga Božji Miroslav Bulešić može proglasiti blaženim i uzdignuti na čast oltara, obradovala je sve hrvatske vjernike, ali napose Istru i one koji su se godinama za to zalagali. Među njima je i rektor Papinskog hrvatskog zavoda u Rimu, mons. Jure Bogdan, koji je nakon završetka biskupijskog procesa 2004. preuzeo vodstvo postulatature u Rimu i velikim naporom priveo je kraju. Iskoristili smo priliku za kraći razgovor o cijelom postupku, koji kao i svaka kauza nije bio bez problema. Bilo je i delikatnih trenutaka. Svi su ljudi ukorijenjeni u određeni geografski prostor i time su uvjetovani. O kauzi je mons. Bogdan više progovorio i navijestio skorašnju beatifikaciju na svetkovinu Svih svetih 1. studenoga ove godine na rimskom groblju Campo Verano. Svećenicima i

mnogobrojnim sestrama redovnicama, koje su došle na groblje, predstavio je Bulešića i razvoj procesa za njegovu beatifikaciju.

L: Monsinjore, Vi ste postulador za proglašenje blaženim sluga Božjega Miroslava Bulešića. Konačno je i Papa priznao njegovo mučeništvo. Osam ste godina radili na tome. Na koje ste sve teškoće naišli?

JURE BOGDAN: Kad me biskup Ivan Milovan zamolio da prihvatim službu postuladora, bio sam svjestan da je to posao koji zahtijeva vremena, strpljivosti i upornosti. Služba rektora Zavoda i crkve sv. Jeronima traži potpunu osobu pa je prvi problem bio vrijeme. Druga je poteškoća što sam prihvatio posao za koji se prije nisam spremao pa je trebalo učiti u hodu. Valja dobro paziti da se ne napravi pogrešan korak. Uz redovite kontakte s Kongregacijom za proglašenje svetim, za obavljanje „tehničkih“ poslova

u postupku, prvi i najteži zadatak bio je pronaći nekoga tko će napisati „poziciju“. Trebalo je na temelju svih dokumenata koji su završetkom biskupijskoga postupka stigli u nadležnu Kongregaciju u Rim i drugih dostupnih dokumenata, napisati knjigu u kojoj se opisuje život i djelo sluge Božjega, okolnosti u kojima je živio i ubijen iz mržnje prema vjeri. Trebalo je nepobitno dokazati da je don Miroslav Bulešić kršćanski mučenik. Posao pisanja pozicije prihvatio je mons. Fabijan Veraja, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije, umirovljeni podtajnik Kongregacije za proglašenje svetima, svjetski poznat stručnjak u ovoj materiji. Premda je u visokoj životnoj dobi, posao je uspješno priveo kraju. Nakon toga kauza je krenula u redovitu proceduru.

L: Biskupijski je proces inače trajao više od 40 godina. U moje vrijeme, pedesetih godina, u Istri se nije smjelo ni spominjati njegovo ime, iako smo, preko prepričavanja, mnogo čuli o njemu. Tako da je postao neka vrsta mita. Možda se i danas u našoj domovini premalo govori o don Miroslavu Bulešiću i njegovoj poruci mladima, posebno svećenicima?

JURE BOGDAN: Od smrti sluge Božjega Miroslava Bulešića do potpisivanja dekreta o mučeništvu 20. prosinca 2012. godine, prošlo je 65 godina i nepuna tri mjeseca. Nakon mučeničke smrti nije bilo dopušteno pokopati ga u rodnome mjestu. Pokopan je na mjesnome groblju u Lanišću. Ondašnje komunističke vlasti sve su učinile kako bi se svaki spomen na njega zaboravio. Njegovu su smrt, na sramotnim sudskim procesima i u novinskim člancima i drugim medijima, prikazivali na iskrivljen način. Bogu hvala da povijest pišu događaji, a ne pobjednici. Bila su to desetljeća u kojima je u našoj zemlji i cijeloj bivšoj državi u strukturama vlasti vladala mržnja prema Crkvi. Bog ima svoje planove i načine koje ne mogu nikakve vlasti ograničiti ni uništiti. Glas o njegovu mučeništvu prenosio se tiho, od usta do usta. Uspomena na njega živjela je u srcima istarskih i drugih katolika. Prenosila se s koljena na koljeno i izvan njegove rodne biskupije. U tim okolnostima mons. Dragutin Nežić učinio je pravi herojski čin kad je već 1956. započeo biskupijski proces za kanonizaciju sluge Božjega Miroslava Bulešića. Četrdeset godina nakon njegove smrti, 24. kolovoza 1947., biskup mons. Anton Bogetić i nadbiskup Josip Pavlišić predvodili su u Svetvinčentu 1987. molitveni spomen i otkrili nadgrobnu ploču s njegovim imenom. Premda je komunistički sustav u Jugoslaviji bio već dobro uzdrman, vlasti su žestoko kritizirale

ovaj postupak biskupâ. Ovo su samo neki od pokazatelja prilika u kojima je živjela Crkva u Jugoslaviji. Uspostavom neovisne hrvatske države slobodno se pristupilo izučavanju djela, nastavku i zaključenju biskupijskoga procesa za kanonizaciju. Složio bih se s Vama u ocjeni da premalo poznajemo ovog vrijednog i čestitog svećenika. Držim da će godina koja je ispred nas svima nama više pomoći da upoznamo njegovu svećeničku duhovnost, mladenački polet i kršćanske krjeposti koje je živio na herojski način.

L: Znamo da za proglašenje mučenika blaženim nisu potrebna čudesa. Je li ipak došlo zaговорom don Miroslava Bulešića do nekih prirodno neobjašnjivih pojava?

JURE BOGDAN: Katekizam Katoličke Crkve jezgrovito nam govori što Crkva drži o mučeništvu: „Mučeništvo je vrhovno svjedočanstvo dano za istinu vjere; označuje svjedočanstvo koje ide do smrti. Mučenik daje svjedočanstvo za Krista umrlog i uskrsloga, s kojim je sjedinjen ljubavlju. On podnosi smrt činom jakosti.“ (KKC br. 2473) U poslanici Rimljanima ranokršćanski mučenik sv. Ignacije Antiohijski piše: „Pustite mi da postanem hranom zvijeri. Po njima bit će mi dano da prispijem Bogu.“ U dosadašnjem postupku za beatifikaciju pozornost smo usredotočili na činjenicu mučeništva. Sada se treba dobro pripremiti za beatifikaciju. Ne toliko na ono izvanjsko što se dogodi i brzo zaboravi, nego na duhovnu pripremu. Treba dobro upoznati vrline i svećeničku duhovnost ovog mladog Božjeg čovjeka koji je živio iz vjere. On je model za nasljedovanje. Svećenik čist, neporočna života, sinovski odan Blaženoj Djevici Mariji, čovjek Crkve, čovjek Božji.

L: U ovogodišnjem Adresaru hrvatskih rimskih studenata posvetili ste dvadesetak stranica don Miroslavu Bulešiću i na taj ga način predstavili mladim studentima i općenito hrvatskoj zajednici u Rimu. Koji su Vas razlozi vodili da to učinite upravo sada?

JURE BOGDAN: Razloga je puno zbog kojih smo ovogodišnji Hrvatski rimski adresar posvetili Bulešiću. U 2013. godini navršava se 450. godina od odluke Tridentskoga sabora o uspostavi sjemeništa. Teško je zamisliti kako bi se razvijala i kako bi apostolska Crkva djelovala od XVI. stoljeća do danas bez ustanove u kojoj se prepoznaju i njeguju klice svećeničkoga poziva, odgajaju i sazrijevaju mladići koji će obavljati svećeničku službu.

Don Miroslav je prošao dobru sjemenišnu formaciju. Njegova spremnost na mučeništvo plod je i dobrog obiteljskog i sjemenišnoga odgoja u Kopru, Gorici, Rimu (Francusko sjemenište i Lombardijsko sjemenište), kao i sveučilišnoga studija na Gregorijani. Rado je dolazio u Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima od kojega je primao i određenu novčanu potporu u vrijeme studija. To se dobro vidi iz njegova duhovnog dnevnika. Bio je talentiran, radio je na sebi. Bio je spreman učiti, stalno učiti od svoga božanskoga Učitelja, preko ljudi koje mu je Božja providnost udijelila kao poglavare, odgojitelje, učitelje i profesore. Trudio se na svim područjima kako bi se što bolje pripremio za svećeništvo. U bogatome višestoljetnome i milenijskome iskustvu, kod svećeničkih pripravnika Crkva polaže veliku pozornost na ljudsku, duhovnu, pastoralnu i svećeničku formaciju. Četiri su to stožera na kojima počiva dobar odgoj u sjemeništima. Ni u jednome se ne smije pretjerati na štetu drugoga, ali ni uzmanjkati. To uvelike ovisi od odgojitelja u sjemeništima i profesora na teologijama i fakultetima. S druge strane, odgajnik koji je spreman učiti, svjestan je da je Bog onaj koji svojom milošću sve zalijeva i čini da uzraste. I tako su se mnogi vinuli visoko do vrhunaca svetosti, kao i naš budući blaženik. Ako su mogli toliki, ako je mogao sluga Božji Bulešić, zašto to ne bi mogli i današnji brojni hrvatski studenti i studentice u Rimu? A i Ti koji ovo čitaš?

Sveti Otac Benedikt XVI. proglasio je Godinu vjere koja je upravo u tijeku. Nema dobrog svećenika, katoličkoga laika, nema svetosti, bez iskrene djetinje vjere, povjerenja u Boga. Vjera je nezasluženi dar, milost. Ako li čovjek ne surađuje s Božjom milošću,

ne hrani svoju vjeru, može ju izgubiti. Ako li surađuje s Bogom u vjeri, spreman je biti svjedok u svim okolnostima i sredinama, u zgodno i nezgodno vrijeme. Bog ga krijepi. Zahvalni smo Svetome Ocu što ćemo u Godini vjere dobiti novoga blaženika koji svojom vjerom neodoljivo privlači i sve nas poziva na radikalno nasljedovanje božanskoga Učitelja.

L: Kao postulator stekli ste veliko iskustvo u komuniciranju s Kongregacijom za proglašenje svetaca. Hoćete li nastaviti raditi i na proglašenju svetim don Miroslava Bulešića?

JURE BOGDAN: Dok mi prilike budu dopuštale, spreman sam i dalje davati svoj doprinos za proslavu na oltaru sluge Božjega Miroslava Bulešića. Ovom prigodom želio bih zahvaliti na povjerenju umirovljenome biskupu mons. Ivanu Milovanu koji mi je povjerio službu postulatora. Kad sam prihvatio, stalno me u tome podržavao. Živo se zanimao za kauzu. Isto tako i mons. Vjekoslav Milovan, vicepostulator, i mnogi drugi iz Istre i drugih dijelova naše domovine. Rektori lombardijskoga i francuskoga sjemeništa u Rimu ponosni su da će njihov pitomac biti proglašen blaženim. Više hrvatskih ljudi u Rimu sve ovo vrijeme pokazivalo je interes za kauzu. Današnji rezidencijalni porečko-pulski biskup mons. Dražen Kutleša od svoga imenovanja za biskupa živo se zanima za kauzu i isto me tako podržavao na svim razinama. Otkako je biskup, nijedan susret ili telefonski razgovor nije prošao bez Bulešića. Hvala obojici biskupa na svesrdnoj podršci. Hvala i svima ostalima. Lakše je raditi i truditi se kad znadete da iza sebe imate biskupa koji Vas prati i podržava.

MOLITVA - IZVOR ŽIVOTA BLAŽENOG MIRE

Kada gledamo lik našega blaženog Miroslava, teško je ne zapitati se otkuda njemu tolika vjera, tako velika snaga za žrtvu, tako neizmjerljiva ljubav prema Bogu koja se pokazivala u konkretnoj ljubavi prema svakome čovjeku s kojim je on došao u dodir? Što je njega pokretalo, što ga je činilo tako jednostavnim, poniznim, skromnim, a opet tako odlučnim u naviještanju Kraljevstva Božjega i branjenju svega onoga što se odnosilo na Boga i život? Kako bi dobili odgovor na to pitanje dovoljno je baciti pogled na njegove zapise, njegova pisma, te na svjedočanstva onih koji su ga poznavali. Preko svega toga i u svemu tome naići ćemo na **molitvu**. Vlč. Miroslav je u svakoj prilici molio. On je znao da je molitva zanos srca, pogled upravljen Ocu, kako u radosti, tako i u žalosti, otvoreni i iskreni razgovor sa Stvoriteljem, Otkupiteljem i Posvetiteljem. On je svoju vjernost, oduševljenost za Boga i ljubav hranio preko molitve. U tome razgovoru s Bogom najviše je otkrivao sebe, dubine svoga srca, ono što je, što ga muči, što želi, jer je znao da sve to najbolje razumije njegov Bog. Onaj koji ga je pomilovao i pozvao, koji ga je učinio svojim svećenikom.

Riječi iz Druge knjige o Makabejcima kao da govore o blaženome Miri „*Ovo je ljubitelj svoje braće, koji se mnogo moli za narod.*“ (2 Mak 15, 14). On je uistinu riječju i djelom svjedočio svoju ljubav prema rodnoj Istri, vjernom narodu, obitelji,

svima onima koji su mu bili povjereni. I za sve njih je žarko molio i prikazivao svoj život. Jer molitva nije samo ona koju izgovaramo usnama ili srcem, „*molitva je svako djelo učinjeno Bogu na čast, bilo tjelesno ili duševno*“. Ona je i prikazanje svakoga našega dana, prinos svih poslova koje činimo, da budu Bogu na čast. „*Moli zato ona siromašna žena, koja se u svojem siromaštvu muči u radu za svoju obitelj, koju uzdržava i odgaja za Boga; moli onaj ratar na polju kada to Bogu prikazuje; moli onaj bolesnik na svojoj postelji, kada Bogu prikazuje svoje trpljenje. – I najsitnije djelo naše, ako je k Bogu upravljeno, ima vrijednost te postaje molitva. Dakle, treba da je prisutna nakana! – Kada možemo izraziti tu svoju nakanu? Na početku svakog dana. A kako? „Sve što budem danas činio, neka bude Tebi na čast!*“ (kolovoz 1944.)

Intimni odnos s Bogom donio je bogat rod, doveo je bl. Miru do one najveće ljubavi, one koja daje svoj život za svoju braću. I zadnji čin u ovome životu bila mu je molitva za obraćenje grješnika, daje život za one koji njemu život oduzimaju. Time i nas potiče da neprestano upravljamo svoja srca i svoje umove Bogu te nam i danas govori: „*Molimo i molimo!*“ (kolovoz 1944.)

s. Teodora, Karmel sv. Josipa
Đakovačka Breznica

SJEDINJEN S KRISTOM, LJUBIO JE SVOJ NAROD!

„*Prolivena je nedužna krv, i dalje se ona proljeva; neće li možda upravo ona poslužiti kao temelj društva koje se ponovno rađa u boli? Ja mislim da hoće.*“ (Iz pisma rektoru Zavoda Lombardo u Rimu, 1943.)

Krv mučenika nikada ne ostaje bez ploda. A plod se rađa kada to Gospodar života upiše u korijen iz kojega izrasta. I kada se činilo da je poznat tek u svome kraju, upravo u Godini vjere i Jubileju 1700 godina od slobode kršćanstva, mučenik Miroslav Bulešić zasjao je s križa kao znak i poziv: **znak** bliskosti s Kristom čija nas je žrtva preobrazila za Život, i **poziv** na vjernost Bogu, jer on nikada ne razočarava.

Don Miro je vidljiv znak Krista, jer je upio tajnu Njegove žrtve kao svećenik: „*Bog mi je dao tu milost da sam se za Njegovu čast, za Njegovu lju-*

bav žrtvovao te da sam se postavio u Njegove ruke da nastavljam djelo otkupljenja. Moj Bože, kako si me volio i kako me voliš! Htio si da budem posve Tvoj!“ Iz ove intimne bliskosti s Kristom, dogodila se otajstvena razmjena Božjega sebedarja i don Mirina uzdarja: „*Onda sam oćutio da nisam ni sam više svoj, onda sam osjetio da moje ruke više nisu moje, već da su Bogu darovane; onda sam opazio da moja usta nisu više usta moja, već Onoga u čije sam Tijelo pretvorio kruh i u čiju sam Krv pretvorio vino.*“ S Kristom živim u rukama moliti da postanemo ono

što blagujemo u Euharistiji, znači biti spreman imati Kristovo lice i pred očima svijeta. Taj put zemaljskog koračanja nije lagan, ali je jedini plodonosan. Učenik Kristov mora proći put svojega Učitelja. Kao svećenik don Miro je za života urastao u Krista, i nakon smrti je s Njim postao znak nade i ohrabrenja – i to na našoj, hrvatskoj grudi, za hrvatski narod. Iako mlad, sa svega 27 godina života, prožetost Kristom učinila ga je zrelim za potpuno predanje Bogu i narodu. Nekada sputnik svojih župljana, danas pred licem Božjim zagovornik svoga naroda. Kao svećenika, nosilo ga je potpuno predanje Bogu: „*Prikazat ću se sav za spas i mir našega naroda.*“

Što li se promijenilo od don Mirinoga vremena? Misli svetih ljudi nadilaze vremena, jer kao u viziji vide i dalje, što čini i za nas danas aktualnima njegove riječi: „*Misli moje lete do svih vaših sela i vas vidim kako ste zaposleni u svoje stvari, vidim vas kako se dižete protiv Boga vašim mrskim klevetama, vašim nepoštvanjem blagdana, vašim nepoštvanjem u ženidbi. Puče moj, Bog želi da se njemu obratiš.*“

Zagrlio je svoje vjernike ljubavlju pastira, a time i svoj hrvatski narod: „*Hvala ti, mili moj puče!*“

Bio sam malo vremena s tobom... Upoznao sam tvoju dušu, oćutio tvoje poteškoće, jer su tvoje poteškoće bile moje, tvoje žalosti bile moje.“ I upravo u danima kada nam je potreban zagrljaj Neba, Crkva nam ga uzdiže na čast oltara kao onoga koji je Krista srčano naviještao tužnom i trpećem narodu. I danas je narod tužan, i danas mnogi trpe. I danas osjećamo bijedu života, kao i u don Mirino vrijeme. Ali to nije naše konačno stanje: „*Bijedan je naš život! Uzaludan je i bez vrijednosti, ako ga – i u ovakvim okolnostima – ne prikazemo Bogu. Mi živimo u danima kada se traži žrtva i predanje Bogu i bližnjemu.*“ Svojom je krvlju dao temelj. Za njega je nedužna krv temelj društva koje se ponovno rađa u boli. Temelj imamo u križu, bol imamo u bijedi i trpljenju. Još je samo potrebno roditi se i izdići iz zemlje, upravo u smjeru koji križ pokazuje – uspravno, u smjeru Neba i vodoravno, grleći svijet i u ljubavi prema bližnjima slaveći Boga: „*Moja zadnja preporuka jest ova: Budite pravi kršćani. Bogu služite i bit će vam dobro, na tom svijetu i na drugom. Zbogom!*“

Tanja Popec

SJEĆANJE

Blaženog Miroslava Bulešića nosim u svojim uspomenu kao posebice drag lik. Nakon rata mnogo je istarskih župa ostalo bez župnika. Tako i naša župa – Sv. Petar u Šumi. Nedjeljne i blagdanske mise služili su susjedni svećenici. Jedne ljetne nedjelje najavljen je Miroslav Bulešić koji je bio poznat kao neumoran, mlad svećenik. Pred crkvom su ga čekali stariji muškarci, žene su već bile u crkvi i molile kronicu. I mi djeca bili smo u crkvi, pred oltarom. Mladi je svećenik stigao biciklom iz Tinjana, preko duboke Drage i malo je kasnio. Kad je došao u svima prisutnima zavladao je radost. Nakon propovijedi slijedilo je prikazanje. Za milostinju smo davali tzv. jugolire; nije ih bilo mnogo, a nisu ni mnogo vrijedile, jer se ništa nije moglo kupiti. Mi smo djeca tada dok se pobirala milostinja bili najnemirniji. I ja među njima. U klupi pred oltarom, po običaju, među odličnim starcima, sjedio je moj djed, koji je uvijek nosio sa sobom štap, palicu. Da bi nas malo primirio, posebice mene, štapom me je dohvatio i *učočkao* po glavi! Nije bilo toliko bolno koliko ponižavajuće. Smirio sam se, osramoćen i ponižen.

Nakon mise s oltara se prema puku okrenuo velečasni Miroslav Bulešić. Ispričao se što je kasnio: morao je ispovijedati prije nego je došao k nama. Zahvalio se svima koji su u tako velikom broju došli na misu. Kod nas je malo bilo onih koji nisu dolazili na nedjeljnu misu. Zahvalio se pjevačima koji su svojim pjevanjem uzveličali misno slavlje. Na koncu: zahvalio se djeci kojima je bio ispunjen prostor pred oltarom. Rekao je da smo bili mirni, da smo bili dobri kao anđeli. Svi su bili pohvaljeni, samo ja nisam znao da li pripadam pohvaljenima! Ta – bio sam kažnjen, javno.

Razmišljajući kasnije mnogo puta na tu nedjelju, zaključio sam nešto u svoju korist. Moj me djed „učočkao“ za vrijeme prikazanja, kad je don Miro mogao promatrati što se među nama događa, dok je prao ruke, okrenut nama djeci na desnoj strani oltara. Zahvalom vjernom puku, pjevačima i djeci na lijepom sudjelovanju na misi oprostio se s nama. I ja sam, nemirni dječarac, pripadao toj pohvaljenoj skupini vjernika. Zapamtio sam to i zahvalan sam mu ostao

do danas. Možda je i moje neprimjereno ponašanje potaklo njega da nas sve ukupno pohvali. Zapamtio sam to, a njegova smrt dvadesetak dana kasnije, u Lanišću, na blagdan sv. Bartola, apostola kome su pogani ogulili kožu prije nego su ga pogubili, osvjedočila

me da radnici u vinogradu Božjem, mučenici i sveci cijeloga života svoju kožu nose na štapu, ne skrivajući ništa ni pred Bogom ni pred ljudima.

Josip Bratulić

OKRUŽNICA ZADARSKOG NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA

1. Kad je u prigodi pastirskog pohoda Hrvatskoj proglasio Alojzija Stepinca blaženim, u Mariji Bistrici 3. listopada 1998., papa je rekao: „Velik je broj mučenika koji su tijekom stoljeća nikli u ovim krajevima, počevši od vremena Rimskoga carstva, s likovima kao što su Venancije, Dujam, Stošija, Kvirin, Euzebij, Polion, Mavro i toliki drugi. Njima su se u kasnijim stoljećima pridružili Nikola Tavelić i Marko Križevčanina, zatim mnogi svjedoci vjere u vrijeme otomanske vladavine te oni iz naših vremena među kojima se ističe svijetla osoba kardinala Stepinca. Osim njih ima i mnogo drugih pastira i običnih vjernika, muževa i žena koji su krvlju potvrdili svoju vjernost Kristu". Jedan od njih je naš skori blaženik Miroslav Bulešić. S netom napunjenih 27 godina života i niti pet godina svećeništva, on je sazrio do punine koju čovjek teško dostiže. Postao je mučnikom krizme, i novim zaštitnikom Istre i svećenika.

Povijest Crkve kroz 20 stoljeća pamti milijune znanih i neznanih svjedoka vjere koji su svojom krvlju posvjedočili ono u što su vjerovali, ono što su osjećali, živjeli i smatrali najbitnijim. Imena mnogih od njih upisana su u dlanove Božje ruke. A tek manji dio uzdignut je na čast oltara. Hrvatska je bila zemlja komunističkog bloka u kojoj su Titovi komunisti poubijali najveći broj katoličkih svećenika, preko šest stotina. To je oko 17% hrvatskog klera. A da ne brojimo stotine i stotine svećenika koji su trpjeli po zatvorima. Ubijena su uz to 73 bogoslova i sjemeništara (jedna čitava bogoslovija), 22 brata laika iz raznih redovničkih zajednica, te tridesetak časnih sestara.

Kako se stječe mučenička aureola i koga možemo nazivati mučnikom?

2. Kršćanina koji je slobodno prihvatio i podnio nasilnu smrt kao svjedok kršćanske vjere, uključujući tu i kršćanski moral, može se prema crkvenim kriterijima uzeti u obzir za provjeru kako bi ga se ubrojilo

među mučenike. A da bi netko mogao „pretendirati“ na to ime, mora umrijeti kako se latinski veli, „in odium fidei“, tj. da je ubijem iz mržnje prema vjeri. Treba, dakle, dokazati da je progonitelj to učinio iz mržnje prema kršćanskoj vjeri. Mora također biti bjelodano kako je ubijeni prihvatio nasilnu smrt slobodno, svjesno i iz ljubavi prema vjeri („in amorem fidei“), te da je smrt dragovoljno i krotko podnio. Neophodno je, međutim, za naslov mučenika provesti zakoniti crkveni postupak utvrđivanja mučeništva i osobne svetosti. A onda je potrebno da nakon provedenog procesa Crkva dotičnog stradalnika zakonito proglasi mučnikom i svecem kako bi ga se uvrstilo u crkveni martirologij i odredilo datum spomena. Ne može se, dakle, imenom mučenika nekoga proizvoljno nazivati samo zato što je npr. kao kršćanin iz vlastitih vjerskih pobuda sudjelovao i poginuo u nekom vjerskom ratu, i slično. Potrebno je provesti spomenuti proces i poštivati proceduru.

Zahvalni smo Božjoj Providnosti što će koncem rujna Crkva službeno uzdići na čast oltara mladog svećenika Miroslava Bulešića. Tim činom daje se do znanja kako je on ubijen „in odium fidei“, te da je mučeničku smrt podnio „in amorem fidei“. Zbog toga će Pulska Arena 28. rujna 2013. svjedočiti o nečemu što se u Areni nije nikada zbilo. Taj prostor svjetske i profane zabave pretvorit će se u ozračje najuzvišenijeg događaja za Porečku i Pulsku biskupiju i narod hrvatski. Tamo će kardinal Amato, uz koncelebraciju hrvatskog episkopata i drugih nazočnih kardinala, biskupa, svećenika i vjernika objaviti Crkvi i čitavome svijetu da imamo novoga blaženog mučenika, mladog svećenika, Hrvata, Miroslava Bulešića. On je svojom krvlju potvrdio vjernost Kristu. A mjesto, na kojem je ispovjedio vjeru i zakoračio u vječni život, postaje svetim prostorom kamo će ljudi rado poći na hodočašće.

3. Katolička teologija gleda na mučenika kao na dovršenog čovjeka i kršćanina. Jer, on je u najtežim okolnostima uz prolijevanje krvi svjedočio o Božjoj ljubavi. Mučenike razlikujemo od drugih upravo po tomu što su služili braći do krajnjih granica i dali vlastiti život za više ideale. A to su učinili isključivo iz ljubavi i radi ljubavi. Ali, i u ljubavi prema svojim progoniteljima; onako kako je to uradio sâm Krist. Zato je u mučeništvu isključen svaki oblik mržnje. Sveti Augustin je u tom vidu uobličio klasično načelo pa napisao kako „mučenika ne stvara kazna, nego razlog“ (*Martyres non facit poena, sed causa*, PL 36, 340). Ponosni smo što je Kongregacija našla kod svećenika Bulešića takve razloge. Pismena pak i usmena svjedočanstva o ovom Božjem sluzi govore da je njegov kratki svećenički život bio sav u znaku mučeništva. Okolnosti su, naime, bile takve da je vrlo brzo postao svjestan kako bi vjernost svećeništvu mogla doći u iskušenje. Zbog toga je nastojao biti spreman i na mogućnost mučeništva. To potvrđuju riječi iz dnevnika od 22. ožujka 1944. u kojem je zapisao: „Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja“. Saslušani svjedoci slažu se da je don Miroslav bio „uzoran svećenik, pun pastoralne revnosti, čovjek molitve i čovjek djelotvorne ljubavi. Imao je veliko srce za siromahe i za sve potrebne, a u svom djelovanju nadahnjivao se principima vjere, za koju je bio spreman položiti i život“. Kao takvog otkriva nam ga i njegov duhovni dnevnik u kojem stoji: „Između tužnog i krvlju okupanog naroda mi moramo biti dobri Samaritanci, koji tješe i liječe, podižu i zavijaju svaku ranu u bijeli omot ljubavi. Jer mržnja uzrokuje krvarenje a ljubav zacjeljuje rane“.

Tko je novi mučenik, sluga Božji Miroslav Bulešić?

4. Miroslav se rodio 13. svibnja 1920. u istarskom selu Čabruniči, župa Svetvinčenat, u obitelji Mihe i Lucije rođ. Butković. Osnovnu školu pohađao je u Juršićima, gdje mu je vjeroučitelj bio revni i vrijedni svećenik don Ivan Pavić. Kad je odlučio poći u sjemenište poslali su ga u Kopar gdje je ostao do mature (1939.). A onda ga je porečko-pulski biskup uputio na studij u Rim. Njegov je vjeroučitelj don Ivan napisao da ga predlaže za studij jer „radi se o odličnom, intelektualnom, otvorenom, pobožnom i dobrom mladiću“. U Rimu je boravio od 1939. do ljeta 1943. Prve godine studija bio je u Francuskom zavodu, a naredne tri u sjemeništu Lombardo. Redoviti studij filozofije i teologije pohađao je na Gre-

gorijani. U rano proljeće 1943. vratio se u Istru gdje je u župnoj crkvi u Svetvincentu primio svećeničko ređenje, 11. travnja 1943. Dirljive su riječi koje je sam Bulešić zapisao u svom dnevniku tom prigodom: „Moja majka, otac i braća su plakali, a i mogli su: Sin im je umro, sam je prestajao biti njihova svojina i počimao biti stvar Božja“. Dva tjedna potom u istoj crkvi slavio svoju prvu misu s mladomisničkim geslom: „Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja Tvoja!“ Iste godine u jesen (1943.) Bulešić je imenovan župnikom u Baderni gdje se dvije ratne godine zdušno trudio u pastoralnom djelovanju. Hrabrio je i nesebično se zauzimao za ljude, posebice za one koji su u ratnom vohoru bili najugroženiji. Zbog odvažnog, dosljednog i načelnog djelovanja Bulešiću su stizale prijetnje s raznih strana, pa je u osobnom dnevniku zapisao: „Ako me hoćeš k Sebi, Gospodine, evo me pripravna. Darujem Ti sasvim život za svoje stado“. A da se njegovu spremnost za žrtvu ne bi krivo protumačilo, on objašnjava za što je spreman život položiti: 'Želim umrijeti samo za slavu Božju i spasenje duše svoje kao i duša svojih vjernika'. Protivnicima pak i progoniteljima on poručuje: „Moja je osveta - oprost“.

5. Kraj Drugog svjetskog rata Bulešić je dočekao u Baderni. Ali, već u jesen 1945. imenovan je župnikom u Kanfanaru. U novoj sredini dao se svom revnošću na duhovnu obnovu prostrane i zahtjevne župe. Oživio je crkveno pjevanje, pa su slavlja postala za sve privlačnija. Uveo je pobožnosti Srcu Isusovu i Marijinu, promicao zajedničko moljenje krunice, čestu ispovijed i pričest, posebice za skupine revnijih vjernika, te za mladež i djecu. Komunisti su grubim pritiscima odvrćali vjernike od mise i crkvenih obreda. Počeli su uvoditi 'civilna vjenčanja' i pogrebe. Usprkos tomu kanfanarski su župljani u većem broju dolazili u crkvu i pažljivo slušali što župnik propovijeda. Zbog toga su neki članovi komunističke partije jedne nedjelje 1946. na kanfanarskom trgu međusobno zaključili: „Dok je ovaj živ, narod neće ići za nama, niti dolaziti na naše sastanke“. Pokušavali su nagovarati rodbinu neka se makne iz Kanfanara i pođe u Italiju jer je tamo studirao. Tamo imao rodbinu i prijatelje, pa će biti mirniji. No on je odvratio: „Tu je veća potreba za svećenicima, pa ovdje treba ostati!“ Prenijeli su mu i otvorene prijetnje komunista da ne govori tako otvoreno, jer mogao bi nastradati. On je odgovarao: „Ako me ubiju, ubit će me za vjeru i Boga!“

Nije ostao dugo u Kanfanaru, jer je već školske godine 1946/47. postavljen za podravnatelja i profesora u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu i tajnikom Svećeničkog zbora sv. Pavla. U kolovozu 1947. pratio

je delegata Svete Stolice, mons. dr. Jakoba Ukmara, kod dijeljenja krizme u Buzetu i okolnim župama. U subotu, 23. kolovoza 1947., kad su razulareni komunisti upali u župnu crkvu u Buzetu, s namjerom da spriječe dijeljenje svete potvrde, Bulešić je svojim tijelom branio svetohranište i u njemu Presveti oltarski sakrament. 'Ovamo možete proći samo preko mene mrtva', govorio im je blijeda lica, ali posve smirena duha. Stajao je na gornjoj stepenici oltara, okrenut prema njima koji su drsko zaposjeli prezbiterij, spreman dati život da spasi svetinje. Sutradan na blagdan sv. Bartola apostola, 24. kolovoza 1947. pratio je delegata Ukmara u Lanišće gdje je bilo planirano dijeljenje svete krizme. Nakon završetka obreda krizme pobunjenici su upali u župnu kuću i ubodima nožem u grlo ubili don Miroslava Bulešića.

Miroslav Bulešić mučenik svete potvrde

6. Mons. dr. Jakob Ukmar, komu je don Miroslav pomagao kod podijele sakramenta potvrde, u službenom izvješću Biskupskom Ordinarijatu u Trstu, 12. studenoga 1947., napisao je slijedeće: „Nakon završetka krizme u crkvi i mise koju je služio vlč. Miroslav Bulešić, uputili smo se u župnu kuću. Četvrt sata nakon što su bili krizmani i oni koji su naknadno prispjeli, oko jedanaest sati, pobunjenici su ušli u kuću i ubili nožem velečasnog Bulešića koji je bio kraj vratiju. Ja sam izašao iz župnog ureda u predvorje i vidio kako mrtav leži na tlu među zlikovcima koji su zaposjeli kuću; povukao sam se u spavaću sobu, gdje sam nakon minute vremena i sam teško izudaran i ostao ležeći u krvi. Smatrajući da sam mrtav, osta-

vili su me i potražili župnika. Ali, nisu ga pronašli jer se bio sakrio. Kroz dvadeset sati ostao sam u nesvijesti..” Bulešić je ubijen ubodima noža u grlo, a njegova krv poprskala je zid predsoblja laniškoga župnog ureda. Prema riječima očevidaca, Bulešić je osjećao kako umire pa je zazivao: „Isuse, primi dušu moju!” Komunističke vlasti tada su odredile neka se njegovo tijelo pokopa u Lanišću. Tek 1958. tjelesni ostatci preneseni su u rodnu župu Svetvinčenat. Porečko-pulska biskupija od 1998. do 2004. provela je službeni dijecezanski proces o životu i mučeničkoj žrtvi Miroslava Bulešića. Prikupljena dokumentacija predana je 2004. Kongregaciji za kauze svetih. Državno Tajništvo Svete Stolice, dopisom od 12. veljače 2013. godine, priopćilo je da je Sveti Otac Benedikt XVI. dopustio da se obred proglašenja blaženim sluga Božjega Miroslava Bulešića obavi u Porečkoj i Pulskoj biskupiji, u subotu, 28. rujna 2013. Predstavnik Svetog Oca na slavlju proglašenja blaženim u Puli, bit će prefekt Kongregacije za kauze svetih, uzoriti gospodin Angelo kard. Amato. U radosnom iščekivanju toga dana molimo se i pjevamo našem novom blaženiku: „Potvrde svete ti darove štitiš, Duha i Istine milosni dar. Blaženi Miro, podaj nam snage: Božanske ljubavi čuvaj nam žar!”

Na dan mučeništva sv. Ivana Krstitelja,
29. kolovoza 2013.

† Želimir Puljić,
nadbiskup zadarski

PREMJETAJI SVEĆENIKA U POREČKOJ I PULSKOJ BISKUPIJI

Vlč. o. Krzysztof Rodak razrješuje se službe upravitelja župa Stari Pazin i Sveta Lucija Pazinska. Vlč. Željko Zec razrješuje se službe župnika župe Poreč i imenuje se župnikom župa Stari Pazin i Sveta Lucija Pazinska. Vlč. Vladimir Brzić razrješuje se službe upravitelja župa Boljun, Dolenja Vas i Vranja i odlazi u Sjemenište Redemptoris Mater u Sarajevo. Vlč. Jure Purkić razrješuje se službe župnog vikara župe Poreč i imenuje se župnikom župa Boljun, Dolenja Vas i Vranja. Vlč. Rikard Lekaj razrješuje se službe župnika župa Svetvinčenat i Juršići i imenuje se župnikom župe Poreč i dekanom Porečkog dekanata. Mladomisnik vlč. Hector Bernardez Germade imenuje se župnim vikarom župe Poreč. Vlč. Ivan Borić razrješuje se službe župnika župe Štinjan. Vlč. Ilija Jakovljević, župnik Fažane imenuje se i župnikom župe Štinjan. Vlč. Darko Zgrablić razrješuje se službe župnika župe Bale i imenuje se župnikom župa Svetvinčenat i Juršići. Vlč. Aleksandar Vujisić razrješuje se službe župnog vikara župe Uznesenja Marijina u Puli i imenuje se župnikom župe Bale. Vlč. Josip Zović razrješuje se službe župnika župa Raša i Sveti Lovreč Labinski i imenuje se župnikom župe Ližnjan. Vlč. Ivan Mlikota razrješuje se službe župnika župe Ližnjan i imenuje se župnikom župe Raša. Vlč. Milivoj Koren župnik župa Gornji Labin i Skitača imenuje se i župnikom župe Sveti Lovreč Labinski. Vlč. Ivan Prodan razrješuje se službe župnika župa Kršan, Čepić i Brdo i imenuje se župnikom župe Sveti Josip u Puli. Vlč. Marijan Lindić razrješuje se službe župnog vikara župe Rovinj i imenuje se župnikom župa Kršan, Čepić i Brdo. Vlč. Maksimilijan Buždon razrješuje se službe župnika župe Sveti Josip u Puli i odlazi na studij u Rim. Mladomisnik vlč. Carlos Artur Fonsec Farfan imenuje se župnim vikarom župa Baderna, Sveti Ivan od Šterne i Žbandaj. Mladomisnik vlč. Roko Smokrović imenuje se župnim vikarom župe Uznesenja Marijina u Puli. Mladomisnik vlč. Jurica Manzoni imenuje se prefektom studija u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli. Vlč. Josip Kolega razrješuje se službe vicerektora u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli i vraća se u Riječku nadbiskupiju. Vlč. Nikola Mladineo imenuje se vicerektorom u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli.

ZA REKOLEKCIJU, 7. LISTOPADA 2013.

Listopad – mjesec krunice. Preporučamo da se molitva krunice moli u svakoj našoj župi, u svakoj našoj obitelji. Zajednička molitva je najbolja. I djeca u obitelji tako najlakše nauče moliti, shvate svakodnevnu potrebu molitve, povezivanja s Bogom.

11. Obiteljska škola Riječke metropolije održat će se od 18. do 20. listopada 2013. godine u hotelu Excelsior u Lovranu s temom **OBITELJ NAS UČI VJEROVATI**. Za svaku biskupiju rezervirano je 20 mjesta. Župa pokriva jednu trećinu troškova po obitelji, jednu trećinu troškova snosi sama obitelj i jednu trećinu plaća Biskupija. Stoga uz prijavu obitelji iz župe priložite i potvrdu o Vašoj uplati, kao i potvrdu o uplati obitelji iz Vaše župe. Uplate se vrše: **na račun: 2360000 - 1500169914 pri Zagrebačkoj banci**

Ured za obitelj, Dobrilina 3, 52440 POREČ, s opisom plaćanja

“11. Obiteljska škola - obitelj Xxxx”. Rok za prijavu je 10. listopada 2013. godine.

Molitva za jedinstvo i mir. Već duži niz godina u mnogim zemljama je prisutna međunarodna molitvena inicijativa pod nazivom: **Milijun djece moli zajedno za jedinstvo i mir.** U Hrvatskoj je ta inicijativa prihvaćena 2010. godine. Preporučamo svima da na tome porade, kako svećenici, vjeroučitelji i župni animatori i da se što više djece uključi u tu veliku molitvenu zajednicu 18. listopada 2013. godine po mogućnosti u 9 sati, ali može i u bilo koje drugo vrijeme. Letke i plakate poslali smo u škole i župe po vjeroučiteljima.

Misijska nedjelja – 20. listopada 2013. Preporučamo Papinu poruku za Svjetski misijski dan. Neka i ona doprinese obilježavanju i proslavi tog dana u našim župama. Milostinju te nedjelje dostaviti što prije Ordinarijatu kako bi se prosljedila onima kojima je namijenjena.

Duhovne vježbe za svećenike održat će se **od 21. do 23. listopada 2013. godine u Novigradu, Pension EMAUS, ul. Vincenta iz Kastva broj 8.** Voditelj će biti **o. Diego Deklič**, franjevac iz Košljuna. Početak je u ponedjeljak, 21. listopada 2013. u 10 sati, a završetak u srijedu, 23. listopada 2013. godine u 13 sati.

Molimo sve svećenike koji ove godine još nisu obavili duhovne vježbe da se prijave što prije na Biskupiju.

Stipendije za naše učenike, studente. Preporučamo svećenicima da po svojoj procjeni animiraju vjernike da u ovim teškim vremenima priskrbe barem za jednu stipendiju godišnje i tako nekome pomognu, učine dobro djelo.

Dekanatski susreti ministranata. Preporučamo svećenicima da se u dekanatu dogovore za zajedničke susrete ministranata iz svih župa dekanata, ili da organiziraju zajedničke izlete. Ministranti su naša briga i vrijedni suradnici osobito oko oltara za nedjeljnih misa.

Svi sveti i Dušni dan. Preporučamo da se uredi grobovi ili grobnice svećenika i da se tih dana odsluži jedna sveta misa za pokojne svećenike koji su službovali u župama u kojima mi sada djelujemo.

Prijava krizme za 2014. godinu. Župnici koji planiraju krizmu za 2014. godinu neka tijekom listopada i studenoga 2013. godine predlože Ordinarijatu tri datuma koja žele. Onda će se u Ordinarijatu nastojati prihvatiti jedan od tih tri datuma i javiti župniku datum krizme.

Plenum svećenika održat će se **18. studenoga 2013. u Pazinskom kolegiju u Pazinu.** Molimo sve voditelje Vijeća i delegate, povjerenike da svoje izvješće dostave u pisanom obliku na Biskupski ordinarijat najkasnije do 5. studenog 2013. g. Izvješće mora biti kratko (najviše jednu karticu – jednu stranicu A4).

✠Dražen Kutleša, biskup

IV.
RAZNI ČLANCI

OTVOREN PUT KONCILA

Walter Kasper

L'Osservatore Romano, 12. IV. 2013.

Bilo je to razdoblje hladnog rata. Godinu dana prije početka Koncila bio je podignut Berlinski zid, a za vrijeme prve koncilске sjednice, svijet se našao na rubu atomskog rata uzrokovana krizom na Kubi. Danas, pedeset godina kasnije, živimo u potpuno drugačijem, globaliziranom svijetu s ubrzanim promjenama, s novim pitanjima i novim izazovima. Optimistično povjerenje u napredak i želja da se krene prema novim granicama, nestali su odavno. Za većinu katolika, razvoj, pokrenut Koncilom, postao je sastavni dio svakodnevnog života Crkve. Međutim, ono što mi danas živimo nije onaj slavni početak i nije to proljeće Crkve koje smo tada očekivali, naprotiv, više je to zimski prizor koji pokazuje ozbiljne znakove krize.

Za poznavatelje povijesti dvadeset Koncila, priznatih kao ekumenski, ovo nije nikakvo iznenađenje. Postkoncilska vremena uvijek su bila turbulentna. Ali II. vatikanski poseban je slučaj. Za razliku od prethodnih Koncila nije bio sazvan da bi isključio krivi nauk ili ujedinio razdvojene crkve, nije proglasio niti jednu dogmu kao ni formalne disciplinske odluke. Ivan XXIII. imao je širu viziju. Vidio je novo doba na pomolu i krenuo mu ususret s optimizmom, s nepokolebljivom vjerom u Boga. Govorio je o pastoralnoj svrsi Koncila shvaćajući osuvremenjivanje Crkve kao „postati danas“ Crkva.

Nije mislio na banalnu prilagodbu duhu vremena nego na apel kako naviještati vjeru danas.

Većina koncilskih otaca shvatila je ideju. Željeli su iskoristiti zahtjeve pokreta obnove biblijske, liturgijske, pastoralne, ekumenske kao i nauke crkvenih otaca, nastalih između dva rata; započeti novu stranicu sa Židovima i ući u dijalog sa suvremenom kulturom. Bio je to projekt modernizacije koji nije želio i nije mogao nikako biti modernizam.

Utjecajna manjina pružila je jak otpor ovom pokušaju većine. Nasljednik Ivana XXIII. Pavao VI. bio je zapravo na strani većine, ali je nastojao uključiti manjinu i, u skladu s koncilskom tradicijom, koliko je moguće, postići jednodušno odobrenje za ukupno 16 koncilskih dokumenata. Uspio je, ali i platio cijenu. U puno točaka morale su se naći kompromisne formulacije, u kojima je često stav većine bio odmah uz onaj manjine, smišljeno da ih ograniči.

Na taj način koncilski tekstovi imaju u sebi enormni potencijal za konflikte: ostavljaju mogućnost selektivnog prijema u jednom ili drugom pravcu. Koji smjer označava busola Koncila i kamo vodi put katoličke crkve na početku XXI stoljeća? Ostaje li u pouzdanju vjernika poput Ivana XXIII. ili se vraća natrag prema sterilnim obrambenim stavovima?

Do danas mogu se razlučiti tri faze.

Prva faza je faza entuzijazma. Karl Rahner, odmah po povratku sa Koncila, na jednoj konferenciji u Muenchenu, govori o „početku početka“. Ali, ostao je oprezno skeptičan o onom glede budućnosti.

Drugi su otišli korak dalje i ostavili po strani, kao sporedno, sastavnice tradicije uvrštene radi kompromisa: Poput Hansa Künga učinili su skok od skoro 2.000 godina i interpretirali nauk crkve na posve novi način počevši od Svetog pisma.

Nije se dugo čekalo na reakciju. Došla je ne samo od nadbiskupa Lefebvre i udruge svećenika Svetog Pija koju je on utemeljio, već i od teologa koji su za vrijeme Koncila bili ubrojani među progresivne (Jacques Maritain, Louis Bouyer, Henri de Lubac). Za razliku od Lefebvrea oni nisu kritizirali Koncil u njemu samom nego su kritizirali njegovo prihvaćanje. U stvari, u prva dva desetljeća nakon Koncila, dogodio se egzodus svećenika i redovnika. U mnogim područjima došlo je do opadanja crkvene prakse i protestiranja

svećenika, redovnika i laika. Papa Pavao VI. govorio je o „dimu sotone“ koji je ušao u Božji hram kroz određene pukotine.

I danas neki kritičari, u kontekstu povijesti Crkve, II. vatikanski koncil smatraju kao veliki promašaj i najveću katastrofu novijeg doba. No, bilo bi pogrešno misliti da je sve ono što se dogodilo nakon Koncila, dogodilo radi Koncila. Kritičari ne poznaju tendenciju koja je bila prisutna i prije Koncila i znatno ubrzala društvena događanja vezana uz protest mladih i studenata 1968. godine. Nakon 1968. godine emancipacijske tendencije odrazile su se i u crkvenim krugovima.

Za vrijeme Koncila progresivni su bili pravi konzervativci koji su htjeli obnoviti antičku tradiciju. Nešto kasnije riječ su preuzeli novi progresivni koji nisu bili toliko orijentirani prema antičkoj tradiciji koliko prema „znakovima vremena“ želeći tumačiti evanđelje prema potrebama izmijenjene društvene situacije.

Sazivanjem izvanredne biskupske sinode 1985. godine, dvadeset godina nakon Koncila, započela je treća faza prihvaćanja Koncila. Zadaća Sinode bila je napraviti svojevrsnu prosudbu. Svjesna krize Sinoda se nije svrstala među nemali broj onih koji su se prepustili jadikovanju. Sinodalni oci govorili su o ambivalentnoj situaciji, u kojoj osim negativnosti ima i pozitivnih, dobrih plodova, kao: liturgijska obnova koja je doprinijela da se više naglasi Božja riječ, da čitava crkvena zajednica sudjeluje u liturgijskim slavljinama, da se pojača suradnja s laicima u životu Crkve; ekumensko zbližavanje, otvorenost prema suvremenom svijetu i njegovoj kulturi, i mnogo drugih pozitivnih ishoda.

Sinoda je naglasila da je Crkva na svim crkvenim saborima ista i da posljednji Koncil mora biti interpretiran u odnosu prema svim prethodnima. S ovakvim hermeneutičkim stavom Sinoda je postala trenutak za kristaliziranje treće faze prihvaćanja, one Učiteljstva. Prvi službeni korak bio je liturgijska reforma, ponajprije uvođenje novog Misala koji je stupio na snagu prvom nedjeljom došašća 1970. godine. Spomenuta obnova s radošću je prihvaćena od većine, ali se susrela i s kritikom dijelom iz teoloških razloga, a dijelom zbog nostalgije za svetošću i estetikom obreda prakticiranih do tada.

Koncilski dokumenti nisu ostali mrtvo slovo. Obilježili su život u biskupiji, u župi i redovničkoj zajednici preko liturgijske obnove, duhovnosti s naglašenom biblijskom konotacijom, sudjelovanjem laika i potaknuli su ekumenski i religijski dijalog.

Na poseban način Koncil je prihvaćen od novih religioznih pokreta nastalih sedamdesetih godina, koji su, na nov način, iznijeli na svjetlo raznovrsnost karizmi i opći poziv na svetost. Ni službeno prihvaćanje nije bilo odlučno. Djelomično, na Koncilu se prešlo na liturgijsku reformu u kojoj je Koncil još uvijek držao latinski kao redoviti liturgijski jezik ali se nije govorilo o okrenutosti prema narodu u liturgijskim slavljinama. Isto vrijedi i za društvene i etičke smjernice pape Ivana Pavla II. za provedbu vjerske slobode raskidanjem sporazuma koji su se sudarali s njom i, na kraju, glede „politike“ ljudskih prava, kojima je Ivan Pavao II. dao značajan doprinos u rušenju komunističke diktature u Istočnoj Europi.

Vrijedi prisjetiti se i njegove enciklike o ekumenizmu „Ut unum sint“ (1995.) kojom je produbio Koncilske izjave i energično nastavio s njima. Sve ovo, promatrano s različitih stajališta, promijenilo je, u pozitivnom smislu, sliku Crkve kako izvana tako i iznutra.

Ekumenizam, druga važna tema, donio je puno dobrih plodova, više nego li se očekivalo u vrijeme Koncila.

Crkva koja se oslanja na mainstream – najšire prihvaćen način mišljenja – postaje u konačnici površna. Nije zanimljiva ako se kiti tuđim perjem već ako svoju vrijednost temelji na kredibilitetu i vjerodostojnosti i ako se pojavi kao potporan dominantnom javnom mišljenju. Pedeset godina nakon otvaranja Koncila, prilika je da se još intenzivnije zaokupimo Koncilskim dokumentima kako bi iz njih izvukli još neotkriveno blago koje se u njima krije.

Naravno, ne možemo stvarati mit o Koncilu ili ga svesti na tek nekoliko efektnih fraza. Ne može ga se uzeti ni kao kamenolom iz kojeg ćemo uzeti potreban materijal za individualne teze.

Polazna točka moraju biti koncilski tekstovi čija interpretacija mora biti u skladu s univerzalnim kriterijima i propisima odobrenim za interpretiranje Koncila. Treba pažljivo otkriti smisao svake tvrdnje, povijest redakcije – često složene – zatim je treba smjestiti u kompleks, artikuliran i bogat napetostima svih koncilskih tvrdnji. Treba ih ponovno razumjeti u svoj složenosti i duhu tradicije i njezina povijesnog razvoja

kao i njenog prihvaćanja u međuvremenu. Na kraju, svaka pojedinačna tvrdnja treba biti interpretirana u okviru hijerarhije istine polazeći od svog kristološkog središta. Prihvaćanje, pod vodstvom i moderiranjem Crkvenog učiteljstva, pitanje je svega Božjeg naroda.

Posljednju važnu naznaku dao je papa Benedikt XVI. u svom govoru kardinalima i suradnicima Rimske kurije održanom 22. 12. 2005. povodom 40. godišnjice zatvaranja Koncila. Na taj način uveo je u najnoviju fazu diskusiju o interpretaciji Koncila. Razjasnio je da slaganje ne mora biti sinkronijsko (s gledišta Crkve danas) već i dijakronijsko (što znači uzeti u obzir Crkvu svih vremena).

Suprotstavio je dvije hermeneutike: onu diskontinuiteta i prekida, koju odbacuje i drugu "reforme i obnove". Papine riječi bile su često interpretirane jednosmjerno, ne uzimajući u obzir da papa nije suprotstavio, kako mnogi tvrde, hermeneutiku diskontinuiteta hermeneutici kontinuiteta. Papa je govorio o hermeneutici reforme i obnove u kontinuitetu Crkve. Reforma je, u kompleksu srednjovjekovne tradicije, temeljni izraz i izazov koji se uvijek iznova postavlja, kontinuirano. Reforma ne znači samo praktičnu prilagodbu pojedinih paragrafa novonastaloj situaciji. Onaj koji govori o reformi pretpostavlja da postoje deficiti i disfunkcije koje upućuju na potrebu vraćanja tradiciji, na poseban način apostolskim vremenima, obnavljajući ih kreativno.

Papin govor o reformi i obnovi u kontinuitetu odražava živu koncepciju Tradicije, koja bi mogla ponovo upaliti vatru Koncila, dati novi impuls Koncila, ukoliko temeljne tvrdnje budu praćene praktičnom primjenom.

Pitamo: Kako bi mogla izgledati takva obnova i u kojem pravcu bi išao njen daljnji hod? Kako danas primijeniti baštinu pape Ivana XXIII. i Pavla VI.?

Ponajprije, Koncil je prihvatio, kritički i konstruktivno, važna pitanja suvremenosti. Danas, pola stoljeća kasnije iz doba moderne prešli smo u post-moderno razdoblje. Mnoštvo starih pitanja postavlja se na novi način; također i mnogi ideali prosvjetiteljstva danas su predmet rasprave. Vjera u napredak i povjerenje u razum uzdrmani su. To ne znači da Koncil nije više aktualan. Crkva mora ozbiljno razmišljati o pitanjima suvremenog doba. Mora braniti vjeru kako od post-modernog pluralizma i relativizma tako i od fundamentalističkih tendencija koje izbjegavaju razum.

Drugi izazov post-modernog doba je siromaštvo velike većine ljudi i ne samo u zapadnom svijetu obilježenom sekularizmom i relativizmom već i onih u Južnoj hemisferi. Na to nas je podsjetio papa Franjo sa svojim opredjeljenjem za siromašnu Crkvu, za siromahe. Učinio je to u kontinuitetu s II. vatikanskim koncilom koji u „Lumen Gentium“ u jednom poglavlju, pomalo i zaboravljenom, govori o nasljedovanju Isusa koji je radi nas postao siromašan, te o siromaštvu i apostolskoj jednostavnosti Crkve. U tom smislu papa Franjo već od prvog dana svog pontifikata dao je svoju, rekao bih proročku interpretaciju Koncilu i početak novoj fazi prihvaćanja. On je promijenio raspored: na prvom mjestu sad su problemi Južnog dijela svijeta.

To nas dovodi do treće točke: od Koncila do danas situacija u Crkvi se promijenila. Na početku prošlog stoljeća jedna četvrtina katolika živjela je izvan Europe. Danas, samo jedna četvrtina katolika živi u Europi, a više od dvije trećine katolika živi na Južnoj polutki svijeta gdje je Crkva u porastu.

U našem globaliziranom svijetu Crkva je postala svjetska i univerzalna na novi način. Problem jedinstva i mnogostrukosti postavlja se na posve novi način. Koncil je zamislio Crkvu kao COMMUNIO – zajednicu, kao sudjelovanje u trojstvenom životu, kao jedinstvo u mnoštvu. Naravno, jedinstvo u Petrovoj službi dar je odozgor, istinski dar Gospodina njegovoj Crkvi, pribjegavanje mentalitetu nacionalne crkve, bilo bi u ovom našem svijetu sve više negoli sposobnost pokazati put prema budućnosti. Prihvatiti jedno središte ne znači prihvatiti centralizam. Već 1963. godine Joseph Ratzinger ukazao je na činjenicu da jedinstvo u Petrovoj službi ne mora neminovno biti shvaćeno kao administrativna, disciplinska i liturgijska jednakost. Ivan Pavao II. u svojoj enciklici „Ut unum sint“ pozvao je na promišljanje o novim oblicima zadaće primata. Benedikt XVI. barem je dva puta citirao svog prethodnika. Zato je jako znakovito da je papa Franjo uputio biskupu Rima, koji predsjeda u ljubavi, poznatu izjavu Ignacija Antiohijskog. Ona je od temeljne važnosti ne samo za nastavak ekumenskog dijaloga sa Istočnim crkvama već i unutar Katoličke Crkve.

Četvrta točka gledišta: problem jedinstva u mnoštvu zaoštava se u pitanju slobode pojedinca kao ljudskog bića i pojedinca kršćanina. Danas se puno govori o individualizaciji društva. Problem se nameće i Crkvi. Problemi se nameću mnogim kršćanima, pastirima, a posebno u etičkim pitanjima.

Posljednja točka je najvažnija: pitanje Boga. Već je Koncil, među ozbiljnim pitanjima onoga vremena, identificirao ateizam u svojim različitim oblicima. Ta situacija od onda do danas drastično se pogoršala. Današnji problem je što Bog za mnoge više uopće nije problem, ili se čini da nije problem jer ih njegovo postojanje uopće više ne zanima. Problem je indiferentnost. U takvoj situaciji ne možemo se brinuti samo za socijalne, kulturološke i političke efekte vjere, držeći da je vjera u Boga nešto što se podrazumijeva. Nije dovoljno ni brinuti se samo o pitanjima unutarnje obnove Crkve, ona su zanimljiva samo za insajdere (one unutra). Osobe vani, u „predvorju pogana“ imaju druga pitanja: odakle dolazim i kamo idem? Koja je svrha moga postojanja? Zašto zlo? Zašto patnja u svijetu? Zašto moram trpjeti? Kako pronaći sreću, gdje pronaći nekoga tko će mi biti blizu, razumjeti me, ohrabriti me, uliti mi malo nade?

Ne trebamo govoriti o nekoj nejasnoj transcendenciji, moramo govoriti konkretno o Bogu koji nam se objavio u osobi Isusa Krista kao Bog s nama i Bog za nas, Bog neizmjernog milosrđa, koji nas čeka, koji nam u svakoj situaciji daje novu priliku i kojemu u molitvi možemo reći „ABBA – OČE“.

Moramo govoriti o Božjem milosrđu, o milosrđu koje je ime našeg Boga, kako je rekao papa Franjo.

Put koji je Koncil započeo nije završen. Bogata baština koju su nam ostavila dvojica papa Ivan XXIII. i Pavao VI. još nije iscrpljena. Taj put moramo prijeći strpljivo, odlučno i hrabro, bez obzira na sve i s unutarnjom radošću (HILARITAS): „Radost Gospodnja naša je jakost“ (Nehemija 8, 10). Koncilje pobudio na radost za Boga, za vjeru, za Crkvu. Tu radost trebamo ponovno upaliti u nama samima kako bismo mogli oduševiti i druge. Radost je zarazna. Naravno, svatko od nas samo je jedno malo svjetlo. I pokret pretkoncilske obnove započeo je s pojedincima i malim skupinama. I u postkoncilskoj obnovi neće biti drugačije. Samo ako mi sami ne ugušimo radost u nama, onda će ona moći prijeći na druge. Može doprinijeti da Crkva, u ovom svijetu brzih i dubokih nesigurnosti, postane na jedan potpuno nov način putokaz i ohrabrenje.

Prevela: s.Mirjam Gadža

NEKA KONKRETNA PITANJA SVEĆENIČKE ISPOVJEDNIČKE PRAKSE

Živimo u doba nevjerojatnog odstupanja od istine, dobrote, čistoće i ljubavi. Nadvio se tamni oblak nad sve kontinente globusa, napose nad SAD i Europu, a prodire i u atmosferu naše Domovine.

1. O čemu se radi? Novim nacrtima zakona iz Ujedinjenih Naroda i Europskog Parlamenta šire se opasni uzroci „Kulture smrti“: *sprječavanje začeca, pobačaj, homoseksualnost, istraživanja na embrijima*. Gabriele Kuby, ugledna njemačka sociologinja, ovako tumači: „Ako se sprječava začeca djece, ona se ne će rađati. Ako se djeca ubijaju u majčinoj utrobi, ona se ne će roditi. Ako se dva čovjeka istoga spola međusobno zadovoljavaju, tu neće nastati dijete. Društvo koje ubija embrije, da bi stari ljudi postali još stariji, žrtvuje novi život za produljenje staroga života. (Ova zadnja točka nije kvantitativni problem nego neprikriven izraz kulture smrti.)“ I Gabriele Kuby zaključuje: „Ne vidjeti ovu povezanost tako je besmisleno i iracionalno kao kada se ne bi smjelo tvrditi da su dva i dva četiri. Ako se svako četvrto dijete komada, gnječi ili truje u majčinoj utrobi, onda smo mi kao društvo upleteni u zločinačko djelovanje čije posljedice odražavaju koliko je velik taj zločin.“

2. Što želimo reći? Želimo upozoriti na okruženje u kojemu žive naše obitelji, naši mladi, djeca i stari i što možemo očekivati od naše kateheze i evangelizacije. Da situaciju donekle uočimo i usvojimo, potrebno se susresti s *bitnošću* koja se usredotočila u *srži* problema ljudske spolnosti, u *najdubljoj intimnosti* bračnoga para. Ideološku bitku vode odgovorni političari svijeta, preko organizacije Ujedinjenih naroda i Europskog Parlamenta. Usvojeni su novi izrazi, novi trendovi, nova kultura. U nekoliko zadnjih desetljeća izokrenute su sve bitne vrijednosti ljudske spolnosti. Nije vjerojatno, ali je istinito da je na tom području u malo godina srušen tisućljetni ispravan mentalitet i stvoren novi revolucionarni i rušilački. Taj je propagiran svim sredstvima javnog priopćavanja i nameće se vodstvu javnih institucija: od dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola, sveučilišta pa sve do akademija znanosti. Gdje se de facto nalazimo? Možemo li dokučiti? Smjemo li se oprijeti? Kako pozitivnom revolucijom povratiti u život srušenu istinu, koja je živjela u svim velikim religijama svijeta? Na koji način izaći na svjetlo iz tog mraka zabluda? Da ponovno zasja osnovna humana istina utemeljena na zdravom razumu? Da, Katolička je Crkva jedina na braniku točne filozofije i objavljene teologije tijela s papama: Pavlom VI. *Humanae vitae*, Ivanom Pavlom II. *Fides et ratio*, *Evandjelje života* i Benediktom XVI. *Bog je ljubav*. A ta je Stvoriteljeva istina o primordijalnom braku prvog ljudskog para, potvrđena životom, smrću i uskrenućem Isusa Krista Sina Božjega, jedinog Spasitelja svijeta. On se je kao takav dokazao: „*Ja sam Put i Istina i Život: nitko ne dolazi k Ocu osim po meni*“ (Iv 14,6).

3. Novi izrazi, novi rječnik. Budimo konkretni i jasni. Prekoračili smo prag i već se nalazimo u novoj zastrašujućoj situaciji. Pod pritiskom EU glavno načelo, ključna zadaća politike izvire iz izraza *Gender (rod)*, jasnije: *Gender mainstreaming*. Hoće se reći i „narediti“ (sic!) da *svako spolno usmjerenje* (heteroseksualno, homoseksualno, lezbijsko, biseksualno i transseksualno) ima jednaku vrijednost i društvo ga mora prihvatiti. Izraz pak *Sex (spol)* življen kroz 2.400 godina u svim višim kulturama, jer označuje razlikovanje muškoga i ženskoga spola, odbačen je, zamijenjen i podmetnut izrazom *Gender (rod)*. Cilj je prevladavanje „prisilne“ heteroseksualnosti (muž i žena) i stvaranje novoga čovjeka. On sam u osobnoj slobodi bira vlastiti identitet i ostvaruje ga neovisno o svome biološkom spolu. Tko se protivi *Gender mainstreamingu*, tj. provođenju načela „rodno osviještene“ politike, diskriminira pojedince i društvo. Takav, uz pomoć novih zakona protiv diskriminacije može biti kaznenopravno gonjen, mora računati s izopćenjem, *mobingom*, tj. zlostavljanjem, psihološko-moralnim terorom na radnom mjestu i gubitkom radnog mjesta. A prema svome staležu i kvalifikaciji, mora računati sa žestokom medijskom kritikom. Europski Parlament izveo je i zastrašujući primjer: Rocco

Buttiglione, talijanski poznati kršćanski filozof i političar, profesor na sveučilištu u Lichtensteinu, komentator nekoliko najjačih djela kardinala Karola Wojtyle – pape Ivana Pavla II., imenovani je povjerenik za Europsku uniju. Ali ga je Unija brzo srušila zato što se nije slagao s njezinom rodnom-*gender* ideologijom. Bilo je to već 2004. Nalazimo se, dakle, u diktaturi teškog relativizma. Ovoj ideologiji i diktaturi relativizma prethodio je povijesni kontekst neuspjelih ideologija nacional-socijalizma i komunizma. Trebali su stvoriti „savršeno društvo“, raj na zemlji (Marx, Bloch, Mahovec, a u politici Mao-tse-tung, Staljin, Brežnjev). Rezultat je horrendan: mnogi milijuni mrtvih, pustošenje duša, kulture i prirode. Joseph Ratzinger objašnjava: „Revolucija i utopija-nostalgija za nekim savršenim svijetom (dakako *bez Boga*, moja op.) - povezane su. One su konkretan oblik novoga političkoga i sekularnog mesijanizma.“ Budući da ne može postojati zemaljsko otkupljenje, ovo izopačenje istine vodi u najveću nesreću. Ratzinger je kratko i sažeto opisuje: „Idol budućnosti proždire sadašnjost.“

4. **Novi/stari trendovi.** *Tko je Bog?* Bog ne postoji ili o njemu ne znamo ništa (novi agnosticizam); svemirska energija ravna svime (planetarna masonerija). *Tko je Krist?* Neuspjeli prorok, iako je on propovijedao ljubav prema neprijateljima, a Muhamed vodio „sveti“ rat. *Što je Kristova Crkva?* Lažna tvorevina njegovih sljedbenika. *Tko je čovjek?* „Čovjek je mjera svih stvari“ (Protagora, 400 god. prije Krista), što je temeljno geslo današnje politike: životinja se vodi instinktom, čovjek razumom i vojom, slobodno bira, slobodno odlučuje, on je norma samome sebi i društvu. *Što je relativizam?* Sjetonazor kome je svaka spoznaja relativna, na području morala, prava i religije ne postoje apsolutne vrijednosti ni obvezujuće norme: čovjek ne može spoznati dobro i istinito, zato ne može biti ni zajednički temelj našega života: mi smo slobodni u svemu i za sve. *Što je totalitarna ideologija?* Način uprave koja ne dopušta drugo mišljenje. Prema tome, *što je cilj današnje demokratske države?* Nije ostvarenje općega dobra *summum bonum* – zato što se o tome ne može postići suglasnost – nego jedino i isključivo *volja većine*. Tako volja većine odlučuje da se nerođena djeca, pa hendikepirana nakon rođenja, smiju ubiti bez kazne. *Tolerancija, što je?* Ključna uloga relativizma, društveni program koji ima isključiti sve filozofije, religije i društvene norme koje tvrde da posjeduju istinu. Tko polaže pravo na to da zna što je dobro, loše, istinito, lažno, vrijedi kao netolerantan i zbog toga mora biti suzbijen i *mobingom* uklonjen. Vlada onaj koji je biran većinskim glasovanjem i taj određuje što je ispravno. Ne prihvaćamo li, čeka nas *mobing*, tj. progon svake vrste. I još nešto? Ma rekosmo jedva što. U kakvu su stanju ljudi? Milijuni žive u razorenim obiteljima. Milijuni su ljudi nezaposleni. Milijuni su depresivni. Milijuni pate od kroničnih strahova. Milijuni su ovisnici – o alkoholu, drogi, pornografiji. Sve se više njih odaje kriminalu. Milijuni muškaraca odlaze prostitutkama. Milijune žena se otprema i prodaje da bi bile na raspolaganje ovim muškarcima. Sve je više djece koja se spolno zlorabe. I u vrtićima već ih se usmjeruje homoseksualno i lezbijski. Milijuni žena su ubile svoju vlastitu nerođenu/rođenu djecu. Mladi uče da je s homo-seksualnošću jedini problem u tome što je društvo još potpuno ne prihvaća. „Ti smiješ sve“, prodaje se pod pojmom slobode. Time se prijekim putem postizava da djeca i mladi općenito postaju zarobljenici požude: ovisnici od najtežih poroka. Drugi primjer iz *Gender – revolucije*: u New Yorku na jednoj High School već 8 godina učitelj otkriva da ima pogriješan spol. Podvrgava se medicinskom zahvatu i pojavljuje se u školi u ženskoj odjeći. Roditelji su dobili obavijest da ga u buduću trebaju oslovljavati s „gospođo učiteljice“, a oslovljavanje s „gospodin“ bila bi diskriminacija. Neki roditelji, imajući u školi djecu u pubertetu, htjeli su ih premjestiti u drugi razred. Njihovu zahtjevu nije udovoljeno, s obrazloženjem da bi to bila diskriminacija. Učiteljev primjer poziva da svatko može svojevrijedno izabrati svoj spol. Ali se malo govori o tome da si takvi u očaju naljepljenih genitalnih organa – u kojima nema života, a odstranjenih originalnih, nerijetko oduzimaju život. Tu smo, dakle!

5. **Preostaje milost i riječ.** Što prema svemu tome? Baciti koplje u trnje? Bože sačuvaj! Svi sotonski prijedlozi zakona i uvedeni neljudski načini ponašanja imaju nas misijski pokrenuti na obranu Krista Gospodina, njegova Evandjelja, vjerske i moralno-duhovne nauke njegove Crkve, kao nikada prije. Pred nama su silne mogućnosti koje nismo imali do sada. Krist od nas svećenika i laika očekuje mnogo. Upravo smo na bojnopolju. Stvarati novi mentalitet potpuna obraćenja Kristu i Crkvi, protiv struje zakona koje stvara politička moć. Kojim oruđem početi? Stojmo čvrsto na naravnom zakonu, ispravnoj savjesti, usidreni u nepokolebivu vjeru i svjedočenje istine morala i sjaj duhovnosti. Naviještati ćemo mudro i delikatno. Spustiti ćemo se do najdulblje intime čovjeka „slike i prilike Božje“. Uz nas su najnoviji rezultati znanosti, Objava i Učiteljstvo. Zato valja početi onom vjersko-moralnom naukom koja ide u srž svakoga ljudskog bića, koja

brani ljubav, koja razvija ljubav, koja donosi mir i sreću svakoj savjesti koji je prigrli i iskusi: a to je **krepost čistoće**. Ona je *auriga omnium virtutum* – odličan kočijaš koji drži u ruci uzde svih zaprežnih konja, znači svih kreposti uopće (tako: Toma Akvinski). Na taj su je način od početka kršćanstva naviještali najzaslužniji evangelizatori. Od Pavla i Apostolskih otaca, do Jeronima, Ambrozija, Augustina, Origena, i cjelokupne Tradicije kroz dva milenija, sve do najnovijih papa (Pavla VI., Ivana Pavla II., Benedikta XVI.). Pitamo se: može li *put čistoće* postati polazište nove kateheze i evangelizacije? Iako jedinstven, Crkva potvrđuje da je upravo taj jedino ispravni put! Navodimo *dva područja* kateheizacije i evangelizacije, za stvaranje novog ispravnog mentaliteta proturevolucijom, naspram dosadašnjeg razornog življenog po prolaznoj emociji ili pukoj erotskoj sklonosti, iz strasti, koje kad se sebično slijede, brzo izbljede.

6. Brak kao katolički sakrament treba točno naviještati. Ljubav muža i žene ozdraviti. Njihov doživotni „da“ učvrstiti. Sakramente udomiti. Molitvu obnoviti. Ne spustimo li se do tumačenja njihova intimnog odnosa gdje oni sakrament braka potvrđuju, nismo taknuli bitno. Opasnost je da udaramo u prazno. Svaki njihov bračni odnos ima biti radostan izraz duboke među-ljubavi i uvijek otvoren rađanju. To je Stvoriteljeva nakana. To je Spasiteljev obnoviteljski plan. To je i samo to realni simbol Kristove ljubavi i sjedinjenja sa zaručnicom Crkvom. U tome je *sineregija ljubavi* Trojednog Boga s ljubavlju dvoje krhkih ljudskih osoba. Koja je to ljepota i sjaj bračne ljubavi, duboki misterij po Pavlu, ali izvediv u praksi, moguć, lijep i privlačan, koji uz sva trpljenja u braku i obitelji, donosi neslućeno zadovoljstvo, radost i sreću, neokaljanu čistoću i mir. Svjedoči za sebe i muža ona liječnica, nakon osmog poroda: „Ne sjećamo se da smo u našem bračnom životu ikada teško uvrijedili Boga“. To je to!

7. Predbračni život mladih. Zavodnici i lažni proroci nude im put, gdje je orgazam bog. Crkva im nudi Izjavu *Persona humana* (1975.), gdje se nalaze znanstveno utvrđena i teološki obrazložena *tri* etička pitanja: mladenačko samozadovoljavanje, predbračni odnosi i homoseksualnost. Uzmimo tek jedan primjer koji uključuje svu ostalu mladenačku nestrpljivost. Kada je ona, inače odlična djevojka i dobra vjernica, nakon dvije godine hodanja s isto tako dobro odgojenim katoličkim mladićem, htjela na svaki način ući u predbračne odnose, s argumentima kako su neki njihovi prijatelji zaručnici sretniji od njih jer odavno žive kao supružnici, shvatila da bi to teško uvrijedilo Krista Gospodina u koga je ona zaljubljena, s njegovom milošću i svjetlom odozgora odustala je od namjere. Prošla je još jedna godina u boljem međusobnom upoznavanju, u pripravi, u molitvi, primanju sakramenata – sigurno ne s neznatnim žrtvama – i oni su stupili pred oltar *čisti* da si podijele sakrament ženidbe. Poznao sam ih godinama: bili su kao otvorena knjiga, sve do dana vjenčanja, a to su i danas. Sjali su od sreće kad su sljedećih dana pripovijedali prijateljima o ljepoti velike novosti svoga života i svoje zrele ljubavi, što istom sada pravo otkrivaju. A to je upravo taj pravi krćanski način. Ti su novi supružnici svaki dan imali prilike biti na misi i jednako uvijek primiti Kristovo Tijelo. Ne mogu reći koliko sam se nad njima radovao, u stvari, radovao sam se pobjedi Duha Svetoga u njihovim srcima koji je sjao s njihovih vedrih obraza. Mi, evangelizatori blistajmo osobnom čistoćom i mladi neće pobjeći od nas.

o. Ivan Fuček, DI

TKO MOŽE U IME CRKVE PRISUSTVOVATI ŽENIDBI?

1. Osobe koje imaju redovitu vlast prisustvovanja ženidbi

Kan. 1108 u § 1. donosi da su «valjane samo one ženidbe koje se sklapaju u prisutnosti mjesnog ordinarija ili župnika, ili svećenika ili đakona koje ovlasti jedan od njih dvojice». Te kan. 1109 određuje da oni «snagom službe valjano prisustvuju ženidbama, u granicama svojeg područja, ne samo podložnika nego i onih koji nisu podložnici, samo ako je barem jedan od njih latinskog obreda».

a) Mjesni ordinarij

Osobe kojima pravo dopušta redovitu vlast prisustvovanje ženidbama na razini cijele biskupije ili partikularne Crkve, s kojom je izjednačena biskupija (usp. kan. 368), su mjesni ordinariji. A među mjesne ordinarije se ubrajaju dijecezanski biskup, apostolski vikar, apostolski prefekt, apostolski administrator trajno osnovane administrature, prelat područne prelature i područni opat. Zatim osobe koje vrše zamjениčku (vikarnu) vlast a to su: biskup koadjutor, pomoćni biskup s posebnim ovlastima, generalni vikar i biskupski vikar (usp. kan. 134 §§ 2-3).

b) Župnik

Osoba koja ima redovitu vlast prisustvovanje ženidbama, u granicama svoje župe, je župnik. Pod tim se imenom podrazumijevaju: župnik teritorijalne župe, osobni župnik (vojni kapelan, bolnički kapelan itd.), kao-župnik, župni upravitelj.

2. Povjerenba (delegacija) ovlasti drugim svećenicima i đakonima

Ako župnik, iz bilo kojeg razloga, ne prisustvuje osobno vjenčanju, nego će vjenčanje na području njegove župe obaviti neki drugi svećenik ili đakon potrebno je za to vjenčanje podijeliti posebno ovlaštenje, kojim župnik ovlašćuje za valjano i dopušteno prisustvovanje vjenčanju dotičnog svećenika ili đakona u smislu kan. 1111. To ovlaštenje je potrebna za valjanost vjenčanja.

a) Povjerenba redovite ovlasti

Opći je princip da onaj tko posjeduje redovitu izvršnu vlast, a koja je povezana sa službom, može je slobodno drugima povjeriti, osim ako pravo izričito određuje nešto drugo.

Ako ovo pravilo primijenimo na ženidbu iz toga proizlazi da mjesni ordinarij i župnik, u granicama svoje mjerodavnosti, mogu «snagom službe» dalje povjeriti ovlast, i to na dva načina:

- posebnim ovlaštenjem (delegacijom), tj. za pojedine ženidbe. Primjer: župnik ovlašćuje župnog vikara za jednu konkretnu ženidbu. Ova se ovlaštenje može dati bilo usmeno bilo napismeno.

- općim ovlaštenjem, tj. za sve ženidbe nekog područja ili za neke određene vrste ženidbe. Primjer: župnik ovlašćuje župnog vikara da može prisustvovati svim ženidbama na području župe, ili ga ovlašćuje da može prisustvovati ženidbama koje se obavljaju na jednoj filijali. Opće ovlaštenje mora se uvijek dati napismeno, inače ne vrijedi ako se dadne usmeno (usp. kan. 1111 §2).

b) Daljnja povjerenba povjerene ovlasti (subdelegacija)

Ovdje je potrebno napraviti razliku između općeg ovlaštenja i pojedinačnog ovlaštenja.

Opće ovlaštenje - ovlasti se mogu dalje povjeriti, ali samo za pojedinačne slučajeve. Primjer: ako župni vikar primi od župnika, i to napismeno, opće ovlaštenje za prisustvovanje svim ženidbama u župi, on tu ovlast može dalje povjeriti nekom svećeniku ili đakonu, ali samo za jedan konkretan slučaj.

Pojedinačno ovlaštenje - ovlasti se ne mogu dalje povjeriti, osim s izričitim dopuštenjem ovlastitelja. Primjer: ako je župni vikar ovlašten da prisustvuje samo jednoj određenoj ženidbi, on tu ovlast ne može drugima dalje povjeriti, bez izričitog odobrenja spomenutog župnika.

c) Daljnja povjerba povjerene vlasti od nekog drugog tko nema redovitu vlast - «Nijedna dalje povjerena vlast ne može se ponovno i dalje povjeriti, osim ako je to izričito dopustio prvi ovlastitelj» kan. 137 §4.

Zaključak

Po samom pravu jedini koji redovito prisustvuju ženidbi u ime Crkve su mjesni ordinarij i župnik, a svi ostali svećenici i đakoni moraju imati ovlaštenje, bilo od župnika, bilo od mjesnog ordinarija.

Primjeri: Ako bi župni vikar prisustvovao vjenčanju bez ovlaštenja župnika vjenčanje bi bilo nevaljano. Ako bi župni vikar koji ima pojedinačno ovlaštenje dalje ga povjerio drugom svećeniku bez znanja župnika vjenčanje bi bilo nevaljano. Ako bi župni vikar koji ima opće ovlaštenje i ako bi ovlastio jednog svećenika da može prisustvovati ženidbi, a taj svećenik dalje ovlasti kasnije nekog drugog svećenika vjenčanje bi bilo nevaljano. Što se tiče valjanosti treba također imati na pameti propise kan. 144.

Zbog toga se preporuča da svaki župnik svome župnom vikaru podjeli opće ovlaštenje napismeno za prisustvovanje ženidbama na području župe kako se ne bi događali slučajevi nevaljane ženidbe zbog nedostatka forme.

Ovdje ćemo navesti primjere pojedinačnog i općeg ovlaštenja:

Primjer pojedinačnog ovlaštenja:

Staviti zaglavlje župe, broj protokola, mjesto i datum

«Predmet: Pojedinačno ovlaštenje velečasnom N. N. za prisustvovanje ženidbi N. N. i N. N.

Ja niže potpisani župnik ovlašćujem velečasnog N. N. da može prisustvovati u ime Crkve ženidbi zaručnika N. N. i N. N, prema odredbama Zakonika kanonskog prava kann. kan. 1108 §1 i 1111. Ovim ovlaštenjem Vam (ne)dopuštam da možete dalje ovlastiti drugog svećenika.» Nakon teksta ovlaštenja obvezno staviti potpis župnika i pečat.

Primjer općeg ovlaštenja:

Staviti zaglavlje župe, broj protokola, mjesto i datum,

«Predmet. Opće ovlaštenje velečasnom N. N. za prisustvovanje ženidbama.

Ja niže potpisani župnik ovlašćujem velečasnog N. N. da može prisustvovati u ime Crkve svim ženidbama u granicama ove župe, dok obavlja službu župnog vikara i dok je niže potpisani župnik ove župe, prema odredbama Zakonika kanonskog prava kann. kan. 1108 §1 i 1111. U mojoj odsutnosti ovim ovlaštenjem imate pravo ovlastiti i drugog svećenika za prisustvovanje ženidbi u ovoj župi, ali samo za pojedinačni slučaj.» Nakon teksta ovlaštenja obvezno staviti potpis župnika i pečat.

U slučaju i pojedinačnog i općeg ovlaštenja obvezno formular napraviti u dva primjerka. Jedan primjerak dostaviti ovlaštenom svećeniku a drugi ostaviti u arhivu župnog ureda.

U tekstu smo upotrebljavali izraze povjerba i ovlaštenje, a to je prijevod latinske riječi delegacija koju koristi Zakonik kanonskog prava u kan. 1111 §2.